

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1934 kl. 2 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1934/1935 av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel, innefattande anslagen till eklelesiastikdepartementet.

(2:a avd.)

Departementet.

1:o) **Förstärkning av arbetskrafterna å departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.** På grund av Kungl. Maj:ts därom i den till riksdagen den 3 januari 1934 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1934/1935 gjorda framställning (punkt 1, sid. 1 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över eklelesiastikärenden för nämnda dag) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till förstärkning av arbetskrafterna å eklelesiastikdepartementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 6,048 kronor.

Arkiv, bibliotek och museer.

2:o) **Riksarkivet.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t upptagit det ordinarie förslagsanslaget till riksarkivet med oförändrat belopp, 164,800 kronor.

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. Sjödahl* (I: 31) och den andra inom andra kammaren av herr *I. Anderson* i Norrköping (II: 97), har hemställts, att riksdagen måtte i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra anslaget till icke-ordinarie personal vid riksarkivet med 30,100 kronor.

Till stöd för det i motionerna framförda yrkandet har i motionen I: 31 anförts följande:

I årets statsverksproposition (8:e huvudtiteln, punkt B.1) ingår i det ordinarie anslaget av 164,800 kronor ett belopp av 27,100 kronor för e. o. personal vid riksarkivet (jfr Statsliggaren 1933/1934, sid. 294). Det är samma belopp, som riksdagen, i överensstämmelse med då föreliggande statsverksproposition, år 1933 beviljade för innevarande budgetår. I den år 1932 fastställda riksstaten uppfördes däremot sagda anslag med 30,100 kronor, i likhet med vad fallet varit sedan budgetåret 1925/1926. Alltså ägde förlidet år en nedsättning rum med 10 procent eller 3,000 kronor.

I skrivelse av den 16 augusti 1933 angående ämbetsverkets anslagsbehov har riksarkivet hemställt, att anslaget åter måtte uppföras med sitt tidigare belopp eller 30,100 kronor. Sedan riksarkivet erinrat om ovannämnda data, anför verket bland annat följande.

»Under föreliggande omständigheter har det redan under det första halvåret 1933 visat sig ogörligt att uppfylla det program, som finnes uttryckt i granskningsnämndens — — — promemoria, då där säges: 'Men det kan ej förordas att vidtaga en nedsättning av löneförmånerna för de redan anställda icke-ordinarie befattningshavarna'. En betydlig nedsättning av de extra befattningshavarnas redan förut blygsamma löneförmåner har måst genomföras, eftersom riksarkivet så långt möjligt velat undvika avskedanden. Att denna lönereduktion icke behövde taga ännu värre proportioner, än som till slut visade sig vara av nöden, är endast att tillskriva det förhållandet, att långvariga sjukdomar och opåräknade tjänstledigheter under kalenderårets första hälft medfört besparingar, som i viss mån lindrat de befarade verkningarna.

Riksarkivet emotser med särskilt stora bekymmer tjänsteförhållandenas gestaltning under det nu påbörjade budgetåret, då de beslutade inskränkningarna skola göra sig gällande i sin fulla utsträckning. Dessa bekymmer gälla icke blott de enskilda befattningshavarnas villkor, utan även och icke minst möjligheten för riksarkivet att fylla sina arbetsuppgifter, för vilka det i stor utsträckning är hänvisat till biträdet av sin extra personal. Den svåra lokalsplittring, som föranletts av den starka tillväxten av arkivalier och som icke kan hävas, förrän riksarkivets byggnadsfråga vunnit sin lösning, nödvändiggör för närvarande uppehållet av icke mindre än tre fullständiga och en partiell expedition. — — — För expeditionernas skötsel måste såväl ordinarie som extra personal tagas i anspråk, och för de trängande ordnings- och förteckningsarbetena samt de viktiga och krävande publikationsuppgifterna finnas endast mycket begränsade arbetskrafter att tillgå.

De här anförda förhållandena synas utgöra starka skäl för att ett sådant undantag från tillämpningen av den allmänna reduktionen av anslag till icke-ordinarie befattningshavare, som medgivits vissa andra institutioner, också må komma riksarkivet till godo. Riksarkivet, som med tillfredsställelse iakttagit, huruledes dess systerinstitution kungl. biblioteket på goda grunder undantagits från nämnda nedskärning, har svårt att inse, att icke för dess egen del skäl av minst lika stark bärkraft föreligga.»

De skäl, som riksarkivet sålunda anført, synas vara bärkraftiga och övertygande. Då ämbetsverket påvisar, att det bland annat varit tjänst-

ledigheter, vilka för vetenskapligt ändamål beviljats vissa av verkets ordinarie tjänstemän, som berett den oundgängligen behövligen marginalen för den e. o. personalen, bör det framhållas, att det ju icke kan vara riktigt, att medelsanskaffningen till lönerna för ett verks e. o. personal skall i så stor utsträckning vara beroende av dylika tillfälliga omständigheter. Enligt vad vi inhämtat, torde också de vetenskapliga arbetsuppgifter, för vilka under den gångna tiden tjänstledigheter beviljats, numera vara antingen avslutade eller stå inför sin fullbordan. Det är icke nu känt, att under budgetåret 1934/1935 anledning till dylik tjänstledighet kommer att yppa sig, varför ju icke är att räkna med någon dylik extra tillgång till finansiering av den e. o. personalens löner. Det torde därför kunna befaras, att ämbetsverket och dess e. o. personal redan under nästa budgetår bliva försatta i en verkligt bekymmersam belägenhet. Härvid är att observera, att trots den opåräknade marginal, som ämbetsverket genom sagda tjänstledigheter fått till sitt förfogande, likvisst ingalunda obetydliga reduktioner måst vidtagas i den e. o. expeditionsvaktspersonalens löner.

Till det här anförda må ytterligare läggas, att särskilda omständigheter göra reduktionen av 3,000 kronor särdeles kännbar för riksarkivet.

Till belysande av antydda omständigheter må följande anföras: Då även de avlöningsförhöjningar, som automatiskt följa av e. o. tjänstemäns reglementsensliga stigning i löneklass, utgå av anslaget till icke-ordinarie tjänsteman, blir det en given följd, att under en period, som innefattar relativt få befordringar till ordinarie tjänst, en ständigt växande del av anslaget åtgått för sådant ändamål och följaktligen ett allt mindre antal arbetskrafter därur kunnat betalas. Av icke-ordinarieanslaget falla, om man bortser från förordnanden på grund av långvarig sjukdom eller andra anledningar, på löneklassökningarna icke mindre än cirka 5,000 kronor. På andra håll inom statsförvaltningen ha liknande svårigheter avhjulpts på olika sätt. Kungl. biblioteket har exempelvis, med hänsyn bland annat till motsvarande förhållanden, vid upprepade tillfällen kommit i åtnjutande av en välbehövligen anslagsökning. Motsvarande förbättringar föreslås i år för vitterhetsakademien och nationalmuseum.

Reduktionen år 1933 kom till tiden att sammanfalla med en omdisposition av riksarkivets arbetskrafter, som så att säga aktualiserade de med sistberörda omständigheter sammanhängande svårigheterna. Från och med maj 1926 till utgången av år 1932 var nämligen, på grund av upprepade kungl. beslut (23 april 1926, 22 april 1927, 21 december 1928, 30 december 1930) arkivrådet J. A. Almquist i och för en omfattande undersökning av den svenska kamerala förvaltningens äldre organisation befriad från utövningen av övriga till hans arkivrådsbefattning hörande göromål. I samband med därav påkallade förordnanden uppehöll en förste amanuens under denna tid permanent ordinarie tjänst och avlönades alltså ur vikariatsanslaget i stället för icke-ordinarieanslaget, varigenom hans eljest på sistnämnda anslag belöpande arvode kunde disponeras på annat sätt. Enligt kungl. beslut den 23 december 1932 återtog emellertid arkivrådet Almquist från och med den 1 januari 1933 utövandet av sina ordinarie ämbetsåligganden, och i följd därav har nämnda amanuens från och med sagda tid åter påförts icke-ordinarieanslaget. Därmed bortföll en förut befintlig årlig tillgång av cirka 5,000 kronor eller en summa ungefärligen motsvarande arvodesökningarna för den icke-ordinarie personalen. Dessa 5,000 kronor måste uttagas av det enligt den sedan den 1 juli

1933 gällande ordningen till 27,100 kronor beskurna anslaget. Vid sådant förhållande synes behovet av ett återställande av icke-ordinarieanslaget till dess tidigare belopp än mera trängande.

Slutligen bör framhållas, att den reduktion, som förra året ägde rum och i nu framlagda statsverksproposition föreslås skola bliva beståndande, saknar varje stöd i utvecklingen av ämbetsverkets ämbetsuppgifter, vilken utveckling i stället pekar i motsatt riktning. Följande siffror kunna till belysning härav anföras:

	Antal forskningsbesök	Antal för forskare framtagna volymer	Antal koncept till utg. skrivelser	Antal ink. skrivelser
År 1925	11,856	31,543	1,089	1,054
» 1926	12,915	31,758	1,240	1,242
» 1927	14,246	29,252	1,989	1,769
» 1928	16,164	32,607	1,455	1,474
» 1929	16,062	36,667	1,346	1,527
» 1930	17,896	38,599	1,474	1,394
» 1931	17,828	36,293	1,680	1,663
» 1932	19,733	37,493	1,322	1,717

Stegringen i ämbetsverkets arbetsbörda är så påfallande, att den ej torde tarva kommentarer.

Utskottet.

Av den i ärendet förebragta utredningen finner utskottet framgå, att den nedsättning av anslaget till icke-ordinarie befattningshavare, som för innevarande budgetår vidtagits för riksarkivet i likhet med de flesta övriga ämbetsverk, kommit att bliva särskilt kännbar för riksarkivet. Den successiva höjning av här förevarande anslagspost, som i andra fall av riksdagen medgivits för att bestrida en med författningsenliga uppflyttningar i högre löneklass följande ökad belastning, har nämligen icke tidigare kommit riksarkivet till del. På grund av att här förevarande anslagsbehov så nyligen prövats av riksdagen och då vidare en fråga av här förevarande art, med hänsyn till eventuella konsekvenser, lämpligen i första hand torde böra prövas av Kungl. Maj:t, har utskottet emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka det nu motionsvis framförda yrkandet.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Sjödahls samt herr Andersons i Norrköping ovannämnda motioner (I: 31 och II: 97), i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till riksarkivet med oförändrat belopp, 164,800 kronor.

3:o) **Åtgärder för riksarkivets sigillvård. Uppehållande av expedition i arkivlokalerna vid Östermalmsgatan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 2 och 3) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till åtgärder för riksarkivets sigillvård för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,400 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela;

b) till uppehållande av expedition i riksarkivets nya lokaler vid Östermalmsgatan i Stockholm anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 4,000 kronor.

4:o) **Bokinköp och bokbindning för kungl. biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, sid. 3—4), vilket innebär en anslagsökning med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till bokinköp och bokbindning för kungl. biblioteket för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

5:o) **Ökning av kungl. bibliotekets arbetskrafter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till ökning av kungl. bibliotekets arbetskrafter för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 8,500 kronor.

6:o) **Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalog samt tioårsregister till densamma.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, sid. 4—6) föreslagit riksdagen att dels till slutförande av redigeringen av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 48:e årgång, omfattande år 1933, samt för påbörjande av redigeringen av accessionskatalogens 49:e årgång, omfattande år 1934, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 12,500 kronor, att användas enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, dels ock till påbörjande av redigeringen av ett tioårsregister till nämnda accessionskatalogs 41:a—50:e årgångar, omfattande åren 1926—1935, för budgetåret 1934/1935 bevilja ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

För accessionskatalogen utgår för innevarande budgetår ett anslag av 12,500 kronor eller samma belopp, som nu äskas för budgetåret 1934/1935.

Till redigering av ett tioårsregister till accessionskatalogens 31:a—40:e årgångar, omfattande åren 1916—1925, har riksdagen tidigare beviljat sammanlagt 14,000 kronor, fördelade på budgetåren 1924/1930. Totalkostnaden för det nu planerade tioårsregistret har av riksbibliotekarien med hänsyn till det ökade sidantalet beräknats till 16,600 kronor.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må

a) till slutförande av redigeringen av den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens 48:e årgång, omfattande år 1933, samt för påbörjande av redigeringen av accessionskatalogens 49:e årgång, omfattande år 1934, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 12,500 kronor att användas enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter;

b) till påbörjande av redigeringen av ett tioårsregister till nämnda accessionskatalogs 41:a—50:e årgångar, omfattande åren 1926—1935, för budgetåret 1934/1935 bevilja ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

7:o) **Katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, sid. 6), vilket innebär en anslagsökning med 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till katalogiseringsarbeten inom kungl. biblioteket, enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 25,600 kronor.

8:o) **Undersökning av i kammararkivet och riksarkivet befintliga äldre arkivalieomslag m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, sid. 6—7) föreslagit riksdagen att till undersökning av i kammararkivet och riksarkivet befintliga äldre arkivalieomslag m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 4,350 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

Utskottet.

När fråga om anslag för här ifrågavarande ändamål år 1930 förelades riksdagen (punkt 9 av 1930 års åttonde huvudtitel) meddelade föredragande departementschefen, att riksarkivet och riksbibliotekarien framlagt en plan för arbetenas bedrivande. Enligt denna plan skulle för ändamålet en för uppdraget väl lämpad person anställas vid kungl. biblioteket, vid vars handskrifts-avdelning arbetet i huvudsak skulle utföras, för en tid av förslagsvis tre år med

uppgift att under ledning av riksbibliotekarien och handskriftsavdelningens föreståndare uteslutande ägna sig åt nämnda uppdrags fullgörande, vilket i så fall i huvudsak beräknades kunna vara slutfört inom nämnda tid av tre år. Till den sålunda framlagda planen uttalade föredragande departementschefen sin anslutning. Riksdagen biföll (riksdagens skrivelse 1930: 8 A, punkt 9) Kungl. Maj:ts berörda förslag, varvid riksdagen emellertid betonade önskvärdheten av att ifrågavarande undersökningar bedreves på ett sådant sätt, att arbetet kunde hinna slutföras inom den beräknade tiden.

För utförandet av här förevarande undersökningar, vilka sålunda tidigare beräknats kunna i huvudsak slutföras under en tid av tre år, hava anslag redan utgått för fyra budgetår, och fortsatt anslag äskas nu jämväl för ett femte budgetår utan att uppgift lämnats om den tidpunkt, då undersökningarna kunna beräknas bli slutförda.

Utskottet har icke velat motsätta sig, att anslag för ändamålet anvisas för budgetåret 1934/1935 med det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 4,350 kronor eller samma belopp, som utgår för innevarande budgetår. Emellertid utgår utskottet ifrån att — därest anslag för ändamålet erfordras jämväl för tid efter sagda budgetår — framställning i ämnet åtföljes av utredning rörande den tid och de kostnader, som ytterligare må beräknas för slutförandet av förevarande undersökningar.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må till undersökning av i kammararkivet och riksarkivet befintliga äldre arkivalieomslag m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 4,350 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

9:o) **Pedagogiska biblioteket i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 7—10) samt under hänvisning till den i ärendet förebragta utredningen hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom bidrag till uppehållande av pedagogiska bibliotekets verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 6,000 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

10:o) **Skandinaviske bibliotekarien vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom bidrag till avlöning åt en skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Gene-

viëviblioteket i Paris för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,500 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

11:o) **Förstärkning av arbetskrafterna vid nationalmuseet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11, sid. 11), vilket innebär en anslagsökning med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till förstärkning av arbetskrafterna vid nationalmuseet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 15,800 kronor att utgå efter de grunder, Kungl. Maj:t må äga att bestämma.

12:o) **Resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare vid nationalmuseet. Försäkring och transport av konstföremål vid nationalmuseet. Konservering av handteknings- och gravyrinsamlingarna vid nationalmuseet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 12—14) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare vid nationalmuseet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må finna gott meddela;

b) till försäkring och transport av konstföremål, som äro eller varda deponerade hos nationalmuseet, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,500 kronor;

c) till konservering av handteknings- och gravyrinsamlingarna inom nationalmuseet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,200 kronor.

13:o) **Konservering av statens tavelsamlingar å de kungl. slotten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, sid. 13), hemställer utskottet,

att riksdagen må till konserveringsarbeten å föremål, tillhörande statens tavelsamlingar å de kungl. slotten, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

14:o) **Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare vid livrustkammaren.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till avlöningar till icke-ordinarie befattnings-

havare vid livrustkammaren anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 26,950 kronor att utgå efter de grunder, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt meddela.

15:o) **Underhåll och vård av livrustkammarens samlingar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17, sid. 14), vilket innebär en anslagsökning med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till underhåll och vård av livrustkammarens samlingar anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor att utgå efter grunder, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.

16:o) **Naturhistoriska riksmuseet, samlingar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, sid. 14—16), vilket innebär en överflyttning av ett belopp av 5,000 kronor från det extra till det ordinarie anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) öka det i riksstaten under rubrik: Naturhistoriska riksmuseet uppförda ordinarie reservationsanslaget till samlingar m. m., nu 85,000 kronor, med 5,000 kronor till 90,000 kronor;

b) till förstärkande av den i nämnda anslag ingående anslagsposten till expenser för avdelningarna vid Frescati för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 8,700 kronor.

17:o) **Särskilt arvode åt en vaktmästare vid naturhistoriska riksmuseet, tillika trädgårdsskötare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till särskilt arvode åt en vaktmästare vid naturhistoriska riksmuseet, tillika trädgårdsskötare, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 300 kronor.

18:o) **Arbetsbiträde m. m. vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20, sid. 17), vilket innebär en anslagsökning med 170 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till arbetsbiträde m. m. vid naturhistoriska riksmuseets botaniska avdelning för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 3,320 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäl meddela.

19:o) **Arbetsbiträde vid naturhistoriska riksmuseets paleozoologiska avdelning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, sid. 17—18), vilket innebär en anslagsökning med 150 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till arbetsbiträde vid naturhistoriska riksmuseets paleozoologiska avdelning för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 2,670 kronor.

20:o) **Vetenskapligt biträde för bearbetning av vissa samlingar å naturhistoriska riksmuseets evertebratavdelning. Arbetsbiträde vid museets etnografiska avdelning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 22 och 23) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till vetenskapligt biträde för bearbetning av vissa samlingar å naturhistoriska riksmuseets evertebratavdelning för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 4,000 kronor;

b) till arbetsbiträde vid naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 2,670 kronor.

21:o) **Ökade medel till expenser m. m. för naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, sid. 18—19), vilket innebär en anslagsminskning med 1,400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till ökade medel till expenser m. m. för naturhistoriska riksmuseets etnografiska avdelning för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 23,000 kronor att utgå med den fördelning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t föreskrivas.

22:o) **Fortsatt iordningställande av en för etnografiska museet upplåten byggnad.** Sedan 1932 års riksdag till fortsatt iordningställande av f. d. livregementets dragoners kasernetablissemang till etnografiskt museum m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med av vetenskapsakademien i skrivelse den 31 augusti 1931 framlagt, av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1932 återgivet förslag beviljat ett belopp av 96,140 kronor samt därav såsom extra reservationsanslag anvisats för budgetåret 1932/1933 15,000 kronor och för budgetåret 1933/1934 22,000 kronor, har nu Kungl. Maj:t (punkt 25, sid. 19—20) föreslagit riksdagen att av nämnda av 1932 års riksdag beviljade belopp av 96,140 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom extra reservationsanslag anvisa 10,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det utav 1932 års riksdag till fortsatt iordningställande av f. d. livregementets dragoners kasernetablissemang till etnografiskt museum m. m. beviljade beloppet av 96,140 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom extra reservationsanslag anvisa 10,000 kronor.

23:o) **Nordiska museet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till nordiska museet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 190,000 kronor att under villkor att en ledamot i museets nämnd är av Kungl. Maj:t förordnad ävensom på de övriga villkor, Kungl. Maj:t må föreskriva, utgå till nämnden för att enligt dess bestämmande användas till museets ändamål.

24:o) **Kulturhistoriska museet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, sid. 21) hemställer utskottet,

att riksdagen må till kulturhistoriska museet i Lund anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 22,000 kronor att under villkor, att valet av föreståndare för museet godkännes av Kungl. Maj:t, och under de övriga villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige för att användas för museets förvaltningsomkostnader och i främsta rummet till avlöning åt vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet.

25:o) **Musikhistoriska museet.** Kungl. Maj:t har (punkt 28, sid. 22—23) föreslagit riksdagen att till musikhistoriska museet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 8,000 kronor att på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till museets ändamål.

För ändamålet har från och med budgetåret 1923/1924 utgått ett årligt anslag av 4,000 kronor. Av statsrådsprotokollet inhämtas att museets styrelse anhållit om utverkande för budgetåret 1934/1935 av ett till 15,000 kronor förhöjt anslag. Styrelsen har till stöd härför anfört bland annat att museet nu utvecklats så, att styrelsen förhört nya, för verksamheten lämpliga lokaler samt att musikaliska akademien för att sätta museet i stånd att anskaffa de nya lokalerna under vartdera av räkenskapsåren 1932/1933 och 1933/1934 lämnat ett bidrag av 4,500 kronor, vilket emellertid ej vore att påräkna för

nästkommande räkenskapsår. Museets egna inkomster av inträdesavgifter, utställningar och konserter kunde ej beräknas högre än 1,000 kronor, var- till för räkenskapsåret 1934/1935 komme en besparing å beviljade lotteri- medel med 2,000 kronor. Med iakttagande av den största sparsamhet kunde museet beräkna de ofrånkomliga utgifterna enligt följande tablå:

Hyror	kronor	6,000
Löner: Föreståndare	kronor	5,000
Amanuens	»	3,000
»	»	8,000
Städning, vaktmästarhjälp och underhåll	»	2,000
Kostnader för föremål och arkiv	»	2,000
	<u>Summa kronor</u>	<u>18,000</u>

Musikaliska akademien har livligt tillstyrkt framställningen, under erinran att museet enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser stode under aka- demiens inseende och under framhållande av museets betydelse ej endast såsom centralinstitution för insamlingsarbetet i vad som rör svensk folk- musik, kyrkomusik, instrumenthistoria och teaterhistoria utan även såsom musikvetenskaplig forskningsanstalt.

Departementschefen har anfört följande:

»Genom den omorganisation, museet undergått de senare åren, har dess samlingar och arkiv på ett helt annat sätt än tidigare blivit tillgängliga för allmänhet och forskare. Härmed har emellertid följt ökade kostnader, som med hänsyn främst till museets karaktär av en institution för vetenskaplig forskning icke i större utsträckning torde komma att uppvägas av ökade inkomster.

Jag vill i detta sammanhang särskilt framhålla den stora betydelse mu- seet har för undervisningen vid musikkonservatoriet. Enligt de av Kungl. Maj:t fastställda stadgarna skall nämligen museet avgiftsfritt upplåtas för undervisningen i musikhistoria åt eleverna vid konservatoriet. Härjämte skall åt forskare beredas fritt tillträde till museet. Ett nedläggande av verk- samheten, som skulle riskeras, därest ej museet erhöle ökat anslag, skulle således komma att menligt inverka på effektiviteten av ifrågavarande un- dervisning. Jämväl den musikvetenskapliga forskningen skulle drabbas hårt därav.

Med hänsyn till vad som sålunda anförts finner jag mig i så måtto böra tillmötesgå museets framställning, att jag förordar, att det nu utgående statsbidraget till museet höjes till 8,000 kronor.»

Utskottet.

Utskottet finner, att styrelsen för stiftelsen musikhistoriska museet genom de vidtagna åtgärderna att förhyra ökade lokaler för museet m. m. bundit institutionen — som enligt den förebragta utredningen synes vara för sin ekonomi så gott som helt beroende av bidrag från det allmänna — vid be- tydligt ökade utgifter med härav följande krav på ökat statsbidrag utan att

statsmakterna satts i tillfälle att i förväg taga ställning till denna fråga. Under förhandenvarande omständigheter har utskottet emellertid icke ansett sig böra motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag, utan hemställer,

att riksdagen må till musikhistoriska museet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 8,000 kronor att på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäl föreskriva, utgå till museets ändamål.

26:o) **Svenska skolmuseet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till svenska skolmuseet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 3,500 kronor att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma, utgå till centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskolläraryörening för museets ändamål.

Kyrkliga ändamål.

27:o) **Kleresistaten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30, sid. 24) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka det ordinarie förslagsanslaget till kleresistaten, nu 85,000 kronor, med 15,000 kronor till 100,000 kronor.

28:o) **Ersättning för prästerskapets tionde.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 31) föreslagit riksdagen i fråga om det ordinarie förslagsanslaget till ersättning för prästerskapets tionde avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed anmäles.

29:o) **Ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, sid. 27) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka det ordinarie förslagsanslaget till ersättning åt vissa församlingar till följd av lindring i främmande trosbekännares skattskyldighet, nu 50,000 kronor, med 10,000 kronor till 60,000 kronor.

30:o) **Pastor vid svenska Margaretaförsamlingen i Oslo.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, sid. 27—30) hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten under rubrik: Pastor vid svenska Margaretaförsamlingen i Oslo uppföra ett ordinarie anslag av 6,000 kronor.

31:o) **Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket.** Sedan 1932 års riksdag till tre stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, beviljat ett extra anslag å 10,800 kronor samt därav för ett vart av budgetåren 1932/1934 anvisats ett belopp av 3,600 kronor, har nu Kungl. Maj:t (punkt 34) föreslagit riksdagen att av nämnda av 1932 års riksdag anvisade extra anslag för budgetåret 1934/1935 anvisa återstoden, 3,600 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må av det utav 1932 års riksdag beviljade extra anslaget till tre stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket, för budgetåret 1934/1935 anvisa återstoden, 3,600 kronor.

32:o) **Religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, sid. 31), vilket innebär en anslagsminskning med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 45,500 kronor.

33:o) **Dyrtidstillägg åt de för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 36) föreslagit riksdagen i fråga om dyrtidstillägg åt de för religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder anställda präster avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed anmäles.

34:o) **Kostnader förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

35:o) **Kurser för utbildande av kyrkomusiker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 38) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) för anordnande under år 1934 vid fyra folkskoleseminarier av kurser för utbildande av kyrkomusiker för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor;

b) medgiva, att i fall, då kompletterande undervisning vid folkskoleseminarium erfordras för dem av seminariets elever, som deltagit i kurs för utbildande av kyrkomusiker, ersättning till vederbörande lärare för s. k. övertimmar må, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, utgå från det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna.

36:o) **Domkapitlens expeditioner.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, sid. 33—34) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) öka den i den ordinarie staten för domkapitlens expeditioner uppförda anslagsposten till expenser, nu 34,000 kronor, med 900 kronor till 34,900 kronor,

b) minska den i samma stat uppförda anslagsposten till tryckningskostnader, nu 7,500 kronor, med 1,000 kronor till 6,500 kronor,

c) öka den i samma stat uppförda anslagsposten till hyror, nu 6,400 kronor, med 100 kronor till 6,500 kronor,

d) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra det ordinarie förslagsanslaget till domkapitlens expeditioner med oförändrat belopp, 320,800 kronor.

Akademier m. m.

37:o) **Sveriges anslutning till den baltisk-geodetiska kommissionen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 35), vilket innebär en anslagsminskning med 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för Sveriges anslutning till den baltisk-geodetiska kommissionen under år 1934 och för vissa i samband därmed stående utgifter för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,600 kronor.

38:o) **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41, sid.

35—36), vilket innebär en anslagsökning med 2,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av kostnaderna för Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga samslutningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 6,500 kronor.

39:o) **Ökade medel till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 37—38), vilket innebär en anslagsökning med 1,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till ökade medel till avlönande av icke-ordinarie befattningshavare vid vitterhetsakademien för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 91,200 kronor att utgå med den fördelning och efter de närmare grunder, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

40:o) **Vissa extra anslag till vitterhetsakademien.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 43—48) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till omedelbara iståndsättningsåtgärder å vissa byggnadsminnesmärken för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 9,000 kronor;

b) till resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare vid vitterhetsakademien samt riksantikvariens ombud för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må finna gott meddela;

c) till vakthållning för öppethållande av statens historiska museum för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 9,700 kronor att utgå i enlighet med de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela;

d) till vård och underhåll av det under vitterhetsakademien inseende ställda antikvariskt-numismatiska biblioteket för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor;

e) till underhåll av det under vitterhetsakademien inseende ställda antikvariskt-topografiska arkivet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,500 kronor;

f) till inköp av instrumentutrustning för vitterhetsakademien för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 600 kronor.

41:o) **De under vitterhetsakademiens inseende ställda ostasiatiska arkeologiska samlingarna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 49) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till den ostasiatiska arkeologiska samlingens bearbetning, vård och underhåll samt till expenser för densamma anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 18,000 kronor.

42:o) **Förstärkning av vissa anslagsposter i det för akademien för de fria konsterna uppförda ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 50, sid. 41—42), vilket innebär en anslagsökning med 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande av förstärkning av vissa anslagsposter i det för akademien för de fria konsterna uppförda ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel m. m. anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 11,400 kronor.

43:o) **Skolan för dekorativ konst. Undervisning i materiallära vid konsthögskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 51 och 52) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid den vid konsthögskolan anordnade skolan för dekorativ konst för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 18,700 kronor;

b) till arvode åt extra lärare i materiallära vid konsthögskolan anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 3,500 kronor.

44:o) **Förstärkning av det för musikaliska akademien uppförda ordinarie reservationsanslaget till materiel och expenser m. m. Biträde åt bibliotekarien hos musikaliska akademien. Ökad undervisning i pianospelning och harmonilära vid musikkonservatoriet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 53—55) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till förstärkande av det för musikaliska akademien uppförda ordinarie reservationsanslaget till materiel och expen-

ser m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 11,000 kronor;

b) till biträde åt bibliotekarien hos musikaliska akademien vid vården av biblioteket för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,500 kronor;

c) till ökad undervisning i ämnena pianospelning och harmonilära vid musikkonservatoriet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor.

45:o) **Brandförsäkring av viss staten tillhörig, huvudsakligen i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad förvarad lösegendom m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till gäldande av årspremier för brandförsäkring av viss staten tillhörig, huvudsakligen i operabyggnaden och dramatiska teaterns byggnad förvarad lösegendom ävensom av de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkt 56 omförmälda förrådsbyggnader och där förvarad lösegendom för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 12,745 kronor att utgå med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Universitetet, den medicinska undervisningen m. m.

46:o) **Professur i filosofi vid universitetet i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 57) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för budgetåret 1934/1935 utan angivet belopp upptaga den ena av de i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl. Filosofiska fakulteten, uppförda professurerna i filosofi.

47:o) **Amanuens, tillika underläkare vid oftalmiatriska kliniken vid universitetet i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, sid. 46—48) hemställer utskottet,

att riksdagen må i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under I. C. Avlöningsstat för assistenter och amanuenser under oftalmiatriska kliniken uppföra 1 amanuens, tillika

underläkare, med ett arvode av 1,800 kronor, under villkor att ett lika stort belopp tilldelas honom från akademiska sjukhusets stat, ävensom för ändamålet höja det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala, universitetsstaten, med ett belopp av 1,800 kronor.

48:o) Amanuens vid psykiatriska kliniken vid universitetet i Uppsala. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, sid. 48—50) hemställer utskottet,

att riksdagen må i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under I. C. Avlöningsstat för assistenter och amanuenser under rubrik psykiatriska kliniken uppföra 1 amanuens med ett arvode av 3,000 kronor ävensom för ändamålet höja det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala, universitetsstaten, med ett belopp av 3,000 kronor.

49:o) Uppvärmning, belysning m. m. av de i Gustavianum vid universitetet i Uppsala inrymda institutionerna. Extra utgifter, däri inberäknad tryckningskostnad m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, sid. 50—52) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för budgetåret 1934/1935 utan angivna belopp upptaga den i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl., E. Diverse arvoden m. m. upptagna anslagsposten till 1 lärare i utförande av ritningar för vetenskapliga ändamål,

den i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala under II. Anslag till materiel m. m. upptagna anslagsposten till gymnastikinrättningen, samt

den dårsammastädes upptagna anslagsposten till ridundervisningens uppehållande;

b) i utgiftsstaten under II. Anslag till materiel m. m. — med uteslutande av anslagsposterna till myntkabinettet å 100 kronor, till konstmuseet å 1,200 kronor, till Viktoriamuseet för egyptiska fornsaker å 360 kronor samt till seminariet för klassisk fornkunskap och antikens historia: till städning och rengöring m. m. å 340 kronor — uppföra en anslagspost å 2,000 kronor till vissa museer och institutioner inom humanistiska sektionen;

c) minska den under samma avdelning uppförda anslagsposten till museet för nordiska fornsaker, nu 3,325 kronor, med 25 kronor till 3,300 kronor;

d) under samma avdelning — med uteslutande av den

under rubrik De i Gustavianum inrymda institutionerna uppförda anslagsposten till uppvärmning, belysning m. m. — under enahanda rubrik uppföra en anslagspost till uppvärmning, belysning, städning m. m. å 6,000 kronor;

e) öka den under samma avdelning upptagna anslagsposten till extra utgifter, däri inberäknad tryckningskostnad, nu 56,130 kronor, med 10,870 kronor till 67,000 kronor;

f) vid bifall härtill öka det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala, universitetsstaten, med 16,845 kronor.

Vid bifall till vad utskottet under punkterna 46:o)—49:o) tillstyrkt, kommer det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala, universitetsstaten, nu 1,336,564 kronor, att ökas med 21,645 kronor till 1,358,209 kronor.

50:o) Avlöningar till vissa tjänstemän och betjänte vid universitetets i Uppsala samlingar och inrättningar m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, sid. 52—55) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) öka den i avlöningsstater för vissa tjänstemän och betjänte vid universitetets i Uppsala samlingar och inrättningar m. m. under biblioteket uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, nu 38,030 kronor, med 6,370 kronor till 44,400 kronor;

b) öka det ordinarie förslagsanslaget till Uppsala universitet, avlöningar till vissa tjänstemän och betjänte vid universitetets samlingar och inrättningar m. m., nu 373,230 kronor, med 6,370 kronor till 379,600 kronor.

51:o) Avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän vid universitetet i Uppsala m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för beredande av avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m. vid universitetet i Uppsala anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 40,150 kronor att med särskilda belopp av Kungl. Maj:t användas för de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 62 angivna ändamålen.

52:o) Materiel för vissa institutioner vid universitetet i Uppsala m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 63, sid. 57—60) föreslagit riksdagen att

till materiel för vissa institutioner m. m. vid universitetet i Uppsala anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 65,500 kronor att av Kungl. Maj:t användas för de av departementschefen i statsrådsprotokollet omförmälda ändamålen.

Ifrågavarande anslag är för budgetåret 1933/1934 uppfört med ett belopp av 36,200 kronor. Anslagshöjningen i förhållande till löpande riksstat har vållats därigenom att *dels* ett för innevarande budgetår såsom särskilt extra reservationsanslag å 14,100 kronor anvisat anslag till uppehållande av verksamheten å pedagogiska seminariet och övningsskolan upptagits under nu förevarande anslag och uppförts med ett till 11,300 kronor sänkt belopp, *dels* anslagsposten till utgivande av universitetets årsskrift ökats från 3,000 kronor till 13,000 kronor, *dels ock* en anslagspost å 8,000 kronor beräknats till materiel m. m. för paleontologiska institutionen.

I statsrådsprotokollet erinras i avseende å sistnämnda anslagspost, att den paleontologiska institutionens nybyggnad, till vilken 1929 års riksdag anvisat erforderliga medel, nu stode färdig och inredd. I den ordinarie staten för universitetet i Uppsala vore under II. Anslag till materiel m. m. för paleontologiska institutionen uppfört ett anslag å 1,750 kronor. Det större akademiska konsistoriet hade hemställt om ett anslag av 26,250 kronor till materiel m. m. för institutionen utöver nyssnämnda å ordinarie stat utgående anslag till nämnda ändamål. Kanslern hade rörande denna framställning hemställt, att det extra reservationsanslaget till ytterligare medel till materiel m. m. för vissa institutioner vid universitetet i Uppsala måtte för budgetåret 1934/1935 upptagas med ett från 120,000 kronor till 135,000 kronor förhöjt belopp, av vilket belopp 5,000 kronor avsetts för tillgodoseende av en del av paleontologiska institutionens anslagsbehov.

Departementschefen erinrar om att medel till sådana ändamål, som vore att hänföra till för institutionens drift oundvikliga utgifter, såsom uppvärmning, gas, elektricitet, vatten, städning och rengöring, telefon m. m. lämpligen borde uppföras att ingå i nu förevarande anslag. Så hade förut fallet varit ifråga om nya institutionsbyggnader. Departementschefen räknade, att institutionens normala driftkostnadsanslag — därvid frånsett den mera specialvetenskapligt betonade materielutrustningen och arbetshjälpen — kunde, med iakttagande av den sparsamhet tidsläget krävde, uppskattas till omkring 10,000 kronor. Helst borde en motsvarande summa uppföras å ordinarie stat, men då för närvarande en ändring av de ordinarie staterna lämpligen icke borde ifrågakomma, föresloge departementschefen, att för paleontologiska institutionen i förevarande anslag inräknades ett belopp av (10,000 — det ordinarie anslaget å 1,750 =) 8,250 kronor eller avrundat 8,000 kronor. Därutöver för institutionens behov erforderliga medel borde utgå ur det extra reservationsanslaget till ytterligare medel till materiel m. m. för vissa institutioner.

Utskottet.

Till materiel m. m. för den numera färdigställda paleontologiska institutionen vid universitetet i Uppsala synes hava avsetts dels nu utgående belopp å 1,750 kronor i den ordinarie universitetsstaten, dels 8,000 kronor under här förevarande anslag, dels ock härutöver erforderliga medel av det extra reservationsanslaget till ytterligare medel till materiel m. m. till vissa institutioner vid universitetet i Uppsala. Utskottet, som icke kunnat undgå att finna nu omförmälda uppdelning på olika anslag mindre tillfredsställande ur överskådlighe- tens synpunkt, har dock icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt under här förevarande punkt föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran,

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till materiel för vissa institutioner m. m. vid universitetet i Uppsala anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 65,500 kronor att av Kungl. Maj:t användas för de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 63 omförmälda ändamålen.

53:o) **Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 64, sid. 60—63), vilket innebär en anslagsökning med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Uppsala för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 113,500 kronor, varav 4,000 kronor äro avsedda till avlöning av personal vid bibliotekets bokbinderi.

54:o) **Ytterligare medel till materiel m. m. till vissa institutioner vid universitetet i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, sid. 63—67), vilket beträffande anslaget till beredande av ytterligare medel till materiel m. m. innebär en anslagsökning med 15,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för beredande av ytterligare medel till materiel m. m. till vissa institutioner vid universitetet i Uppsala för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 135,000 kronor att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas;

b) till förstärkning av den i staten för universitetet i Uppsala upptagna anslagsposten: reparationer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

55:o) **Lunds universitet: Universitetsstaten.** Kungl. Maj:t har (punkt 66, sid. 68) föreslagit riksdagen att

ej mindre för budgetåret 1934/1935 utan angivna belopp upptaga

dels den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl. A. Avlöningsstat för professorer m. fl., Filosofiska fakulteten uppförda professuren i sanskrit med jämförande indo-europeisk språkforskning,

dels den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl., A. Avlöningsstat för professorer m. fl., Juridiska fakulteten uppförda anslagsposten till uppehållande av den praktiska kursen inom fakulteten,

dels ock den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl., E. Diverse arvoden uppförda anslagsposten till ledare för kurser i ritning och uppmätning för vetenskapliga ändamål jämte i andra därmed sammanhängande ämnen,

än även vid bifall härtill uppföra det ordinarie anslaget till universitetet i Lund, universitetsstaten, med oförändrat belopp 1,231,900 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *A. Petré*n och *I. Pauli* (I: 88) och den andra inom andra kammaren av herr *T. Erlander m. fl.* (II: 179), i vilka motioner hemställts, att riksdagen behagade medgiva, att å Lunds universitets stat upptages ytterligare en amanuensbefattning vid Lunds universitet samt att riksdagen för ändamålet ville anslå ett arvode av 1,800 kronor.

Till stöd för det motionsvis framställda yrkandet har i motionen I: 88 anförts följande:

Lunds universitet har i år liksom tidigare bland sina riksdagspetita upptagit ett anslag å 1,800 kronor på ordinarie stat till en amanuens vid farmakologiska institutionen. Detta anslag har emellertid icke blivit upptaget i årets statsverksproposition. Behovet av denna amanuensbefattning är dock av flera skäl synnerligen stort.

Sakkunskapen torde allmänt vara av den uppfattningen att undervisningen i farmakologi vid universitet och högskolor bör i största möjliga utsträckning byggas på demonstrationer av farmakodynamiska experiment. Dylika kräva emellertid för sitt förberedande mycken tid och assistens och torde över huvud taget ej kunna i önskvärd utsträckning framföras utan att läraren i ämnet erhåller hjälp av en amanuens. Först genom skapandet av en amanuensbefattning blir det dessutom möjligt att för den farmakodynamiska vetenskapen vinna unga adepter, som få tillfälle att av densamma inhämta mer än vad som motsvarar den skäligen elementära obligatoriska kursen för medicine kandidatexamen, ett förhållande, som är av betydelse ej endast för farmakologien själv utan i kanske ännu högre grad för de kliniska discipliner, som bygga på denna vetenskap.

Dessa synpunkter ha också beaktats så att vid Uppsala universitet inrättades en amanuensbefattning redan 1861 och vid karolinska institutet

1913. Vid Lunds universitet, där tack vare nybyggnaden 1924 landets modernaste farmakologiska institution finnes och där enligt den Wicksellska studentundersökningen antalet aktiva medicinare år 1930 var 470 mot 415 i Uppsala, finnes icke någon amanuensbefattning upptagen på ordinarie stat, men denna brist har man de senaste åren sökt avhjälpa genom att ur till Kungl. Maj:ts disposition ställda medel anvisa avlöning till en e. o. amanuensbefattning. Stor risk torde för närvarande finnas för att dessa medel måste tagas i anspråk för andra ändamål, men oavsett detta innebär nu praktiserade arrangement avsevärda olägenheter, för vilka nedan redogöres.

I den skrivelse, varmed professor Gunnar Ahlgren inför större akademiska konsistoriet i Lud motiverar sitt förslag om en amanuensbefattnings inrättande, anföres bland annat följande:

»Farmakologiska institutionen i Lund är, mig veterligen, den enda i sitt slag vid något in- eller utländskt universitet jämförligt med Lunds, som saknar avlönad amanuens- eller motsvarande befattning. Att behovet av amanuenshjälp praktiskt taget över allt tillgodosetts är också helt naturligt. En rationell undervisning i farmakodynamik, farmakologiens kärna, måste nämligen till stor del bestå i framförandet av experiment å djur och människor. Detta förutsättes också av gällande examensstadga, enligt vilken kursen i farmakologi för med. kand. examen skall utgöras av 'undervisningskurs med demonstrationer samt övningar i receptskrivning'. En undervisning i farmakodynamik utan experiment är som en klinisk undervisning utan patienter, som en undervisning i patologi utan obduktioner etc. De merendels synnerligen tidsödande förberedelserna till de farmakodynamiska demonstrationerna ävensom oftast själva framförandet av dem kräver oundgängligen biträde åt professorn av en amanuens. En lärare i farmakodynamik utan amanuens är som en kirurg utan operationssköterska.

Hittills har sedan mitt tillträde av professuren i farmakologi en e. o. amanuens fullgjort amanuens tjänsten i fråga; dessa personer ha härvid haft full daglig sysselsättning. Ersättning för detta arbete har beviljats ur till Konungens disposition stående medel på universitetets stat. Under rådande förhållanden te sig utsikterna att även i fortsättningen erhålla dylikt anslag ovissa.

En omständighet, som gör uppförandet av här ifrågavarande anslag på ordinarie stat synnerligen önskvärt, är följande: Först då anslaget i fråga disponeras på ordinarie stat, kan utbildningen av kompetenta amanuenskrafter ske på ett fördriktigt sätt. Att märka är nämligen, att för ernående av behöflig skicklighet för amanuens tjänst i farmakologi fordras en särskild utbildningstid av åtminstone en termin. I praktiken rekryteras amanuensbefattningar av motsvarande slag på så sätt, att någon student, som visat särskild duglighet, under kurs och vid tentamen, anmodas att fortsätta sin utbildning under minst en termin såsom oavlönad e. o. amanuens, med utsikt att, under förutsättning av att resultatet av utbildningen utfaller tillfredsställande, vinna befordran till ordinarie amanuens. Det ligger då i öppen dag, att det för en institutionschef, som ej disponerar ett amanuensanslag å ordinarie stat, är ganska ansvarsfullt att inbjuda en studerande att underkasta sig de upppoffringar av tid och penningar, som äro förknippade med en dylik utbildning, endast på lösa förhoppningar om att amanuensarvode i någon form kan komma att stå till förfogande vid

utbildningstidens slut. Särskilt är det svårt att rikta en anmodan av denna art till någon student tillhörande de mindre bemedlades stora grupp, en grupp, som ej sällan dock skänker de bästa amanuensämnena. — Då jag här framför dessa synpunkter, sammanhänger det bland annat med, att här antydda svårigheter redan mött mig i mina försök att vinna amanuenshjälp.»

Beträffande rekryteringssvårigheterna vilja vi framhålla, att dessa ökas därigenom att innehavaren av en e. o. amanuensbefattning icke får tillgodoräkna sig tjänsteår, vilket skulle ha varit fallet, om befattningen varit uppförd på ordinarie stat.

När kanslern för rikets universitet haft att yttra sig om ifrågavarande ärende, anför han bland annat följande:

»Behovet av anslag till en amanuens vid farmakologiska institutionen synes vara så trängande, att det icke längre kan skjutas åt sidan. Jag vill erinra om att amanuensbefattningar redan finnas vid motsvarande institutioner i Uppsala och Stockholm liksom överhuvudtaget vid alla de andra medicinska institutionerna i riket, att farmakologiska institutionen i Lund disponerar över nyuppförda, rymliga lokaler, samt att det icke torde vara möjligt för vederbörande professor att utan biträde av amanuens meddela en rationell, av experiment belyst undervisning i ämnet. På grund av den föreliggande nödsituationen hava universitetsmyndigheterna därför under de sista åren sett sig nödsakade att med anslag, som ställts till förfogande från de till Kungl. Maj:ts disposition stående medlen, avlöna en amanuens vid denna institution. Då emellertid behovet av en amanuens utan all fråga är konstant och professorn, för att kunna förvissa sig om lämpliga aspiranter till befattningen, måste hava säkerhet för att anslaget kommer att utgå även under ett kommande år samt vidare de så kallade dispositionsmedlen mer än väl behövas för tillgodoseende av universitetets mångfaldiga mera tillfälliga behov, lärar särskilt anslag å 1,800 kronor böra utverkas å universitetets stat för avlöning av här ifrågavarande amanuens.»

Utskottet finner, att den förebragta utredningen ådagalagt behovet av en ordinarie amanuens vid Lunds universitets farmakologiska institution. Emellertid är utskottet av den uppfattningen, att det lämpligen bör ankomma på Kungl. Maj:t att framlägga förslag i ett ämne av den art, varom här är fråga. Då ett dylikt förslag med hänsyn till det förefintliga behovet synes kunna utan större tidsutdräkt förväntas och då det vidare torde bliva möjligt att under ännu ett år liksom hittills ordna avlöningen för en amanuens vid institutionen, har utskottet ej funnit anledning tillstyrka, att riksdagen nu vidtager någon åtgärd med anledning av det motionsvis framförda yrkandet. Med vad nu anförts torde motionerna I: 88 och II: 179 få anses besvarade.

Utskottet.

Vad Kungl. Maj:t under här förevarande punkt föreslagit har ej givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

- a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,
  - I. för budgetåret 1934/1935 utan angivna belopp upptaga

A. den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl. A. Avlöningsstat för professorer m. fl., Filosofiska fakulteten uppförda professuren i sanskrit med jämförande indoeuropeisk språkforskning,

B. den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl., A. Avlöningsstat för professorer m. fl., Juridiska fakulteten uppförda anslagsposten till uppehållande av den praktiska kursen inom fakulteten,

C. den i utgiftsstaten för universitetet i Lund under I. Avlöningsstater för professorer och lärare m. fl., E. Diverse arvoden uppförda anslagsposten till ledare för kurser i ritning och uppmätning för vetenskapliga ändamål jämte i andra därmed sammanhängande ämnen,

II. vid bifall härtill uppföra det ordinarie anslaget till universitetet i Lund, universitetsstaten, med oförändrat belopp, 1,231,900 kronor;

b) att herrar Petréns och Paulis ävensom herr Erlanders m. fl. ovanberörda motioner (I: 88 och II: 179) må anses besvarade med vad utskottet i det föregående anfört.

56:o) Avlöningar till vissa tjänstemän och betjante vid universitetets i Lund samlingar och inrättningar m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 67, sid. 68—69) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka den i avlöningsstater för vissa tjänstemän och betjante vid universitetets i Lund samlingar och inrättningar under biblioteket uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, nu 27,500 kronor, med 3,000 kronor till 30,500 kronor och förty höja det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar till vissa tjänstemän och betjante vid universitetets i Lund samlingar och inrättningar m. m., nu 264,600 kronor, med 3,000 kronor till 267,600 kronor.

57:o) Avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän vid universitetet i Lund m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för beredande av avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m. vid universitetet i Lund anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 59,385 kronor att med särskilda

belopp av Kungl. Maj:t användas för de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 68 angivna ändamålen.

58:o) **Materiel för vissa institutioner vid universitetet i Lund m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, sid. 71—73), vilket innebär en ökning med 1,000 kronor av den till materiel för historiska museet upptagna anslagsposten, hemställer utskottet,

att riksdagen må till materiel för vissa institutioner vid universitetet i Lund m. m. anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 43,225 kronor att av Kungl. Maj:t användas för de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 69 omförmälda ändamålen.

59:o) **Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70, sid. 74), vilket innebär en anslagsökning med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Lund för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 97,000 kronor, därav ett belopp av 2,000 kronor till bokbinderiarbeten.

60:o) **Väggskåp och montrar i historiska museet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71, sid. 75—76) hemställer utskottet,

att riksdagen må för nyanskaffning av väggskåp och fristående montrar i historiska museet i Lund anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 3,000 kronor.

61:o) **Ytterligare medel till materiel m. m. till vissa institutioner vid universitetet i Lund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, sid. 76—79), vilket innebär en ökning av de för här ifrågavarande ändamål till universitetets förfogande stående medlen med 15,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) för beredande av ytterligare medel till materiel m. m. till vissa institutioner vid universitetet i Lund för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 122,000 kronor;

b) till förstärkning av den i staten för universitetet i Lund upptagna anslagsposten: underhåll och reparationer

av universitetets byggnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor.

62:o) **Avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m. vid karolinska mediko-kirurgiska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 73, sid. 80—82), vilket innebär en anslagsökning med 200 kronor av anslagsposten till klinisk och poliklinisk undervisning i ortopedi vid vanföranstalten i Stockholm samt med 400 kronor av anslagsposten till vetenskapliga arbeten vid ett patologiskt-anatomiskt laboratorium vid Sabbatsbergs sjukhus, hemställer utskottet,

att riksdagen må för beredande av avlöningsförmåner för vissa extra ordinarie lärare, amanuenser och tjänstemän m. m. vid karolinska mediko-kirurgiska institutet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 66,358 kronor att med särskilda belopp av Kungl. Maj:t användas för de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 73 angivna ändamålen.

63:o) **Materiel m. m. för vissa institutioner och kliniker vid karolinska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74, sid. 82—83) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka det ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m. för vissa institutioner och kliniker vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, nu 72,980 kronor, med 3,140 kronor till 76,120 kronor att av Kungl. Maj:t fördelas i anslutning till vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 74 angivits.

64:o) **Undervisning i medicinsk rörelsebehandling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75, sid. 83—84) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie anslaget till undervisning i medicinsk rörelsebehandling, nu 8,050 kronor, med 100 kronor till 8,150 kronor.

65:o) **Materiel m. m. för vissa institutioner vid karolinska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 76, sid. 84—85), vilket innebär en anslagsökning med 3,300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till materiel m. m. för vissa institutioner vid karolinska mediko-kirurgiska institutet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 47,450 kronor att av Kungl. Maj:t användas för de av departe-

mentschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 76 omförmälda ändamålen.

66:o) **Bidrag till upprätthållande av en pediatrik klinik i Stockholm m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) såsom bidrag till upprätthållande av en pediatrik klinik i Stockholm för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 60,000 kronor;

b) till uppehållande av en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 5,700 kronor,

båda anslagen att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må finna gott föreskriva.

67:o) **Nyanskaffning av inventarier och instrument för rättsmedicinska institutionen vid karolinska institutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 78, sid. 86—88) hemställer utskottet,

att riksdagen må till nyanskaffning av inventarier och instrument för rättsmedicinska institutionen vid karolinska mediko-kirurgiska institutet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

68:o) **Tillfällig förstärkning av tandläkarinstitutets personal.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, sid. 88—90), vilket innebär en anslagsökning med 1,700 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till tillfällig förstärkning av tandläkarinstitutets personal m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 84,000 kronor att utgå med den fördelning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t föreskrivas.

69:o) **Omkostnader för tandläkarinstitutets verksamhet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, sid. 90—92), vilket innebär en anslagsökning med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna ett av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under

punkten 80 framlagt förslag till omkostnadsstat för tandläkarinstitutet för budgetåret 1934/1935;

b) till omkostnader för tandläkarinstitutets verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 133,000 kronor.

70:o) Bidrag till täckande av driftkostnaderna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, sid. 92—93), vilket innebär en anslagsminskning med 5,450 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må i enlighet med de av 1925 års riksdag godtagna grunder såsom bidrag till täckande av driftkostnaderna under år 1933 vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 56,000 kronor.

71:o) Anskaffande av viss apparatur för röntgeninstitutet vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, sid. 93) hemställer utskottet,

att riksdagen må för anskaffande och installerande av diverse apparater till förhindrande av spänningsvariationer i likströmsnätet vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund röntgeninstitut för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,500 kronor.

72:o) Ökade medel för upprätthållande av serafimerlasarettets verksamhet. Kungl. Maj:t har (punkt 83, sid. 94—98) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 470,000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av serafimerlasarettets verksamhet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels en inom första kammaren av herr *Sam Larsson m. fl.* väckt motion (I: 87), vari hemstälts, att riksdagen måtte å åttonde huvudtiteln för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 472,000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av serafimerlasarettets verksamhet;

dels en inom första kammaren av herrar *A. Petrén* och *R. Wagnsson* väckt motion (I: 208), vari hemstälts, att riksdagen måtte — för möjliggörande av Kungl. Maj:ts bifall till i motionen relaterade framställningar från direktionen för serafimerlasarettet — för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 490,000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av serafimerlasarettets verksamhet;

dels ock en inom andra kammaren av fröken *Bertha Wellin m. fl.* väckt motion (II: 193), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta vidtaga nödiga åtgärder dels för ett förverkligande av det förslag, som direktionen över serafimerlasarettet i skrivelse av den 26 september 1933 och följande skrivelser framlagt, dels ock för inrättande av tvenne nya underläkarbefattningar vid lasarettets neurologiska klinik med en lön av 4,200 respektive 3,600 kronor plus dyrtidstillägg enligt för statens befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk gällande grunder och rätt till fri kost samt en ny extra underläkarbefattning vid lasarettets röntgeninstitut med en lön av 3,000 kronor plus dyrtidstillägg och fri kost som ovan, och att riksdagen måtte för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 510,000 kronor till beredande av medel för upprätthållande av serafimerlasarettets verksamhet.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisar utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, till motionerna.

Här förevarande anslag, som för budgetåret 1932/1933 utgick med 490,000 kronor, sänktes för innevarande budgetår till 470,000 kronor. I samband härmed anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t — inom ramen av det sålunda anvisade anslaget — måtte vidtaga nödiga åtgärder för att sju av lasarettets underläkare måtte erhålla lön med 1,800 kronor per år jämte därå belöpande dyrtidstillägg enligt de för statens befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk gällande grunder. Samtidigt framhöll riksdagen, att någon ökning av det utav Kungl. Maj:t för budgetåret 1933/1934 föreslagna anslaget å 470,000 kronor icke erfordrades i anledning härav. Kungl. Maj:t beslöt den 12 maj 1933 i överensstämmelse härmed. Vissa av nämnda underläkare tillerkändes samtidigt fri kost.

I skrivelse den 26 september 1933 har direktionen över serafimerlasarettet hemställt om anvisande för budgetåret 1934/1935 av ett extra anslag av 510,000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av lasarettets verksamhet.

Direktionen har till stöd härför anført bland annat:

Posten *avlöningar och pensioner* måste upptagas icke oväsentligt högre än de verkliga utgifterna under budgetåret 1932/1933. När Kungl. Maj:t i anledning av en av 1933 års riksdag därom gjord anhållan medgav, att till envar av sju underläkare finge utbetalas lön av 1,800 kronor om året från och med den 1 juli 1933, anvisades inga särskilda medel för ändamålet. Detta torde emellertid i fortsättningen vara nödvändigt. Utan att anse sig kunna för närvarande inkomma med förnyad framställning om genomförande av den alltjämt av behovet starkt påkallade allmänna löneregleringen för de underordnade läkarna måste direktionen på grund av det under de senaste åren ofantligt ökade arbetet vid röntgenavdelningen och vissa av poliklinikerna i sina anslagsberäkningar upptaga några nya läkarlöner eller

i ett fall förhöjd lön. Även åtta nya sköterskebefattningar hade visat sig erforderliga på grund av det ökade sjukvårdsarbetet. Sålunda upptoges i beräkningarna bland annat fem assistentsköterskor på medicinska kliniken och, för beredande åt dessa av en helledig dag i veckan, ännu en sköterska. De avdelningar, där dessa sköterskor skulle tjänstgöra, vore betydligt större än sjukavdelningar numera i allmänhet vore och så stora att avdelnings-sköterskan, som till medhjälpare endast hade elever och ej sköterskeutbildade biträden, vore i stort behov av en skolad sköterskekraft vid sin sida. Å motsvarande avdelningar å den kirurgiska kliniken hade assistentsköterskor med stor fördel för sjukvårdsarbetet redan blivit anställda. Kostnaderna för de sålunda ifrågasatta nya lönerna uppginge för läkarna till omkring 15,000 kronor och för sköterskorna till omkring 13,000 kronor. Lasarettets utgifter för ålderstillägg beräknades under budgetåret 1934/1935 komma att stiga med mellan 16,000 och 17,000 kronor. Vidare hade direktionen måst beräkna utgifterna för pensioner något högre än tidigare. Sköterskorna vid lasarettet hade sedan flera år framfört önskan att vid pensionering erhålla samma förmåner som sköterskorna vid stadens sjukhus. För erhållandet av dugliga sköterskor måste beredandet av sådan förmån hava samma betydelse som den redan genomförda likheten i avlöning. Direktionen vore livligt övertygad om behovet av att kunna bereda sköterskorna tillägg till den dem av statens pensionsanstalt tillförsäkrade pensionen. För åstadkommande av tillfälle därtill, om under budgetåret 1934/1935 sådan pensionering skulle ifrågakomma, hade direktionen i statförslaget beräknat ett mindre belopp.

Statskontoret har ställt sig synnerligen tveksamt inför den begärda anslagsökningen. I vart fall borde anslaget icke höjas till högre belopp än vad som beviljades för budgetåret 1932/1933, eller 490,000 kronor. Ett bifall till förslaget om förbättring av sköterskornas pensionsförmåner skulle vara ägnat att framkalla liknande krav från statliga befattningshavare i motsvarande ställning. Då detta spörsmål borde behandlas i ett vidare sammanhang, ansåge sig ämbetsverket icke böra tillstyrka anslagsförhöjning av denna anledning.

Av direktionens ovannämnda framställning framgår, att direktionen i sina anslagsberäkningar upptagit några nya läkarlöner och i ett fall förhöjd lön. Dessa förslag innebära, såvitt framgår av särskilda till Kungl. Maj:t ingivna skrivelser, i korthet följande:

Vid *polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar* skulle från och med den 1 juli 1934 inrättas ytterligare en läkarbefattning med en avlöning av 3,400 kronor per år jämte dyrtidstillägg. — Direktionen hade vidare medgivit inrättandet av en tills vidare oavlönad underläkarbefattning vid *röntgenavdelningen*. Genom en nybildad organisation hade emellertid de yngre läkarna vid lasarettet protesterat emot inrättandet av för sjukvårdsarbetet erforderliga, oavlönade läkarbefattningar. Direktionen hemställer därför, att till ytterligare en underläkare vid röntgenavdelningen måtte från och med den 1 juli 1934 utbetalas arvode med 3,600 kronor per år, med rätt för underläkaren att åtnjuta fri kost jämte bostad m. m., i den mån rum finnes å lasarettet tillgängligt. Beträffande dyrtidstillägg avsåge direktionen att framdeles inkomma med framställning. — Vidare hemställer direktionen, att till den biträdande läkaren vid lasarettets *psykiatriska poliklinik*, som jämlikt Kungl.

Maj:ts beslut den 28 april 1933 allenast åtnjöte förmånen av fri kost, måtte från och med den 1 juli 1934 utgå ett arvode av 2,400 kronor för år samt att vid bifall härtill den åt nämnde läkare för närvarande utgående förmånen av fri kost måtte upphöra. Senare skulle göras framställning beträffande dyrtidstillägg. — Slutligen hemställer direktionen, att arvodet till den biträdande läkaren vid den *neurologiska polikliniken* — nu 1,800 kronor för år, vartill komme arvode med 900 kronor såsom föreståndare för allmänna elektricitetsinrättningen vid lasarettet — måtte från och med den 1 juli 1934 utgå med 4,800 kronor för år. I sistnämnda belopp skulle inräknas ersättning för läkaren såsom föreståndare för allmänna elektricitetsinrättningen. Framställning skulle senare göras i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavaren.

Statskontoret har anfört, att statskontoret icke ville motsätta sig ovan nämnda förslag med undantag för det sistnämnda, vilket ämbetsverket icke funne sig kunna tillstyrka.

Vidare har direktionen i skrivelse den 13 februari 1933 anfört, att läkarundersökning av och sjukbesök hos den vid lasarettet anställda personalen skedde med anlitan av viss eller vissa vid lasarettet tjänstgörande läkare. Lasarettets personal uppginge, bortsett från läkarna, till omkring 350 personer, vartill komme vissa av de anställdas familjer. Då dessa arbetsuppgifter låge vid sidan om dem, som vore förenade med de å lasarettets stat uppförda läkartjänsterna, ansåge sig direktionen i fortsättningen icke kunna utan särskild ersättning ålägga vid lasarettet tjänstgörande läkare att tillika vara *personalläkare* vid lasarettet. Direktionen hemställde om bemyndigande att till den eller de läkare vid lasarettet, som fullgjorde uppdrag att därstädes vara personalläkare, utbetala en årlig ersättning av 1,000 kronor.

Direktionen har härjämte i skrivelse den 31 augusti 1933 hemställt om bemyndigande att till sådana gifta läkare, som åtnjöte fri kost vid lasarettet men i stället önskade och prövades utan olägenhet för sjukvården kunna intaga alla eller vissa måltider i sina hem, utbetala *kostersättning*. Denna ersättning borde motsvara de belopp, som till lasarettet erlades av de läkare utan förmån av fri kost, som erhöle medgivande att å lasarettet intaga måltider. Detta belopp utgjorde för närvarande 2 kronor 50 öre för dag.

Statskontoret har erinrat, att direktionen i framställning den 1 april 1909 framhållit såsom det främsta skälet för medgivande av fria måltider vid lasarettet åt vissa läkare, att det måste anses vara till fromma för arbetet vid lasarettet, om tillfälle bereddes för lasarettets läkare att regelbundet intaga sina måltider inom lasarettet. Ehuru som bidragande skäl tillika anfördes läkarnas jämförelsevis låga avlöning, kunde viss tvekan råda beträffande lämpligheten att biträda direktionens förslag. Statskontoret ville dock icke motsätta sig att ett dylikt medgivande lämnades. Dock ifrågasatte ämbetsverket, huruvida vederlaget för fri kost borde motsvara annat än lasarettets beräknade kostnad för de i maten ingående ingredienserna.

Till sist har direktionen i skrivelse den 23 september 1933, med förmålan att *ytterligare en läkare* erfordrades vid den medicinska polikliniken vid lasarettet samt att inkomsterna av inflytande poliklinikavgifter beräknades kunna räcka till hans avlöning, anhållit om tillstånd att från dessa avgifter till ifrågavarande läkare utbetala ett årligt arvode å 3,600 kronor jämte därå löpande dyrtidstillägg samt med rätt till fri kost.

Statskontoret har förklarat sig icke böra motsätta sig direktionens förslag.

För egen del har *departementschefen* anfört:

»Direktionens förslag om inrättande av vissa läkarbefattningar äro otvivelaktigt synnerligen välmotiverade. Under nuvarande förhållanden synes det emellertid vara svårt att genom förhöjning av förevarande anslag tillgodose dessa önskemål. Jag torde senare bliva i tillfälle att taga slutlig ställning till dessa förslag. Förslaget om löneökning för en läkare vid neurologiska polikliniken anser jag mig icke nu kunna tillstyrka. Beträffande den föreslagna läkarbefattningen vid den medicinska polikliniken vill jag allenast erinra, att en minskning av poliklinikavgifterna, med vilka befattningens innehavare skulle avlönas, kan indirekt inverka på förevarande anslag.

Under hand har jag från serafimerlasarettet inhämtat, att de av direktionen begärda tilläggen till sköterskorna tillkommande pensionsförmåner för nästkommande budgetår beräknats till ett belopp av endast omkring 2,000 kronor. Med hänsyn till av statskontoret anförda skäl anser jag mig emellertid icke kunna nu tillstyrka, att detta belopp inräknas bland förevarande omkostnader.

Då tillerkännande av kostersättning åt vissa gifta läkare vid lasarettet, på sätt direktionen föreslagit, kan tänkas medföra konsekvenser, vilkas räckvidd icke nu kan överskådas, och då ett bedömande av denna fråga i allt fall icke synes böra begränsas allenast till serafimerlasarettet, finner jag mig för närvarande icke kunna förorda direktionens ifrågavarande förslag. Tillräckliga skäl för bifall till direktionens framställning om ersättning till personalläkare vid lasarettet synas ej heller föreligga.

Med hänsyn till rådande förhållanden nödgas jag förorda, att förevarande extra anslag för nästkommande budgetår bibehålles vid oförändrat belopp, 470,000 kronor, och torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida inom denna anslagsram kravet på vissa nya läkarbefattningar kan helt eller delvis tillgodoses.»

Det i motionen I: 87 framförda yrkandet avser att möjliggöra bifall till direktionens framställning om ett arvode å 2,400 kronor för den biträdande läkaren vid lasarettets psykiatriska poliklinik. Till stöd härför har anförts, bland annat, att, då det syntes vara ett viktigt allmänt intresse, att ifrågavarande poliklinikverksamhet måtte få fortgå, och då så icke kunde ske för den händelse icke medel till avlöning av en biträdande läkare ställdes till

förfogande, det syntes vara synnerligen väl motiverat, att en mindre höjning av det extra anslaget till serafimerlasarettets verksamhet komme till stånd. Denna höjning skulle kunna inskränkas till 2,000 kronor.

I motionen I: 208 hava — förutom nyssberörda förslag om arvode för den biträdande läkaren vid den psykiatriska polikliniken — upptagits direktions framställningar rörande dels arvoden till ytterligare en läkare vid den medicinska polikliniken, till en ny läkare vid polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar samt till ytterligare en underläkare vid röntgenavdelningen, dels arvodesförhöjning för den biträdande läkaren vid den neurologiska kliniken, dels viss ersättning till personalläkare vid lasarettet, dels ock utanordnande i vissa fall av kostersättning. I motionen har framhållits, att de av de i ärendet hörda myndigheterna tillstyrkta önskemålen från direktionen givetvis icke kunde bliva tillgodosedda utan att serafimerlasarettet erhöle ökat anslag. För sin del hade statskontoret ansett sig kunna vara med om en höjning till det belopp, varmed förstärkningsanslaget för upprätthållande av serafimerlasarettets verksamhet beviljades för budgetåret 1932/1933 eller 490,000 kronor. Till denna ståndpunkt hava motionärerna uttalat sin anslutning.

I motionen II: 193 hava upptagits dels samma förslag rörande arvode till en biträdande läkare vid lasarettets psykiatriska poliklinik som i motionerna I: 87 och I: 208, dels ock samtliga de i motionen I: 208 ytterligare upptagna, nyss omförmälda förslagen. Härutöver har i motionen II: 193 erinrats om direktions anmälan om behovet av vissa nya assistentsköterskor. Slutligen har i motionen — under framhållande att, utöver de läkarbefattningar, för vilka direktionen äskat medel, vid serafimerlasarettet för närvarande finnes ett bestämt behov av ytterligare tre sådana, nämligen två vid sjukhusets neurologiska avdelning och en vid dess röntgeninstitut — förslag framlagts om inrättande av dessa tre befattningar.

Avslutningsvis har i motionen II: 193 anförts bland annat:

Det vill synas, som om de förslag, vilka direktionen över serafimerlasarettet underställt statsmakterna, vore väl betänkta och baserade på direktions uppfattning om förefintligheten av absoluta och sedan lång tid bestående, nu till ytterlighet skärpta behov. Tvivel om denna uppfattnings riktighet kan efter studium av föreliggande handlingar knappast hysas; de missförhållanden, som direktionen önskar avhjälpa, äro sådana, att åtgärder måste anses nödvändiga. Likaledes äro arbetsförhållandena vid lasarettets nervklinik och röntgeninstitut av en beskaffenhet, som förefaller oförenlig med även lågt ställda krav på rättvisa och billighet. Det är staten ovärdigt att utnyttja den även för intelligensarbetarna bestående arbetslösheten — det vore dessutom med hänsyn till statens politik på andra områden av arbetslöshet en inkonsekvens som icke kunde försvaras. Staten har icke i princip underbetalat ett arbete därför att tillgången till arbetskraft varit riklig, och bör således icke heller i detta sammanhang förfara som om så vore fallet.

Utskottet. I likhet med departementschefen finner utskottet direktionens över serafimerlasarettet förslag om inrättande av vissa läkarbefattningar vid serafimerlasarettet m. m. välmotiverade. Då emellertid dessa framställningar redan prövats av Kungl. Maj:t utan att föranleda förslag till riksdagen om ökat anslag för nästkommande budgetår och då det vidare, såsom departementschefen framhållit, torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, huruvida inom den föreslagna anslagsramen — mot vilken utskottet icke funnit något att erinra — kravet på vissa nya läkarbefattningar kan helt eller delvis tillgodoses, finner sig utskottet böra avstyrka motionerna i vad dessa gå utöver Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Sam Larssons m. fl., herrar Petréns och Wagnssons samt fröken Wellins m. fl. ovannämnda motioner (I: 87, I: 208 och II: 193), i vad dessa motioner skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 470,000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av serafimerlasarettets verksamhet.

73:o) **Uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbörds-
huset.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till uppehållande av verksamheten vid allmänna barnbörds huset under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 124,000 kronor.

74:o) **Diverse anslag till gemensamma universitetsändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 85—91) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

1) till anordnande vid epidemisjukhusen i Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala och Lund av klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 10,900 kronor att användas enligt av vederbörande departementschefer till statsrådsprotokollen över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919 och den 4 januari 1929 angivna grunder samt av Kungl. Maj:t i övrigt meddelade bestämmelser;

2) för budgetåret 1934/1935 anvisa såsom särskilda extra reservationsanslag, att utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser,

a) såsom bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet ett belopp av 25,000 kronor,

b) såsom bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar vid högskolorna i Stockholm och Göteborg ett belopp av 5,000 kronor;

3) till ersättning för opposition å disputationssavhandling åt person, som icke tillhör vederbörande universitets eller karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkår, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,500 kronor;

4) som bidrag till uppehållande av verksamheten vid Institut d'études scandinaves vid Paris universitet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 2,000 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t må finna gott bestämma;

5) till forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor att utgå i enlighet med de grunder, Kungl. Maj:t må äga att bestämma;

6) av det utav 1933 års riksdag för uppehållande vid universitetet i Dorpat i republiken Estland av en professur i svenska språket och litteraturen under fem år, räknat från och med den 1 juli 1933, beviljade beloppet av 37,500 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom extra anslag anvisa ett belopp av 7,500 kronor att utgå i enlighet med de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela;

7) till arvode å 100 kronor åt biträdande läkare samt till kostnader för materiel m. m., 25 kronor, vid en var av två kurser i skyddskoppypning vid vartdera av universiteten i Uppsala och Lund samt vid en var av fyra dylika kurser vid karolinska mediko-kirurgiska institutet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor.

75:o) **Anslag till rasbiologiska institutet.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 92) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till avlöning åt

chefen för rasbiologiska institutet samt till upprätthållande av verksamheten vid nämnda institut avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

Tekniska högskolan m. m.

76:o) **Avlöningar till professorer m. m. vid tekniska högskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 93, sid. 105—106) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) öka det i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda förslagsanslaget till avlöningar till professorer, nu 409,000 kronor, med 5,750 kronor till 414,750 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 5,750 kronor;

b) vidtaga den ändringen i personalstaten för högskolan, att professorsbefattningarna vid högskolan angivas till 37 i stället för 36, med anmärkning tillika, att den sålunda tillkomna professorsbefattningen skall omfatta ämnesområdet skifteslära och att densamma skall inrättas från och med den 1 januari 1935.

77:o) **Arvoden till speciallärare vid tekniska högskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 94, sid. 106—108) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: arvoden till speciallärare, nu 144,720 kronor, med 12,500 kronor till 157,220 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 12,500 kronor.

78:o) **Arvoden till tillfälliga lärarbiträden och assistenter vid tekniska högskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 95, sid. 108—109) hemställer utskottet,

att riksdagen må upptaga den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: arvoden till tillfälliga lärarbiträden och assistenter, nu utan angivet belopp, med 40,000 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 40,000 kronor.

79:o) **Arvode till amanuens och arbetshjälp vid tekniska högskolans bibliotek.** I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 96, sid. 109—110) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka den i den ordinarie staten för tekniska högskolan uppförda anslagsposten: arvode till amanuens och arbetshjälp vid biblioteket, nu 16,150 kronor, med 400 kronor till 16,550 kronor samt förty höja det i riksstaten upptagna ordinarie förslagsanslaget till tekniska högskolan, avlöningar, med 400 kronor.

Vid bifall till vad utskottet under punkterna 76:o)—79:o) tillstyrkt kommer det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid tekniska högskolan, nu 718,270 kronor, att ökas med 58,650 kronor till 776,920 kronor.

80:o) **Ökade medel till samlingar och laborationer vid tekniska högskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 97, sid. 110—111), vilket innebär en anslagsökning med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande av ökade medel till samlingar och laborationer vid tekniska högskolan för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 48,500 kronor, att av Kungl. Maj:t fördelas på de olika avdelningarna vid högskolan på sätt Kungl. Maj:t finner skäligt bestämna.

81:o) **Ökade medel till uppvärmning, belysning och diverse utgifter vid tekniska högskolan.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 98) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till beredande av ökade medel för tekniska högskolan till uppvärmning, belysning och diverse utgifter för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 56,000 kronor.

82:o) **Nyanskaffning till institutionernas vid tekniska högskolan laboratorier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 99, sid. 111—112) hemställer utskottet,

att riksdagen må till nyanskaffning av apparater och instrument för de till vissa institutioner vid tekniska högskolan hörande laboratorierna anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

83:o) **Reparation av tekniska högskolans modellsamling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 100) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till reparation av tekniska högskolans modellsamling för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,500 kronor.

84:o) **Bokinköp, bokbindning m. m. för tekniska högskolans bibliotek.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 101, sid. 113—114), vilket innebär en anslagsökning med 3,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till bokinköp, bokbindning m. m. för tekniska högskolans bibliotek för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

85:o) **Resekostnadsersättningar åt studerande vid tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri för deltagande i exkursioner och fältövningar. Övergångskostnader för lantmäteriundervisningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 102 och 103) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till reskostnadsersättningar åt studerande vid tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri för deltagande i exkursioner och fältövningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,400 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas;

b) till övergångskostnader för lantmäteriundervisningen för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 16,725 kronor att utgå med den fördelning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

86:o) **Inredningsarbeten i lokalerna för tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 104) föreslagit riksdagen i fråga om inredningsarbeten i de för tekniska högskolans fackavdelning för lantmäteri erforderliga lokalerna avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

87:o) **Diverse anslag till Chalmers tekniska institut.** Kungl. Maj:t har (punkt 105, sid. 116—118) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1934/1935 anvisa

dels till avlösningsförbättring m. m. åt innehavarna av de å övergångsstat för Chalmers tekniska institut uppförda befattningarna ett extra anslag av 3,300 kronor,

dels till beredande av ökade medel till uppvärmning, belysning och diverse utgifter vid institutet ett extra anslag av 17,000 kronor,

dels till beredande av ökade medel till bibliotek, samlingar och laboratorier vid institutet ett extra anslag av 9,000 kronor,

dels ock till uppehållande vid institutet av undervisning rörande arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem ett extra anslag av 1,500 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må finna gott meddela.

Departementschefen har i samband därmed meddelat följande:

I en till chefen för ecklesiastikdepartementet ställd skrivelse av den 17 oktober 1933 hade styrelsen för institutet hemställt att till övervägande måtte upptagas frågan om förklarande av institutets högre avdelning för teknisk högskola. I samband därmed borde undervisningstiden för samtliga fackavdelningar bestämmas till fyra år, om så skulle anses önskligt med hänsyn till likställigheten med tekniska högskolan. I skrivelsen framhölls bland annat, *att* institutets högre avdelning hade samma uppgift som tekniska högskolan, *att* någon tvekan ej kunde råda om kompetensen hos institutets professorer, *att* fordringarna för inträde i institutets högre avdelning vore i stort sett desamma som för tekniska högskolan, åtminstone beträffande de för den tekniska utbildningen grundläggande ämnena matematik, fysik och kemi, *att* undervisningen vid institutet i kvalitativt hänseende vore fullt högskolemässig, *att* de från institutet utexaminerade ingenjörerna intoge ledande ställningar inom industrien och skeppsbygget och att de även i vetenskapligt hänseende vunnit berömmelse, *att* fackavdelningarnas lärokurser omfattade en tid av fyra år, om ock sista terminen vore frivillig, *samt att* det för utexaminerade elever kunde vara av betydelse om institutets högre avdelning även till namnet erkännes såsom teknisk högskola. Ett bifall till förslaget syntes tillsvärdare icke böra medföra några ekonomiska konsekvenser, i det att ej för närvarande borde ifrågasättas inrättande av nya professorer eller höjning av professorernas löneförmåner. Givet vore dock, att ökade anspråk på anslag komme att ställas på statsverket, när dess ekonomiska förhållanden så medgåve.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

»Jag finner för egen del goda skäl kunna anföras till förmån för detta förslag och är böjd att framdeles taga frågan under förnyat övervägande, varvid bör uppmärksammas vilka ändringar i de för institutet gällande stadgarna, som vid förslagets realiserande eventuellt kunna erfordras.»

Utskottet.

Med anledning av vad i statsrådsprotokollet meddelats rörande den av styrelsen för Chalmers tekniska institut gjorda framställningen om förklaring av institutets högre avdelning för teknisk högskola vill utskottet framhålla följande. Med hänsyn till de konsekvenser, icke minst av ekonomisk art, vilka — i varje fall inom en icke alltför avlägsen framtid — torde bliva ofrånkomliga vid ett bifall till berörda framställning, läser ett dylikt bifall förutsätta riksdagens medgivande. Ett ståndpunktstagande till denna fråga från riksdagens sida torde emellertid förutsätta, att den av 1929 års riksdag begärda utredningen angående frågan om Chalmers tekniska instituts omorganisation till en teknisk högskola samt angående den nuvarande tekniska högskolans och nämnda instituts inbördes ställning slutföres även som att resultatet av denna utredning framlägges för riksdagen. I detta sammanhang anser sig utskottet böra framhålla önskvärdheten av att berörda utredning så bedrives, att här förevarande frågor utan alltför stor tidsutdräkt må kunna vinna sin lösning.

Mot de av Kungl. Maj:t under här förevarande punkt framlagda anslagsäskandena, vilka avse samma belopp och samma ändamål som innevarande budgetår, har utskottet icke funnit något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för budgetåret 1934/1935 anvisa

a) till avlöningsförbättring m. m. åt innehavarna av de å övergångsstat för Chalmers tekniska institut uppförda befattningarna ett extra anslag av 3,300 kronor;

b) till beredande av ökade medel till uppvärmning, belysning och diverse utgifter vid institutet ett extra anslag av 17,000 kronor;

c) till beredande av ökade medel till bibliotek, samlingar och laboratorier vid institutet ett extra anslag av 9,000 kronor;

d) till uppehållande vid institutet av undervisning rörande arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem ett extra anslag av 1,500 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må finna gott meddela.

Skolöverstyrelsen.

88:o) **Inspektion och sakkunniga biträden hos skolöverstyrelsen. Bestridande av expeditionsvaktsgöromål hos skolöverstyrelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 106 och 107) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) för inspektion och sakkunniga biträden hos skolöverstyrelsen anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 10,000 kronor;

b) för bestridande av expeditivsvaktsgöromål hos skolöverstyrelsen anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 1,800 kronor.

89:o) **Förlängt förordnande för konsulenten hos skolöverstyrelsen Ingeborg Walin m. m.** I en inom första kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* väckt motion (I: 45) har hemställts, att riksdagen måtte dels förklara sig ej hava något att erinra mot att Ingeborg Maria Walin förordnas att fortfarande under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 vara konsulent och särskild föredragande för ärenden angående husligt arbete i skolöverstyrelsen, dels ock för budgetåret 1934/1935 under riksstatsens åttonde huvudtitel anvisa ett extra förslagsanslag av 900 kronor till personligt lönetillägg för nämnda budgetår åt konsulenten Walin att utgå under de av 1932 och 1933 års riksdagar angivna villkor.

Beträffande de av motionären till stöd för hennes hemställan anförda skälen hänvisas till motionen.

Förordnande å här ifrågavarande konsulentbefattning meddelas i administrativ väg av Kungl. Maj:t, vadan något uttalande från riksdagens sida rörande fortsatt förordnande för befattningens nuvarande innehavare icke lärer böra ske. Då vidare Kungl. Maj:t icke funnit anledning föreligga att för budgetåret 1934/1935 äska förnyat anslag till personligt lönetillägg åt Ingeborg Walin, finner utskottet sig böra avstyrka det härom motionsvis framförda yrkandet.

Utskottet.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må avslå fröken Hesselgrens ovannämnda motion (I: 45).

90:o) **Konsulentverksamhet för gymnastikundervisningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 108) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till konsulentverksamhet för gymnastikundervisningen vid folk- och småskolor m. fl. läroanstalter för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 15,600 kronor att utgå enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Allmänna läroverken m. m.

91:o) **Diverse behov vid högre lärarinneseminariet. Arvoden åt extra lärare, timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 109 och 110) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till diverse behov vid högre lärarinneseminariet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 60,550 kronor att utgå med den fördelning, som av Kungl. Maj:t förordnas;

b) till arvoden åt extra lärare, timlärare och vikarier vid högre lärarinneseminariet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 35,520 kronor.

92:o) **Upprättande av ett högre allmänt läroverk i Bromma i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 111, sid. 122—131) föreslagit riksdagen medgiva, att inom Bromma församling i Stockholm må från och med läsåret 1934—1935 eller från den senare tidpunkt Kungl. Maj:t må finna gott bestämma successivt upprättas ett högre allmänt läroverk, avsett för såväl manliga som kvinnliga lärjungar, med såväl fyrklassig som femklassig realskola, ävensom med gymnasium, omfattande fyraårig latinlinje samt fyraårig reallinje, dock under förutsättning att Stockholms stad dels tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor vid läroverket, dels ock bidrager till bestridande av de utgifter, som åvila biblioteks- och materiellkassan samt ljus- och vedkassan vid läroverket, med ett engångsanslag under första året av läroverkets verksamhet av minst 10,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att stadsfullmäktige i Stockholm enligt beslut den 25 januari 1932 hemställde om upprättande i Bromma av ett högre allmänt läroverk för gossar och flickor.

Skolöverstyrelsen, som i ärendet yttrade sig, fann den förebragta utredningen ådagalägga ett omedelbart behov av såväl realskola som gymnasium inom Bromma. Därjämte förefanns enligt överstyrelsens mening ett behov av avlastning vid Stockholms stads övriga läroverk, som undan för undan komme att göra sig gällande i ökad utsträckning. I fråga om kostnaderna för läroverket utvisade överstyrelsens beräkningar, att avlöningsstaten, sedan läroverket vore till fullo utbyggt i enlighet med nyssnämnda förslag, komme att sluta på 137,405 kronor. I detta lönebelopp vore dock icke medräknade tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg, i den mån sådana utginge. För

första verksamhetsåret kunde motsvarande lönekostnader uppskattas till 31,870 kronor. Häri inginge avlöningar till 1 rektor, 1 lektor, 1 adjunkt, 1 ämneslärarinna, 2 extra lärare, timlärare i övningsämnen m. m.

Senare avgav skolöverstyrelsen i anledning av remiss utlåtande angående ett ifrågasatt successivt nedläggande av statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm, i omedelbar anslutning till det föreslagna upprättandet av ett högre allmänt läroverk i Bromma. Överstyrelsen fann däri icke anledning frånga sin mening, att läroverksorganisationen i Stockholm i dess helhet vore i behov av vidgning och att förty frågan om ett eventuellt nedläggande av nya elementarskolan icke behövde lösas i förevarande sammanhang.

I propositionen nr 221 till 1932 års riksdag föreslog därefter Kungl. Maj:t riksdagen att medgiva, dels att inom Bromma församling finge från och med läsåret 1932/1933 successivt upprättas ett högre allmänt läroverk, avsett för såväl manliga som kvinnliga lärjungar, med såväl fykklassig som femklassig realskola, ävensom med gymnasium, omfattande fyraårig latinlinje samt treårig reallinje, och dels att nya elementarskolan finge från och med samma läsår successivt nedläggas. Därvid förutsattes, bland annat, att upprättandet av förstnämnda läroverk skulle ske i omedelbar anslutning till det successiva nedläggandet i viss föreslagen ordning av nya elementarskolan, ävensom att Stockholms stad skulle beträffande Brommaläroverket ej mindre tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor, än även bidra med ett engångsanslag under första året av läroverkets verksamhet av minst 10,000 kronor till bestridande av de utgifter, som åvilade vissa läroverkets kassor.

I skrivelse den 4 juni 1932, nr 275, anmälde riksdagen, att riksdagen med viss mindre ändring, avseende avvecklingen av nya elementarskolan, bifallit Kungl. Maj:ts förslag, varvid riksdagen förklarade sig hava av den i ärendet förebragta utredningen funnit behovet av det ifrågasatta Brommaläroverket väl styrkt, då det gällde att på ett tillfredsställande sätt ordna läroverksfrågan för snabbt växande samhällen med en sammanlagd befolkning av nära 30,000 människor.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt överståthållarämbetet att från stadsfullmäktige i Stockholm infortra yttrande, huruvida och i så fall från vilken tid fullmäktige vore villiga att uppfylla de från statsmakternas sida uppställda villkoren för upprättandet av ett läroverk i Bromma, överlämnade överståthållarämbetet en av stadsfullmäktige avlåten skrivelse, däri fullmäktige framhöllo, att den föreliggande frågan om utvidgning av läroverksorganisationen kommit i ett nytt för dess bedömande försvårat läge genom riksdagens beslut därom, att i samband med upprättande av nyssnämnda läroverk ett av de nuvarande läroverken i staden skulle nedläggas. Stadsfullmäktige funne det därför önskvärt, att staden bereddes ytterligare rådruum för ett definitivt

ställningstagande och att med frågans avgörande finge anstå i avvaktan på den ytterligare utredning från stadens sida, som med hänsyn till dess vikt syntes påkallad.

I anledning av stadsfullmäktiges nyssberörda skrivelse uttalade skolöverstyrelsen att, då riksdagens beslut avsåge upprättandet av ifrågavarande läroverk från och med läsåret 1932/1933, överstyrelsen icke kunde finna annat än att ett nytt riksdagsbeslut vore erforderligt, därest läroverket skulle kunna upprättas senare än från och med nämnda läsår.

I samband med anslagsäskandena för läroverken för budgetåret 1933/1934 uttalade chefen för ecklesiastikdepartementet under punkt 141 av 1933 års åttonde huvudtitel, att departementschefen — med instämmande i överstyrelsens nyssberörda uppfattning — icke ansåge sig kunna för 1933 års riksdag tillstyrka framställning i ämnet. Den i ärendet förebragta utredningen syntes departementschefen hava givit vid handen, att frågan om ett läroverk i Bromma icke lämpligen borde lösas i samband med frågan om en eventuell indragning av ett läroverk i den inre staden utan borde tagas under omprövning såsom ett fristående spørsmål.

I anledning av en i ärendet gjord framställning har skolöverstyrelsen därefter den 16 november 1933 ånyo avgivit utlåtande i frågan om upprättande av ett läroverk i Bromma. I detta utlåtande anför överstyrelsen — under åberopande av utav överstyrelsen utförd statistisk utredning — att behovet av ett nytt läroverk för Stockholms vidkommande vid sidan av de förutvarande blivit ännu starkare framträdande än då överstyrelsen föreslog dess inrättande i sitt i ärendet först avgivna yttrande. Därest en minskning i tillströmningen till de allmänna läroverken i Stockholm längre fram skulle inträda — ehuru en sådan minskning icke för närvarande syntes sannolik — funnes alltid möjlighet till lämplig begränsning av läroverksorganisationen i det inre Stockholm vid denna senare tidpunkt. Överstyrelsen ansåge sig under sådana förhållanden kunna helt tillstyrka föreliggande framställning, både i vad den avsåge upprättande av ett högre allmänt läroverk i Bromma och i vad den avsåge ifrågavarande spørsmåls avkopplande från frågan om nedläggandet av nya elementarskolan i Stockholm. — I fråga om kostnaderna för upprättande av det nya läroverket hänvisade överstyrelsen till sina tidigare gjorda beräkningar. Den årliga avlöningsstaten för läroverket kunde dock med hänsyn till de nya timplanerna beräknas till ett till i runt tal 137,000 kronor sänkt belopp.

För egen del anför departementschefen under förevarande punkt i huvudtiteln bland annat följande:

»Den hastiga utveckling, som Bromma församling undergått de senaste årtiondena, har i ökat tempo fortsatt under den tid, som förflutit sedan frågan om Brommaläroverket år 1932 av statsmakterna prövades. Den mantalsskrivna befolkningen i församlingen, som den 1 januari 1932 uppgick till 26,898 personer, utgjorde sålunda den 1 januari 1933 29,435 per-

soner och kan antagas vid 1934 års början uppgå till ej oväsentligt mer än 30,000 personer. Betydande områden inom församlingen finnas alltjämt tillgängliga för exploatering, varför befolkningssiffran i sinom tid torde komma att än ytterligare avsevärt stiga. De skäl, som år 1932 ansågos motivera förläggandet av ett högre läroverk inom denna del av Stockholm, göra sig alltså nu gällande med ökad styrka.

Härtill kommer, att behovet av en utvidgning av läroverksorganisationen i staden sedan år 1932 framträtt än starkare. Oaktat parallellavdelningar, utöver vad som år 1927 beräknats, upprättats i betydande utsträckning, hava vid inträdesprövningarna ett för varje år ökat antal godkända sökande måst avvisas på grund av utrymmesbrist. Höstterminen 1932 avvisades sålunda från klass 1⁵ 94 elever och höstterminen 1933 160 elever. Överstyrelsen uppger vidare, att under de senare åren omkring 200 à 300 flera platser varit erforderliga i första klassen av femåriga realskolan än som beräknades i 1927 års organisationsplan. Motsvarande uppgifter föreliggande beträffande gymnasiet. Någon väsentlig minskning i tillströmningen till ifrågasvarande läroverk synes icke heller vara att förvänta under de närmaste åren. Nödvändigheten av att i denna situation vidtaga åtgärder till lägets förbättrande synes mig ofrånkomlig.

Av den tidigare förebragta utredningen synes det därvid vara ådagalagt, att den utvidgning av läroverksorganisationen, som ansetts erforderlig, i första rummet bör komma Bromma till godo genom förläggande av ett läroverk till denna stadsdel. Vad som nu förekommit synes bestyrka denna uppfattning.

Såsom jag i annat sammanhang framhållit, anser jag, att vad som förekommit i frågan sedan riksdagen år 1932 fattat beslut om Brommaläroverkets upprättande i anslutning till nya elementarskolans avveckling, bör föranleda till att frågan om det nya läroverket nu bör tagas under omprövning såsom ett fristående spörsmål.

Med stöd av det ovan sagda finner jag mig alltså nu böra upptaga denna fråga till förnyad behandling i syfte att uppnå en av omständigheterna påkallad positiv lösning av densamma. Jag vill alltså förordna, att ett nytt allmänt läroverk upprättas i Stockholm från och med läsåret 1934/1935 och förläggas till Bromma.

Genom det beslut, som fattades vid 1932 års riksdag, har riksdagen redan tagit ståndpunkt beträffande organisationen av och villkoren för upprättandet av ifrågasvarande läroverk. Med hänsyn härtill vill jag icke nu upptaga ny diskussion på denna punkt utan inskränker mig till att föreslå den ändring i dessa hänseenden, som föranledes därav, att läroverkets upprättande icke kommer att ske i anslutning till nedläggande av nya elementarskolan och att jag i enlighet med skolöverstyrelsens förslag förordar en fyraårig reallinje i stället för en treårig.

Jag vill sålunda föreslå, att läroverket anordnas såsom ett samläroverk

med två serier parallellavdelningar av den femåriga och en serie avdelningar av den fyraåriga realskolan, dock med gemensam avslutningsklass, samt med gymnasium, omfattande fyraårig latinlinje samt fyraårig reallinje. Under skolans första verksamhetsår torde första klassen av de båda real-skolelinjerna och första ringen av gymnasiet upprättas, varefter läroverket varje år bör utbyggas med nya klasser och ringar, till dess det blivit färdigbildat.

Liksom riksdagen år 1932 föreskrivit såsom villkor för inrättande av det ifrågasatta läroverket, att Stockholms stad skulle förbinda sig att dels tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor, dels ock bidra till vissa läroverkets kassor med ett engångsanslag under första året av läroverkets verksamhet med minst 10,000 kronor, böra enahanda villkor nu uppställas.

Vad överstyrelsen anfört i fråga om kostnaderna för upprättande av det nya läroverket under budgetåret 1934/1935 föranleder icke någon erinran från min sida. Dessa kostnader fördela sig på de olika till de allmänna läroverken utgående anslagen på följande sätt:

det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken	
(avlöningar till rektor 7,500 kronor, en lektor 5,800 kronor, en adjunkt 4,300 kronor, en ämneslärarinna 2,800 kronor, en tillsyningslärarinna 100 kronor)	kronor 20,500
under detta anslag ingående poster:	
bibliotekarierna	» 150
arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna	» 200
arvoden till skolläkare	» 400
anslaget till arvoden åt extra och vikarierande lärare vid de allmänna läroverken m. m. (avlöningar till två extralärare) »	6,600
anslaget till extra arvoden åt lärare i övningsämnen vid de allmänna läroverken (12 timmar teckning och välskrivning 1,080 kronor, 11 timmar musik 990 kronor, 16 timmar gymnastik 1,400 kronor och 6 timmar slöjd för flickor 450 kronor)	» 3,920
	<hr/>
	Summa kronor 31,770»

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till den av departementschefen uttalade uppfattningen, att frågan om ett läroverk i Bromma icke lämpligen bör lösas i samband med frågan om en eventuell indragning av ett läroverk i den inre staden utan bör tagas under omprövning såsom ett fristående spörsmål.

De skäl, som redan år 1932 föranledde riksdagen att biträda Kungl. Maj:ts förslag om upprättandet av ett nytt läroverk i Bromma, föreligga enligt utskottets mening allt fortfarande. På grund härav tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts här förevarande förslag. Den av Kungl. Maj:t för läroverket föreslagna organisationen ävensom de av Kungl. Maj:t föreslagna villkoren för läroverkets upprättande hava ej givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att inom Bromma församling i Stockholm må från och med läsåret 1934—1935 eller från den senare tidpunkt Kungl. Maj:t må finna gott bestämma successivt upprättas ett högre allmänt läroverk, avsett för såväl manliga som kvinnliga lärjungar, med såväl fyrklassig som femklassig realskola, ävensom med gymnasium, omfattande fyraårig latinlinje samt fyraårig reallinje, dock under förutsättning att Stockholms stad dels tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning ävensom bostad eller hyresersättning åt rektor vid läroverket, dels ock bidrager till bestridande av de utgifter, som åvila biblioteks- och materielkassan samt ljus- och vedkassan vid läroverket, med ett engångsanslag under första året av läroverkets verksamhet av minst 10,000 kronor.

93:o) Nya ordinarie lärartjänster vid de allmänna läroverken m. m.

Kungl. Maj:t har (punkt 112, sid. 131—137) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare under budgetåren 1934/1936, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunkt-befattning eller ämneslärarinnebefattning, dels ock för inrättande av nya ordinarie lärartjänster vid de allmänna läroverken med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes, samt för beredande av vissa arvoden höja det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 186,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär bland annat inrättandet av 5 lektors-, 22 adjunkt- och 12 ämneslärarinnetjänster vid de allmänna läroverken samt upprättande av 1 ordinarie teckningslärarbefattning vid samrealskolan i Huskvarna.

Av anslagsökningen — 186,000 kronor — beräknas ett belopp av 20,500 kronor belöpa på det till upprättande föreslagna läroverket i Bromma.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

»Vad först angår den s. k. ämneslärarinnefrågan, vill jag erinra om, att 1928 års riksdags beslut därom allenast avsåg en provisorisk anordning, innebärande ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skulle tillsättas, besluta, huruvida befattningen skulle kungöras ledig såsom adjunkt-befattning eller ämneslärarinnebefattning. Riksdagen, vars nämnda bemyndigande avsåg tiden till och med budgetåret 1930/1931, har sedermera vid olika tillfällen och senast för budgetåret 1933/1934 lämnat Kungl. Maj:t enahanda

bemyndiganden, därvid dock förutsatts, att proportionen mellan antalet manliga och kvinnliga lärare ej ändrades i vidare mån, än det av skolöverstyrelsen på sin tid i ärendet avlåtna, å sid. 21 i propositionen nr 231 till 1928 års riksdag återgivna förslaget innebure.

Nu angivna spørsmål hava berörts i det betänkande, som den 29 september 1933 avgivits av de sakkunniga rörande omorganisation av högre lärarinne-seminariet. Med hänsyn till den fortsatta utredning hithörande frågor tarvar anser jag ett ytterligare uppskov med det gällande provisoriet vara erforderligt. Jag har intet att erinra mot överstyrelsens förslag i denna del, varvid jag förutsätter, att överstyrelsen inkommer med utredning och förslag i ämnet i så god tid, att frågan kan föreläggas 1936 års riksdag. Givetvis kommer vid ett bifall till detta förslag den redan av 1928 års riksdag gjorda, av 1931 års riksdag upprepade och av mig nyss återgivna förutsättningen att vinna beaktande.»

Utskottet.

Vad Kungl. Maj:t under här förevarande punkt föreslagit har icke givit utskottet anledning till annan erinran än att utskottet funnit det begärda bemyndigandet för Kungl. Maj:t att besluta, huruvida för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning skall kungöras ledig såsom adjunkts- eller ämneslärarinnebefattning, böra, på sätt tidigare ägt rum, begränsas till ett år. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a), i anledning av förevarande förslag, bemyndiga Kungl. Maj:t att tills vidare under budgetåret 1934/1935, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktsbefattning eller ämneslärarinnebefattning;

b) för inrättande av nya ordinarie lärartjänster vid de allmänna läroverken med den fördelning, som av Kungl. Maj:t bestämmes, samt för beredande av vissa arvoden höja det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 186,000 kronor.

94:o) **Anslag till bibliotekarier vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 113, sid. 137) hemställer utskottet, att riksdagen må höja den i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående posten: bibliotekarierna, nu 62,000 kronor, med 150 kronor till 62,150 kronor.

95:o) **Arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 114, sid. 137—138) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja den i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående posten: arvoden till biträden å rektorsexpeditionerna, nu 48,500 kronor, med 6,700 kronor till 55,200 kronor.

96:o) Arvoden (s. k. fasta arvoden) åt skolläkare vid de allmänna läroverken. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 115, sid. 138—139) hemställer utskottet,

att riksdagen må öka den i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående posten: arvoden åt skolläkare, nu 48,950 kronor, med 1,775 kronor till 50,725 kronor.

97:o) Undervisning i hushållsgöromål vid de allmänna läroverken. I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* (I: 46) och den andra inom andra kammaren av herr *S. Bengtsson* i Norup (II: 101), har hemställts, att riksdagen ville bevilja ett anslag av 6,000 kronor till återupptagandet av undervisningen i hushållsgöromål vid de 14 samrealskolor och högre läroverk, där sådan undervisning meddelades under läsåret 1931—1932, samt att förty ordinarie reservationsanslaget till allmänna läroverken, nu 8,768,000 kronor, måtte höjas med 70,200 kronor till 8,839,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisas till motionen I: 46.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag anvisade 1930 års riksdag till undervisning i hushållsgöromål vid de allmänna läroverken för budgetåret 1930/1931 ett extra anslag av 7,200 kronor. Med hänsyn till den ringa medelsåtgången under sagda budgetår sänktes anslaget för budgetåret 1931/1932 till 6,000 kronor. Därefter har något anslag för ändamålet icke upptagits å riksstaten.

Riksdagen har genom att tidigare vid flera tillfällen bevilja anslag för här ifrågavarande ändamål visat sig uppskatta betydelsen av att undervisning i hushållsgöromål meddelas vid de allmänna läroverken. Denna riksdagens uppfattning delas alltså av utskottet. Med hänsyn till de ekonomiska förhållandena — vilka föranlett att anslag för ändamålet icke av Kungl. Maj:t äskats för de senaste budgetåren — har utskottet emellertid icke ansett sig kunna tillstyrka motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må avslå fröken Hesselgrens och herr Bengtssons i Norup ovannämnda motioner (I: 46 och II: 101).

Utskottet.

98:o) **Praktisk utbildning av blivande lärare vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 116, sid. 139—140) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska den i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående posten: till praktisk utbildning av blivande lärare vid de allmänna läroverken, nu 72,400 kronor, med 300 kronor till 72,100 kronor.

99:o) **Reservationsanslaget till de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 117, sid. 140—141) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 130,125 kronor.

Vid bifall till vad utskottet under punkterna 93:o)—99:o) tillstyrkt kommer det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken, nu 8,768,800 kronor, att höjas med 64,200 kronor till 8,833,000 kronor.

100:o) **Ålderstillägg åt lärarpersonalen vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 118, sid. 141—142) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till ålderstillägg åt lärarpersonalen vid de allmänna läroverken, nu 1,220,000 kronor, med 60,000 kronor till 1,280,000 kronor.

101:o) **Lönetsrätt för icke-ordinarie befattningshavare vid kommunala mellanskolor, vilka vinna befordran till ordinarie befattning vid statliga läroverk.** I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. Sjödahl m. fl.* (I: 97) och den andra inom andra kammaren av herr *O. Nilsson* i Göteborg *m. fl.* (II: 172), har hemställts, att de bestämmelser, som angivas uti kungörelsen av den 15 juni 1922 (nr 373) om ändrade bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst, även måtte göras tillämpliga på icke ordinarie befattningshavare vid kommunala mellanskolor, vilka vinna befordran till ordinarie befattning vid statliga läroverk.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisas till motionen I: 97.

Den av motionärerna åberopade bestämmelsen i kungörelsen om ändrade bestämmelser om ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst av den 15 juni 1922 (nr 373) är av följande lydelse:

Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförlig med eller högre än den ifrågakvarande ordinarie tjänsten, må för bestämmande

av hans rätt till ålderstillägg vid denna tjänst tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehaft dylik anställning.

Utskottet finner, att vissa skäl onekligen kunna anföras till förmån för en ändring av nu gällande bestämmelser om lönetursrätt i den av motionärerna angivna riktningen. Å andra sidan vill utskottet framhålla, att ett bifall till motionerna kan tänkas medföra konsekvenser, vilka icke nu i brist på utredning kunna överblickas. Utredning saknas vidare om de kostnader för det allmänna, som skulle bli en följd av ett dylikt bifall. Enligt utskottets förmenande kan här förevarande fråga icke lämpligen av riksdagen företagas till avgörande, innan utredningar av nu antydd art föreligga. Med hänsyn härtill finner sig utskottet böra avstyrka motionerna.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må avslå herr Sjödahls m. fl. och herr Nilssons i Göteborg m. fl. ovannämnda motioner (I: 97 och II: 172).

102:o) **Arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 119) föreslagit riksdagen i fråga om arvoden åt extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken ävensom beträffande *dels* en inom första kammaren av herr *N. Wohlin m. fl.* väckt motion (I: 1) angående vissa spörsmål ifråga om den högre skolundervisningen, *dels* en inom första kammaren av herr *Olof Olsson m. fl.* väckt motion (I: 91) om framläggande för riksdagen av begärd utredning rörande omläggning av skolarbetets inre organisation m. m., *dels* en inom andra kammaren av herr *I. Anderson* i Norrköping *m. fl.* väckt motion (II: 96) angående upprättandet av en nyspråklig gymnasielinje vid de allmänna läroverken, *dels* två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *A. Thelin* och *G. Bagge* (I: 92) och den andra inom andra kammaren av herrar *C. Lindskog* och *I. Sefve* (II: 194) angående åtgärder för undanröjande av vissa missförhållanden i samband med utformningen av 1933 års läroverksstadga, *dels ock* en inom andra kammaren av herr *I. Anderson* i Norrköping väckt motion (II: 219) om knytande av vissa villkor vid anslaget till extra och vikarierande ämneslärare vid de allmänna läroverken, avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed
anmäles.

103:o) **Arvodesförhöjning åt vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 120, sid. 146), vilket innebär en anslagsminskning med 15,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till arvodesförhöjning åt vissa extra ordinarie ämneslärare vid högre lärarinneseminariet, allmänna läroverk och statens folkskoleseminarier för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 75,000 kronor.

104:o) **Personliga lönetillägg åt vissa övningslärare vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 121, sid. 146—147), vilket innebär en anslagsökning med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande i enlighet med av 1929 års riksdag godkända grunder av personliga lönetillägg under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 åt vissa ordinarie övningslärare vid de allmänna läroverken anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 4,500 kronor.

105:o) **Extra arvoden åt lärare i övningsämnen vid de allmänna läroverken.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 122) föreslagit riksdagen i fråga om extra arvoden åt lärare i övningsämnen vid de allmänna läroverken ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *K. Sandegård* och *G. A. Björkman* (I: 32) och den andra inom andra kammaren av herr *C. P. Ossbahr m. fl.* (II: 95), om ökat anslag till extra arvoden åt gymnastiklärare, avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed anmäles.

106:o) **Undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken.** Kungl. Maj:t har (punkt 123, sid. 150—151) föreslagit riksdagen att dels besluta, att de av riksdagen fastställda grunderna för utgående av statsbidrag under budgetåret 1933/1934 för undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1934/1935, dels ock minska det ordinarie förslagsanslaget till undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken, nu 5,000 kronor med 400 kronor till 4,600 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *R. Wagnsson* och *E. Sjödahl* (I: 93), och den andra inom andra kammaren av fru *Ruth Gustafson* (II: 413) i vilka motioner hemställts, att riksdagen, vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av medel till undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken i likhet med vad som utgått under innevarande budgetår, måtte uttala önskvärdheten av att denna undervisning i den utsträckning anslaget medger bedrives i enlighet med 1933 års undervisningsplan.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisas till motionen I: 93.

Vad Kungl. Maj:t under här förevarande punkt föreslagit har icke givit Utskottet. utskottet anledning till erinran.

Beträffande det motionsvis framförda yrkandet vill utskottet framhålla, att Kungl. Maj:t icke lär underlåta att, så snart förhållandena sådant medgiva, sörja för att slöjdundervisning i behörig omfattning upptages vid läroverken. Ett bifall till vad motionärerna hemställt skulle vidare innebära, att slöjdundervisningen skulle bli obligatorisk vid det fåtal läroverk, där den nya undervisningsplanen enligt förslaget nu skulle träda i tillämpning. Med hänsyn till vad sålunda anförts finner utskottet sig böra avstyrka här förevarande motioner.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a), med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,

1) besluta, att de av riksdagen fastställda grunderna för utgående av statsbidrag under budgetåret 1933/1934 för undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1934/1935,

2) minska det ordinarie förslagsanslaget till undervisning i manlig slöjd vid de allmänna läroverken, nu 5,000 kronor, med 400 kronor till 4,600 kronor;

b) avslå herrarnas Wagnssons och Sjödahls samt fru Gustafsons ovannämnda motioner (I: 93 och II: 413).

107:o) **Arvoden (s. k. rörliga arvoden) åt skolläkare vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 124, sid. 151—152), vilket innebär en anslagsökning med 6,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till arvoden (s. k. rörliga arvoden) åt skolläkare vid de allmänna läroverken anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 43,000 kronor.

108:o) **Förstärkning av den i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposten: praktisk utbildning av blivande lärare vid de allmänna läroverken. Anordnande genom infödda lärare av undervisning i tyska, engelska och franska språken vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 125 och 126) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till förstärkning av den i det ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken ingående anslagsposten: praktisk utbildning av blivande lärare vid de allmänna läroverken för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 14,300 kronor;

b) för anordnande genom infödda lärare av undervisning i tyska, engelska och franska språken vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 10,500 kronor.

109:o) **Bidrag till de allmänna läroverkens ljus- och vedkassor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, sid. 153—154), vilket innebär en anslagsökning med 80,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom bidrag till täckande av utgifter, som skola bestridas av ljus- och vedkassan vid allmänt läroverk, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 330,000 kronor, därav högst 20,000 kronor må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, användas såsom bidrag till nedbringande för samtliga lärjungar av avgifterna till nämnda kassa i sådana fall, då desamma kunna anses alltför tyngande.

110:o) **Bokinköp och bokbindning för biblioteken vid de allmänna läroverken.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till bokinköp och bokbindning för biblioteken vid de allmänna läroverken anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

111:o) **Kommunala mellanskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 129) föreslagit riksdagen i fråga om det ordinarie förslagsanslaget till kommunala mellanskolor ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. Sjödahl m. fl.* (I: 96) och den andra inom andra kammaren av herr *O. Nilsson* i Göteborg (II: 174), om upprättande av nya parallellavdelningar vid vissa kommunala mellanskolor avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed anmäles.

112:o) **Ändrade bestämmelser rörande lönetursrätt för lärare vid kommunal mellanskola.** I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. Sjödahl m. fl.* (I: 98) och den andra inom andra kammaren av herr *O. Nilsson* i Göteborg *m. fl.* (II: 173), har hemställts, att bestämmelserna angående avlöning åt lärare vid kommunal mellan-

skola och statsbidrag till sådan skola ändras därhän, att sådan lärare skall för uppflyttning i högre lönegrad äga att räkna sig tillgodo den tid utöver tre år, han fullgjort sådan ämneslärartjänstgöring, som i avseende å art eller omfattning finnes svara emot, vara jämförlig med eller av högre värde än det arbete, han har att å sin tjänst utföra.

Till stöd för sitt yrkande hava motionärerna åberopat motiveringen i motion I: 97 angående icke ordinarie lärares vid de kommunala mellanskolorna rätt att tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring för ålderstillägg vid befordran till statstjänst; vartill utskottet här hänvisar.

Under åberopande av vad utskottet under punkt 101:o) anført i anledning av väckta motioner angående lönetursrätt för icke-ordinarie befattningshavare vid kommunala mellanskolor, vilka vinna befordran till ordinarie befattning vid statliga läroverk, avstyrker utskottet här förevarande motioner.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må avslå herr Sjödahls m. fl. och herr Nilsons i Göteborg m. fl. ovannämnda motioner (I: 98 och II: 173).

113:o) **Undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 130, sid. 156—157) föreslagit riksdagen att dels besluta, att de av riksdagen beslutade grunderna för statsbidrag under budgetåret 1933/1934 för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1934/1935, dels ock för budgetåret 1934/1935 minska det ordinarie förslagsanslaget till undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor, nu 13,000 kronor, med 4,600 kronor till 8,400 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *W. Björck* väckt motion (I: 95), vari, såvitt nu är ifråga, hemställts, att riksdagen ville dels besluta sådan ändring i de för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor fastställda bidragsgrunderna, att statsbidrag till undervisning i manlig slöjd vid ifrågasvarande läroanstalter må utgå allenast i sådana fall, då den för undervisningen anställde läraren har sin väsentliga utkomst av denna anställning, dels för budgetåret 1934/1935 höja det ordinarie förslagsanslaget till undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor från 13,000 kronor med 8,600 kronor till 21,600 kronor.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen.

Motionärens yrkande innebär till en början, att den av 1933 års riksdag beslutade interimistiska inskränkningen av slöjdundervisningen vid bland

Utskottet.

annat kommunala mellanskolor skulle upphävas i vad den avser den kvinnliga slöjden. De skäl, som av motionären anförts till förmån för detta yrkande, hava synts utskottet vägande. Då emellertid ett bifall till motionen i denna del skulle medföra vissa kostnadsökningar, har utskottet icke ansett sig böra på grund av enskild motion tillstyrka den föreslagna förändringen.

Såsom i motionen erinrats, föreskrevs av 1933 års riksdag, att statsbidrag till undervisning i slöjd vid kommunala mellanskolor finge utgå allenast i sådana fall, då den för nämnda undervisning anställde läraren hade sin väsentliga utkomst av denna anställning. I fråga om allmän högre folkskola användes däremot uttrycket »i vilka denna undervisning bestrides av lärare med densamma som huvudsaklig sysselsättning». I motionen I: 95 har nu föreslagits, att här förevarande bestämmelser skulle erhålla med varandra fullt överensstämmande lydelse.

I likhet med motionären finner utskottet önskvärt, att nu berörda båda bestämmelser, på sätt uppenbarligen avsetts, givas lika lydelse. Då emellertid förslag i denna riktning lämpligen synes böra framläggas av Kungl. Maj:t, har utskottet icke heller i denna del ansett sig böra tillstyrka motionen.

Vad Kungl. Maj:t under här förevarande punkt föreslagit har, med den ståndpunkt utskottet sålunda intagit, icke givit utskottet anledning till erinran.

I anslutning härtill hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag, såvitt nu är ifråga, å herr Björcks ovan nämnda motion (I: 95), i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag,

a) besluta, att de av riksdagen beslutade grunderna för statsbidrag under budgetåret 1933/1934 för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1934/1935,

b) för budgetåret 1934/1935 minska det ordinarie förslagsanslaget till undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid kommunala mellanskolor, nu 13,000 kronor, med 4,600 kronor till 8,400 kronor.

114:o) **Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 131) föreslagit riksdagen i fråga om tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor avger utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

115:o) **Kommunala flickskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, sid. 159—161) hemställer utskottet, som under punkt 132:o) i

det följande kommer att yttra sig med anledning av vad departementschefen anfört ifråga om övergång till redovisningsår (budgetår) såsom tidsenhet för vissa statsbidragsberäkningar m. m.,

att riksdagen må

a) besluta, att de av riksdagen beslutade grunderna angående statsbidrag till kommunala flickskolor under budgetåret 1933/1934 skola äga motsvarande tillämpning under budgetåret 1934/1935, dock att statsbidrag icke må, såvitt angår sådana skolor, vilka åtnjutit statsbidrag under budgetåret 1932/1933 eller kommit i åtnjutande av statsbidrag först under budgetåret 1933/1934, utgå för större antal parallellavdelningar än för det sammanlagda antalet parallellavdelningar under budgetåret 1932/1933, respektive budgetåret 1933/1934;

b) öka det ordinarie förslagsanslaget till kommunala flickskolor, nu 314,000 kronor, med 194,000 kronor till 508,000 kronor.

116:o) **Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid kommunala flickskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, sid. 161—162), vilket innebär en anslagsökning med 38,000 kronor, hemställer utskottet, som under punkt 132:o i det följande kommer att yttra sig med anledning av vad departementschefen anfört ifråga om övergång till redovisningsår (budgetår) såsom tidsenhet för vissa statsbidragsberäkningar m. m.,

att riksdagen må

a) medgiva, att tillfällig löneförbättring må för tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 utgå till lärarpersonalen vid kommunala flickskolor med följande belopp:

till ordinarie manlig ämneslärare med 600 kronor;

» ordinarie kvinnlig ämneslärare med 500 kronor; samt

• extra ordinarie ämneslärare och timlärare med belopp, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig enlighet med de i sådant hänseende nu gällande grunder bestämmer;

b) för ändamålet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

117:o) **Reservationsanslaget till privatläroverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 134, sid. 162—165) föreslagit riksdagen att dels besluta, att den av 1933 års riksdag beslutade ändringen ifråga om beloppet av grundunderstöd till skola, varom här är fråga, skall äga tillämpning jämväl för budgetåret 1934/1935, dels minska det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverk, nu 605,700 kronor, med 51,000 kronor till 554,700 kronor, dels ock i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra de i nämnda anslag ingående an-

slagsposterna med följande belopp, nämligen: enskilda mellanskolor 16,400 kronor, högre flickskolor 331,400 kronor, högre goss- och samskolor 206,900 kronor, att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 554,700 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *A. Thelin* och *G. A. Björkman* (I: 89) och den andra inom andra kammaren av herr *C. P. Ossbahr m. fl.* (II: 212), i vilka motioner, såvitt nu är i fråga, hemställts att ovannämnda under rubriken »reservationsanslaget till privatläroverk» uppförda anslag till högre flickskolor, 331,400 kronor, måtte höjas med 5,200 kronor eller det belopp, som skolöverstyrelsen funnit erforderligt för att statsunderstöd skulle kunna beviljas Äppelvikens elementarskola.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen I: 89.

Skolöverstyrelsen har i fråga om statsanslag till Äppelvikens elementarskola anført bland annat följande:

Denna skola vore anordnad i huvudsaklig överensstämmelse med statens normalskola för flickor och vore sålunda avsedd att, vid fullt utbildad organisation, leda fram till s. k. normalskolekompetens. Inom den del av Stockholms stad, i vilken skolan vore belägen, finnes icke någon statsunderstödd flickskola. Det finge anses i hög grad befogat, att tillfälle till högre undervisning för flickor på för den enskilde ej alltför betungande villkor erbjödes inom denna talrikt befolkade stadsdel, varigenom för de flickor, som önskade utbildning till s. k. normalskolekompetens, de tröttande och även i övrigt föga önskvärda skolresorna från de i dessa trakter belägna trädgårdssambhällena till den egentliga staden kunde undvikas. Med hänsyn härtill och då den förevarande skolan även i övrigt syntes förtjänt av statsunderstöd, ville överstyrelsen föreslå, att vid beräkningen av nu ifrågavarande anslagspost upptoges ett understödsbelopp för skolan, avseende ett grundanslag av 4,800 kronor samt särskilt understöd för undervisning i huslig ekonomi med 400 kronor, summa 5,200 kronor.

Departementschefen har rörande samma fråga anført, att han med hänsyn till sitt förslag om upprättande av ett högre samläroverk i Bromma icke ansett sig böra tillstyrka överstyrelsens förslag på denna punkt.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att utskottet under punkt 92:o) i det föregående tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av ett högre samläroverk i Bromma, varigenom med avsevärda kostnader för det allmänna en betydande förbättring av här förevarande stadsdelars skolväsende är avsedd att ernås. Med hänsyn härtill och då vidare en fråga av här förevarande art enligt utskottets uppfattning i första hand lämpligen torde böra ankomma på Kungl. Maj:ts prövning, avstyrker utskottet motionerna I: 89 och II: 212, såvitt nu är ifråga.

Mot vad Kungl. Maj:t under här förevarande punkt föreslagit har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Thelins och Björkmans samt herr Ossbahrs m. fl. ovannämnda motioner (I: 89 och II: 212), i vad dessa motioner beröra reservationsanslaget till privatläroverken,

a) besluta, att den av 1933 års riksdag beslutade ändringen ifråga om beloppet av grundunderstöd till skola, varom här är fråga, skall äga tillämpning jämväl för budgetåret 1934/1935,

b) minska det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverk, nu 605,700 kronor, med 51,000 kronor till 554,700 kronor,

c) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra de i nämnda anslag ingående anslagsposterna med följande belopp, nämligen: enskilda mellanskolor 16,400 kronor, högre flickskolor 331,400 kronor, högre goss- och samskolor 206,900 kronor, att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 554,700 kronor.

118:o) **Lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** Kungl. Maj:t har (punkt 135, sid. 165—166) föreslagit riksdagen att minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 485,000 kronor, med 55,000 kronor till 430,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *A. Thelin* och *G. A. Björkman* (I: 89) och den andra inom andra kammaren av herr *C. P. Ossbahr m. fl.* (II: 212), i vilka motioner, såvitt nu är fråga, hemställts, att den höjning, som kunde betingas av bifall till i motionerna framfört förslag om statsunderstöd till Äppelvikens elementarskola, måtte ske i ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.

Under hänvisning till vad utskottet under föregående punkt anfört rörande det motionsvis framställda yrkandet om statsunderstöd till Äppelvikens elementarskola avstyrker utskottet motionerna, så vitt nu är i fråga.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer sålunda,

Utskottet.

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Thelins och Björkmans samt herr Ossbahrs m. fl. ovannämnda motioner (I: 89 och II: 212), i vad dessa motioner avse nu förevarande anslag, minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 485,000 kronor, med 55,000 kronor till 430,000 kronor.

119:o) **Tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 136, sid. 166—169) föreslagit riksdagen att dels besluta, att den av 1933 års riksdag beslutade ändringen i fråga om tjänstgöringsskyldighet för ämneslärare vid privatläroverk och rätt till uppdelning av årsklass i parallellavdelningar skall äga tillämpning jämväl för budgetåret 1934/1935, dels ock till beredande under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor samt högre goss- och samskolor för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,570,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *A. Thelin* och *G. A. Björkman* (I: 89) och den andra inom andra kammaren av herr *C. P. Ossbahr m. fl.* (II: 212), i vilka motioner, såvitt nu är i fråga, hemställts, att den höjning, som kunde betingas av bifall till i motionerna framfört förslag om statsunderstöd till Äppelvikens elementarskola, måtte ske i extra förslagsanslaget till beredande under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor samt högre goss- och samskolor.

För budgetåret 1933/1934 utgår för här ifrågakvarande ändamål ett anslag av 1,900,000 kronor.

Utskottet.

Under hänvisning till vad utskottet under punkt 117:o) anfört rörande det motionsvis framställda yrkandet om statsunderstöd till Äppelvikens elementarskola, avstyrker utskottet motionerna, så vitt nu är i fråga.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer sålunda,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Thelins och Björkmans samt herr Ossbahrs m. fl. ovannämnda motioner (I: 89 och II: 212), i vad dessa motioner avse nu förevarande förslag,

a) besluta, att den av 1933 års riksdag beslutade ändringen i fråga om tjänstgöringsskyldighet för ämneslärare vid privatläroverk och rätt till uppdelning av årsklass i paral-

lellavdelningar skall äga tillämpning jämväl för budgetåret 1934/1935,

b) till beredande under tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor samt högre goss- och samskolor för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,570,000 kronor.

120:o) **Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 137) föreslagit riksdagen i fråga om ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

121:o) **Understöd åt kommunala gymnasier.** Kungl. Maj:t har (punkt 138, sid. 173—174) föreslagit riksdagen att till beredande av understöd enligt Kungl. Maj:ts beprövande åt kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor att utgå på de villkor och under de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *G. W. Källman* (I: 94) och den andra inom andra kammaren av herr *M. Andersson* i Igelboda m. fl. (II: 200), i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta, att kommunala gymnasiet i Lidingö från och med läsåret 1934/1935 måtte successivt övertagas av staten.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen I: 94.

Motionärernas framställning avser ett spørsmål, som med hänsyn till sina konsekvenser, icke minst av ekonomisk art, kräver en allsidig utredning innan riksdagen kan taga ställning därtill. Då en dylik utredning icke föreligger och då vidare en fråga av här förevarande art först synes böra hava prövats av Kungl. Maj:t, avstyrker utskottet det nu motionsvis framförda yrkandet.

Utskottet.

Mot Kungl. Maj:ts förslag, som innebär att anslag för här ifrågavarande ändamål skulle för budgetåret 1934/1935 utgå med samma belopp som för innevarande budgetår, har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Källmans samt herr Anderssons i Igelboda m. fl. ovannämnda motioner (I: 94 och II: 200),

till beredande av understöd enligt Kungl. Maj:ts beprövande åt kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor att utgå på de villkor och under de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t må finna gott meddela.

122:o) **Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål. Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Understöd till vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 139—141) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 12,000 kronor att under de villkor, Kungl. Maj:t må finna lämpligt föreskriva, utgå till styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm och till Göteborgs allmänna folkskolestyrelse med högst 6,000 kronor till vardera;

b) till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 70,000 kronor;

c) till understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 19,000 kronor att under de villkor och bestämmelser och med den fördelning, som av Kungl. Maj:t föreskrivas, utgå till Maria Nordenfelts högre handarbetslärarinneseminarium i Göteborg samt föreningen Handarbetets vänner och Andrea Eneroths högre handarbetsseminarium i Stockholm.

Folkundervisningen.

123:o) **Anslaget till folkskoleseminarierna m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 142, sid. 177—185) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) minska den i det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna ingående anslagsposten: Folkskoleseminarierna, nu 1,560,000 kronor, med 110,000 kronor till 1,450,000 kronor;

b) uppföra den i samma reservationsanslag ingående anslagsposten: Stipendier för elever vid folkskoleseminarier med oförändrat belopp, 105,000 kronor;

e), vid bifall härtill, minska det gemensamma ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna, nu 1,665,000 kronor, med 110,000 kronor till 1,555,000 kronor;

d) till anordnande av studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 65,500 kronor.

124:o) Hyresersättning till rektorerna vid vissa folkskoleseminarier. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 143, sid. 185—186), vilket innebär en anslagsökning med 2,400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till bestridande av hyresersättning till rektorerna vid folkskoleseminarierna i Linköping, Skara, Kalmar, Lund, Karlstad och Umeå, utan rätt för sagda rektorer att å hyresersättningen åtnjuta dyrtidstillägg, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 16,000 kronor.

125:o) Hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 144) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för beredande av hyresbidrag till lärare vid folkskoleseminarierna i Stockholm och Göteborg, utan rätt för vederbörande lärare att å ifrågavarande hyresbidrag åtnjuta dyrtidstillägg, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 14,000 kronor.

126:o) Det ordinarie anslaget till småskoleseminarierna. I förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t upptagit det ordinarie reservationsanslaget till statens småskoleseminarier med oförändrat belopp, 223,600 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes under punkt 145, sid. 187—194 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *R. Wagnsson m. fl.* väckt motion (I: 99), vari, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte besluta dels att nyintagning av elever vid småskoleseminarierna icke måtte ske under läsåret 1934—1935, dels att under punkt 145 i åttonde huvudtiteln uppfört anslag i anslutning härtill måtte minskas.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen.

Departementschefen har i nu förevarande avseende anfört följande:

»Enligt skolöverstyrelsens förslag skulle hösten 1934 intagning i första klassen äga rum vid seminarierna i Strängnäs, Skara, Härnösand, Linköping och Falun i 5 klassavdelningar med högst 15 elever i varje klassavdelning. Under vårterminen 1936 skulle i så fall med hänsyn jämväl tagen till eleverna i andra klassen vid seminarierna i Lycksele och Haparanda, utexamineras 105 småskollärarinnor. Överstyrelsen anser det emellertid vara lämpligast, om antalet elever i varje klass liksom tidigare kunde sättas till 12, varigenom examinationen år 1936 kunde nedbringas till 90. Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens sistnämnda förslag och anser mig alltså böra räkna med en begränsning av intagningen till 12 elever per klassavdelning, alltså till sammanlagt 60 elever. Kungl. Maj:t bör givetvis hava rätt vidtaga erforderliga jämkningar i förevarande siffror.»

Utskottet.

Utskottet vill icke förneka, att situationen på arbetsmarknaden för de från småskoleseminarier utbildade lärarinnorna är allvarsam. Emellertid håller utskottet före, att redan med den av departementschefen föreslagna begränsningen av intagningen viss hänsyn tagits härtill. Såsom departementschefen framhållit, bör Kungl. Maj:t äga rätt att vidtaga erforderliga jämkningar i de föreslagna siffrorna. Skulle det alltså med hänsyn till förhållanden, som blivit kända först efter det att statsverkspropositionen avlätits till riksdagen, visa sig önskvärt, att elevantalet per klassavdelning sänkes under det beräknade, eventuellt till 10, förutsätter utskottet att en sådan åtgärd vidtages. Att, såsom i motionen yrkats, intagningen för nästkommande läsår helt skulle upphöra, kan utskottet däremot icke tillstyrka. Utskottet vill erinra, att en vid 1933 års riksdag väckt motion med samma innebörd som den nu föreliggande avslogs av riksdagen.

Då vad under här förevarande punkt i övrigt anförts och föreslagits icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Wagnssons m. fl. ovannämnda motion (I: 99), i vad den avser ordinarie reservationsanslaget till småskoleseminarierna, i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra nämnda anslag med oförändrat belopp, 223,600 kronor.

127:o) **Stipendier åt elever vid småskoleseminarier.** Kungl. Maj:t har (punkt 146, sid. 194—195) föreslagit riksdagen att minska det ordinarie reservationsanslaget till stipendier åt elever vid småskoleseminarier, nu 33,000 kronor, med 3,400 kronor till 29,600 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr R. Wagnsson m. fl. väckt motion (I: 99), vari, såvitt nu

är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte vid bifall till i motionen framfört förslag, innebärande att nyintagning av elever vid småskoleseminarierna icke skulle ske under läsåret 1934—1935, minska det under nu förevarande punkt i åttonde huvudtiteln begärda anslaget.

Under åberopande av vad utskottet under föregående punkt anfört avstyrker utskottet motionen i vad den gäller här förevarande anslag. Utskottet.

Då Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Wagnssons m. fl. ovannämnda motion (I: 99) i vad den avser förevarande anslag, minska det ordinarie reservationsanslaget till stipendier åt elever vid småskoleseminarier, nu 33,000 kronor, med 3,400 kronor till 29,600 kronor.

128:o) **Hysesersättning till rektorerna vid vissa småskoleseminarier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 147) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av hysesersättning till rektorerna vid småskoleseminarierna i Linköping och Falun, utan rätt för sagda rektorer att å hysesersättningen åtnjuta dyrtidstillägg, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 4,000 kronor.

129:o) **Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda seminarielärare m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 148, sid. 195—202), vilket innebär en anslagsminskning med 54,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att såsom bidrag till avlöning åt ordinarie lärare vid nedlagt småskoleseminarium, vilken uppförts på indragningsstat hos landsting, må tills vidare utgå belopp efter enahanda grunder, som föreskrivits för budgetåret 1933/1934;

b) medgiva, att såsom villkor för utgåendet av dylikt statsbidrag må tills vidare gälla enahanda bestämmelser, som givits för budgetåret 1933/1934;

c) till bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos landsting uppförda seminarielärare m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 135,000 kronor;

d) medgiva, att statsbidraget till avlöning av förutvarande

rektorn vid Norrbottens läns landstings nedlagda småskoleseminarium i Öjebyn Carl Andersson må från och med den 1 juli 1933 och tills vidare utgå efter de grunder, som i sådant avseende gällt för budgetåret 1932/1933.

130:o) **Tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 149) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 10,400 kronor.

131:o) **Resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t upptagit det ordinarie förslagsanslaget till reskostnadsersättning åt folkskolinspektörer med oförändrat belopp, 150,000 kronor.

I en inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* väckt motion (I:211) har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1934/1935 bestämma det ordinarie förslagsanslaget till reskostnadsersättning åt folkskolinspektörer till ett belopp av 175,000 kronor.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning anförda skälen hänvisas till motionen.

Utskottet.

De skäl, som nästlidet är föranledde riksdagen att trots uttalade betänkligheter biträda Kungl. Maj:ts förslag om en minskning av här förevarande anslag, äga enligt utskottets uppfattning allt fortfarande giltighet. Under erinran om 1933 års riksdags uttalande, att anslagsminskningen torde få betraktas som en tillfällig åtgärd, framtvungen av det förhandenvarande budgetära läget, har utskottet därför ansett sig böra, med avstyrkande av motionen, biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Wagnssons ovannämnda motion (I:211), i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till reskostnadsersättning åt folkskolinspektörer med oförändrat belopp, 150,000 kronor.

132:o) **Statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor.** Kungl. Maj:t har (punkt 150, sid. 203—210) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor, nu 52,700,000 kronor, med 1,700,000 kronor till 51,000,000 kronor.

I skrivelse den 11 maj 1932, nr 195, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 134 angående ändrade bestämmelser beträffande fortsättningsskolans organisation m. m. framhöll riksdagen önskvärdheten av att ifråga om de till skoldistrikt utgående statsbidragen till avlönande av lärarpersonal spörsmålet om en övergång till budgetår såsom tidsenhet vid avlönings- och statsbidragsberäkningen gjordes till föremål för närmare utredning. Frågan syntes enligt riksdagens mening erbjuda vissa svårigheter med hänsyn till dess samband med kommunala budgets- och redovisningsförhållanden. På uppdrag av Kungl. Maj:t hava de jämlikt bemyndigande den 14 juli 1932 av chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga för utredning rörande flyttningsskyldighet för lärare vid folk- och småskolor avgivit utredning och förslag i här förevarande ämne.

De sakkunniga föreslå att för folk- och fortsättningsskolor jämte dem närstående skolor och anstalter samt högre folkskolor, kommunala mellanskolor och kommunala flickskolor tiden 1 juli—30 juni under benämningen redovisningsår måtte föreskrivas vara tidsenhet för beräkning av statsbidrag samt avlöning, tillfällig avlöningsförbättring, särskilda lönetillägg, dyrtidstillägg, provisorisk avlöningsförbättring och arvoden. Denna relativt obetydliga förändring vore vad som erfordrades för att undanröja de väl kända olägenheterna med den nuvarande ordningen. Den nya ordningen anses av de sakkunniga icke vålla några egentliga svårigheter med väl vissa fördelar för de kommunala budgets- och redovisningsförhållandena.

De sakkunnigas förslag har tillstyrkts av flertalet av de hörda myndigheterna och korporationerna.

Departementschefen anser, att man under i övrigt oförändrade förhållanden borde liksom skolöverstyrelsen försiktigtvis räkna med en ökning av anslaget till statsbidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor med 300,000 kronor till 53,000,000 kronor samt anför därefter bland annat följande:

»Emellertid lärer ett realiserande av förslaget rörande övergång till redovisningsår (budgetår) såsom tidsenhet för vissa statsbidragsberäkningar m. m. för nästa budgetår förminska anslagsbehovet för detta och ett antal andra ändamål under åttonde huvudtiteln.

Utredningen ådagalägger, att en omläggning av avlönings- och statsbidragssystemet för vissa lärare m. fl. till att avse budgetår i stället för kalenderår icke torde vålla några svårigheter för det kommunala budgets- och redovisningssystemet. Några betänkligheter mot att åstadkomma överensstämmelse mellan skolans organisation i ekonomiskt och i pedagogiskt avseende torde så mycket mindre kunna anföras som redan nu bland annat statsbidragen till skolskjutsar, till inackordering av skolpliktiga barn och till centralisering av fortsättningsskolväsendet beräknas för läsår och icke för kalenderår. Jag anser mig därför böra tillstyrka de sakkunnigas principiella förslag, att tiden den 1 juli—30 juni skall, där ej annorlunda stadgas, beträffande folk- och fortsättningsskolor jämte dem närstående skolor och an-

stalter samt högre folkskolor, kommunala mellanskolor och kommunala flickskolor under benämningen redovisningsår utgöra tidsenhet för beräkning av statsbidrag samt avlöning, tillfällig avlöningsförbättring, särskilda lönetillägg, dyrtidstillägg, provisorisk avlöningsförbättring och arvoden. Det må anmärkas, att den ifrågasatta omläggningen sålunda ej berör folkhögskolor och skolor tillhörande yrkesundervisningen. Den nu föreslagna förändringen tarvar modifikationer i ett stort antal nu gällande författningsbestämmelser. Skolöverstyrelsen torde anbefallas att avgiva förslag till dylika ändringar. Jag lärare senare bliva i tillfälle att ånyo anmäla denna fråga för Kungl. Maj:t. Därvid ämnar jag även pröva, huruvida icke vissa av de sakkunniga föreslagna förtydliganden och förenklingar i nuvarande författningsbestämmelser i samband därmed böra vidtagas.

Den nya ordningen vållar viss förskjutning i tiden för rekvisition av medel från de anslag, som beröras av åtgärderna. Detta medför, att vederbörande anslag först för budgetåret 1935/1936 komma att belastas med en del av det verkliga medelsbehovet för budgetåret 1934/1935. Anslagsbehovet för sistnämnda budgetår blir därför lägre än under normala förhållanden. Av skolöverstyrelsen har ifrågasatts en minskning av ifrågavarande anslag för budgetåret 1934/1935 med högst 4 procent för de anslag, från vilka enligt gällande författningar förskottsutbetalning äger rum, och med högst 40 procent för de anslag, från vilka hela utbetalningen sker i efterskott. Jag biträder detta förslag. Under vederbörande punkter i huvudtiteln har jag redan framlagt och kommer jag att framlägga förslag rörande de belopp, varmed vederbörande anslag på grund av dessa åtgärder böra upptagas.

Nu förevarande anslag till avlöning åt lärare vid folkskolor synes med hänsyn till vad jag nu anfört böra för budgetåret 1934/1935 upptagas med 51,000,000 kronor.»

Utskottet. Vad departementschefen anfört rörande det i anledning av framställning av 1932 års riksdag framlagda förslaget om övergång till redovisningsår (budgetår) såsom tidsenhet för vissa statsbidragsberäkningar m. m. har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet biträder departementschefens beräkningar rörande den minskning i medelsbehovet för budgetåret 1934/1935 under vederbörande anslag, som föranledes av nyss antydda åtgärder.

Kungl. Maj:ts förslag, att här förevarande anslag skulle för budgetåret 1934/1935 upptagas med ett belopp av 51,000,000 kronor, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till avlöning åt lärare vid folkskolor, nu 52,700,000 kronor, med 1,700,000 kronor till 51,000,000 kronor.

133:o) **Ändrade bestämmelser rörande rätt för vissa lärare vid folk- och småskolor att söka ordinarie lärartjänst.** I en inom första kammaren av herrar *R. Wagnsson* och *E. Sjödahl* väckt motion (I: 101) har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:ts kungörelse den 20 juli 1933 om tillsättning i vissa fall av lärare vid folk- och småskolor (sv. föfattn.saml. 507) i så måtto ändras, att lärare, som minst 12 terminer tjänstgjort inom ett skoldistrikt, må äga ansökningsrätt till inom distriktet ledigförklarad ordinarie lärartjänst.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen.

Sedan Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt en den 24 februari 1933 dagtecknad proposition, nr 154, angående åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga lärartjänster vid folkskoleväsendet och riksdagen i anledning därav i skrivelse den 19 maj 1933, nr 223, förklarar sig i huvudsak icke hava något att erinra emot de i propositionen framförda förslagen, utfärdade Kungl. Maj:t den 20 juli 1933 kungörelse (nr 507) om tillsättning i vissa fall av lärare vid folk- och småskolor. Enligt § 6 i denna kungörelse skall, då jämlikt § 19 mom. 1 d) folkskolestadgan tjänst skall kungöras ledig, skolrådet från vederbörande folkskolinspektör inhämta, huruvida inom något av de inspektionsområden, som tillhöra vederbörande s. k. områdesgrupp, finnes övertalig lärartjänst av ifrågavarande slag. Är detta fallet, skall tjänsten förklaras ledig med s. k. begränsad ansökningsrätt. Dylik ansökningsrätt tillkommer endast ordinarie eller tills vidare anställd lärare från de skoldistrikt inom områdesgruppen, som hava övertaliga lärartjänster av ifrågavarande slag, dock icke lärare, vilkens tjänst är i föreskriven ordning förenad med organist-, klockar- eller kyrkosångarbefattning. Berörda kungörelse trädde i kraft den 17 augusti 1933.

Frågan om åtgärder för beredande av ökade möjligheter att indraga tjänster vid folkskoleväsendet var vid 1933 års riksdag föremål för en ingående prövning. De i anslutning till riksdagens beslut utfärdade bestämmelserna hava ännu icke varit i kraft ett år, och någon egentlig erfarenhet om deras verkningar har alltså ännu icke kunnat vinnas. Utredning föreligger ej heller rörande den inverkan på de så nyligen vidtagna åtgärdernas effektivitet, som ett bifall till motionen skulle innebära. Under sådana förhållanden avstyrker utskottet vad i här förevarande motion yrkats.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må avslå herrar Wagnssons och Sjödahls ovannämnda motion (I: 101).

134:o) **Rätt för lärare vid folk- och småskolor att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig viss tjänstgöring såsom**

icke ordinarie lärare m. m. I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* (I: 214) och den andra inom andra kammaren av fru *Vira Eklund* (II: 407), har föreslagits att lärare vid folk- och småskolor för rätt till uppflyttning i högre lönegrad må kunna tillgodoräkna sig den tjänstgöring såsom icke ordinarie lärare de haft utöver tio lästerminer.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* (I: 213) och den andra inom andra kammaren av fru *Vira Eklund* (II: 406), hemställts, att riksdagen må besluta, att icke ordinarie lärare vid folk- och småskolor, då de tjänstgjort vid nämnda skolor sammanlagt tio lästerminer, erhålla ett lönetillägg å 300 kronor för manlig och 200 kronor för kvinnlig folkskollärare samt 150 kronor för småskollärlarinna samt att härför erforderligt belopp upptages i riksstaten för budgetåret 1934/1935.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisas till motionerna I: 214 och I: 213.

Utskottet.

De i här förevarande motioner gjorda framställningarna hava i första hand motiverats med de svårigheter i befordringshänseende för den icke-ordinarie lärarpersonalen vid folk- och småskolor, som uppkommit på grund av de av statsmakterna under de senaste åren igångsatta rationaliseringsåtgärderna på detta område. Utskottet har funnit dessa svårigheter behjärtansvärda och anser visst fog föreligga för de gjorda framställningarna, särskilt vad angår förslaget om rätt att för uppflyttning i högre lönegrad få tillgodoräkna viss tjänstgöring såsom icke ordinarie lärare. Såsom utskottet redan under föregående punkt framhållit, saknas emellertid ännu tillräcklig erfarenhet rörande verkningarna för lärarkåren av de företagna åtgärderna. De i här förevarande motioner gjorda yrkandena äro vidare av en betydande ekonomisk räckvidd, men någon närmare utredning härutinnan har icke framlagts. Härtill kommer dessutom, att enligt utskottets uppfattning en förändring av gällande avlöningsbestämmelser i en uti motionerna avsedd utsträckning knappast lärer böra ske utan förutgången prövning av Kungl. Maj:t. I detta hänseende vill utskottet erinra att, såsom i motionen I: 213 upplysts, det i nämnda motion ävensom i motionen II: 406 gjorda yrkandet redan på grund av särskild framställning är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn till vad sålunda anförts avstyrker utskottet förevarande motioner.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må avslå

a) herr Wagnssons och fru Eklunds motioner I: 214 och II: 407;

b) samma motionärers motioner I: 213 och II: 406.

135:o) Avlöningsförhöjning åt vissa manliga småskollärare m. fl.

I en inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* väckt motion (I: 216) har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att kungörelsen angående avlöning åt lärare vid folk- och småskolor den 16 september 1918 måtte erhålla sådan lydelse, att avlöningen för manlig lärare vid småskola, mindre folkskola samt manlig biträdande lärare vid folkskola skall utgå med 200 kronor utöver vad lärare tillhörande småskollärarkåren i allmänhet åtnjuter.

Till stöd för berörda yrkande har anförts följande:

Enligt bestämmelserna i avlöningsreglementet för lärare vid folk- och småskolor (Kungl. Maj:ts kungörelse den 16 september 1918, sv. förf. saml. nr 760) åtnjuter manlig lärare vid småskola och vid mindre folkskola ävensom manlig biträdande lärare vid folkskola, vilken blivit anställd före den 1 januari 1919, ett tillägg till den för småskollärarinna utgående lönen med 200 kronor. De lärare, som däremot anställts efter den 1 januari 1919, ha endast en grundlön på 1,200 kronor. Dessa lärare ha som bekant att av sin lön utbetala familjepensionsavgift. Deras faktiska inkomst blir därför cirka 70 kronor lägre per år än en kvinnlig lärares i samma lönegrad.

Flertalet av de manliga småskollärarna fingo anställning under en tid, då det var stor brist på arbetskrafter. Somliga ha fått sin anställning på så sätt att de fingo vikariera fastän oexaminerade. Sedermera sökte de och fingo dispens till ordinarie tjänst. Andra åter ha gått igenom seminarium under en tid då utbildningen endast pågick några månader. Samtliga dessa åtnjuta det ovan omnämnda lönetillägget.

Enligt uppgift från skolöverstyrelsen finnas för närvarande anställda 31 manliga småskollärare. Endast några få av dessa ha fått sin anställning efter 1919. Anledningen till den olika avlöningen torde vara den, att statsmakterna icke önskade att några manliga småskollärare vidare utbildades. Kontrollen häröver kan emellertid nu ske genom att lärarutbildningsanstalterna, som ju äro förstatligade, icke mottaga manliga elever. Att det lilla antal manliga lärare, som efter 1919 erhållit anställning, i löneavseende icke får likställas med äldre lärare, synes orättvist också ur den synpunkten att de lärare, som efter 1919 tillträtt sina befattningar, haft vissa i förhållande till deras ekonomiska ställning icke obetydliga utbildningskostnader.

Utskottet har funnit starka skäl tala för ett bifall till det i motionen framställda yrkandet. Detta avser, såsom av motionen framgår, en löne-regleringsfråga av jämförelsevis ringa ekonomisk räckvidd för det allmänna. Emellertid anser sig utskottet icke kunna, utan föregående utredning rörande olika frågan berörande omständigheter, tillstyrka förslaget. En sådan utredning torde ankomma på Kungl. Maj:t, och utskottet vill fördens skull förorda, att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en dylik utredning. Denna utredning synes böra så bedrivas, att förslag i ämnet kan föreläggas 1935 års riksdag.

I anslutning till vad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av herr Wagnssons ovan-nämnda motion (I: 216), i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla,

Utskottet.

att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning och för 1935 års riksdag framlägga förslag rörande lönetillägg för sådan manlig lärare vid småskola och vid mindre folkskola ävensom manlig biträdande lärare vid folkskola, som blivit anställd efter utgången av år 1918.

136:o) **Utjämning av kostnaderna för uppehållande av folkskoleväsendet.** Kungl. Maj:t har (punkt 151, sid. 210—211) föreslagit riksdagen att för beredande av utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,660,000 kronor att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet anförts samt i enlighet med de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. B. Andersson m. fl.* (I: 100) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Olsson i Ramsta m. fl.* (II: 192), i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att för beredande av utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,800,000 kronor, att utgå med 200 kronor per läraravdelning och 5 kronor för varje barn.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen I: 100.

Enligt kungörelsen den 30 juli 1930 (nr 321) utgick ur här ifrågavarande anslag bidrag till skoldistriktet med dels 5 kronor för varje barn, dels 200 kronor för varje läraravdelning, allt för läsår räknat.

Kungl. Maj:t föreslog sedermera 1933 års riksdag (punkten 179 i 1933 års åttonde huvudtitel), att anslaget måtte sänkas till 5,615,000 kronor. Samtidigt förordade departementschefen sådan ändring i grunderna för statsbidragets utgående, att endast bidraget med 200 kronor för varje läraravdelning skulle utgå.

Emellertid beslöt riksdagen (riksdagens skrivelse den 16 maj 1933, nr 204), att statsbidraget skulle för senare halvåret 1933 utgå efter oförändrade grunder och för förra halvåret 1934 i överensstämmelse med de av departementschefen förordade grunderna. Anslaget uppfördes i riksstaten för budgetåret 1933/1934 med ett belopp av 7,207,500 kronor.

Departementschefen har nu anført, att de för förra halvåret 1934 gällande grunderna syntes böra gälla även under budgetåret 1934/1935.

Utskottet.

Vid 1933 års riksdag företogs i besparingssyfte en omläggning av de tidigare gällande grunderna för utgående av bidrag från här ifrågavarande anslag. Det nu motionsvis framförda yrkandet avser en återgång till de tidigare bidragsgrunderna. Med hänsyn till att frågan så nyligen prövats

av riksdagen och då vidare ett bifall till motionerna skulle medföra en ökad belastning av riksstatens utgiftssida med icke mindre än 3,140,000 kronor, har utskottet funnit sig böra avstyrka här förevarande motioner i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, mot vilket utskottet icke funnit något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr E. B. Anderssons m. fl. och herr Olssons i Ramsta m. fl. ovannämnda motioner (I: 100 och II: 192), i vad desamma skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, för beredande av utjämning av kostnaderna för folkskoleväsendet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,660,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 151 anförts samt i enlighet med de närmare villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

137:o) Provisorisk avlösningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 152, sid. 211—212), vilket innebär en anslagsminskning med 245,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till beredande av provisorisk avlösningsförbättring åt lärare vid folk- och småskolor — däri inbegripna även lärare i slöjd och hushållsgöromål vid folk- och småskolor och därmed jämförlig anstalt — bevilja för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 5,905,000 kronor.

138:o) Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsoorter. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 153, sid. 212—213) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränsoorter, nu 590,000 kronor, med 50,000 kronor till 640,000 kronor.

139:o) Särskilt lönetillägg åt lärare i lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning samt i Överkalix församling. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 154, sid. 213) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till särskilt lönetillägg åt lärare i lappmarksförsamlingar med icke finsktalande befolkning

samt i Överkalix församling, nu 79,000 kronor, med 3,000 kronor till 76,000 kronor.

140:o) **Avlönande av föreståndarinna och biträdande föreståndarinna för skolhem eller arbetsstuga inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 155, sid. 213—214) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till avlönande av föreståndarinna och biträdande föreståndarinna för skolhem eller arbetsstuga inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, nu 35,000 kronor, med 14,000 kronor till 21,000 kronor.

141:o) **Anordnande av värmeledning i Skytteanska skolan i Tärna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 156, sid. 214—216) hemställer utskottet,

att riksdagen må för anordnande av värmeledning i skolhuset och byggnaden för lärarbostäder vid Skytteanska skolan i Tärna för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 19,000 kronor.

142:o) **Inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln uppfört det ordinarie reservationsanslaget till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, med oförändrat belopp, 548,000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *P. Sandström* och *C. I. Asplund* (I: 218) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Hage m. fl.* (II: 162), har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta fortast utreda, huruvida och efter vilka grunder ökade anslag till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn må kunna beviljas skattetyngda kommuner, vilka på grund av gles befolkning och stor utsträckning åsamkas särskilt dryga utgifter för sitt skolväsende, så att åtminstone följderna av en av statsmakterna gillad rationalisering och centralisering av skolväsendet ej må kunna bli, att kommunerna för sin del få drygare ekonomiska bördor att bära.

Vidare har i en inom andra kammaren av herrar *J. H. Brädefors* och *H. Hagberg* i Luleå väckt motion (II: 402) föreslagits, att riksdagen må be-

sluta bevilja 8,000 kronor i statsbidrag till skolhemmen för vardera Arvidsjaur och Arjeplogs socknar, att statens bidrag till inackorderingskostnaderna för de barn, vars föräldrar icke ha möjlighet att själva bidraga därtill, må beräknas till 80 öre per barn och dag för Arjeplog och 90 öre per barn och dag för Arvidsjaur, samt att statens inackorderingsbidrag må beräknas även för de skolbarn som icke uppnått en ålder av 8 år lika som för övriga barn som inackorderas.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisas till motionerna II: 162 och II: 402.

Den 29 december 1933 bemyndigade Kungl. Maj:t på därom gjord framställning chefen för ecklesiastikdepartementet att, bland annat, tillkalla högst fyra sakkunniga för att inom nämnda departement biträda med utredning och avgiva förslag i vissa frågor angående folkskoleväsendet.

Enligt protokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag anförde departementschefen — efter att hava erinrat om skatteutjämningsberedningens i december 1932 framlagda principbetänkande, som i fråga om folkskoleväsendet innefattade flera betydelsefulla reformförslag — bland annat:

För att kunna till en snar lösning föra fram de trängande frågorna om åstadkommandet av en väsentlig lättnad i kommunernas utgifter för folkskoleväsendet och en rationalisering av detta skolväsendes organisation syntes det vara lämpligast att underkasta skatteutjämningsberedningens förslag en bearbetning. Denna bearbetning borde ske med skyndsamt och slutföras i så god tid, att det kunde bli möjligt att för 1935 års riksdag framlägga ett förslag i ämnet. Men hänsyn härtill och på grund av den föreliggande arbetsuppgiftens omfattande beskaffenhet vore det nödvändigt att för ändamålet särskilda sakkunniga tillkallades.

Beträffande de sakkunnigas arbetsuppgifter anförde departementschefen bland annat:

Även frågorna om statsbidrag i större utsträckning än hittills för skolskjutsar och inackorderingsbidrag hade av skatteutjämningsberedningen upptagits. Beredningen hade tänkt sig, att staten skulle svara för tre fjärdedelar av dessa kostnader. Under ärendets remissbehandling hade krav framkommit på väsentligt större bidrag i nämnda hänseende än beredningen sålunda ifrågasatt, detta särskilt med tanke på de möjligheter, som erbjödes att genom skolskjutsar och även genom inackordering åstadkomma ökad koncentration och därmed ett förbilligande av skolväsendet. Otvivelsaktigt vore, att staten, därest den skulle i så stor utsträckning, som ifrågasatts, övertaga folkskolekostnaderna, hade ett än starkare direkt ekonomiskt intresse än hittills, att åtgärder, som möjliggjorde en dylik koncentration, komme till stånd i alla de fall, där så lämpligen kunde ske. Det syntes därför vara påkallat, att de sakkunniga ur denna synpunkt ytterligare utredde frågorna om fördelningen av kostnaderna för skolskjutsar och inackordering.

De i här förevarande motioner berörda förhållandena äro enligt utskottets förmenande behjärtansvärda. Frågan om statsbidrag till inackordering av

skolbarn befinner sig emellertid redan genom Kungl. Maj:ts försorg under utredning i ett större sammanhang, och utskottet utgår från att vid denna utredning jämväl de i motionerna framförda synpunkterna komma att vinna beaktande. Med hänsyn härtill finner utskottet icke erforderligt, att riksdagen nu hos Kungl. Maj:t hemställer om utredning i ämnet, i all synnerhet som i de för den nu pågående utredningen givna direktiven ingår, att densamma skall slutföras i så god tid, att det kan bliva möjligt att redan för 1935 års riksdag framlägga förslag i ämnet.

Beträffande de i motionen II:402 gjorda yrkandena om vissa särskilda bidrag till Arjeplogs och Arvidsjaurs skoldistrikt, vill utskottet vidare framhålla, att det icke torde vara möjligt att införa särbestämmelser för vissa skoldistrikt utan att känna, om icke andra distrikt hava att dragas med ungefär samma svårigheter. Ett bifall till motionen skulle annars kunna medföra icke förutsebara ekonomiska konsekvenser.

Vad slutligen beträffar vad i motionerna anförts och yrkats rörande statsbidrag för inackordering av skolbarn under åtta år, vill utskottet erinra om ett av statsutskottet vid 1933 års riksdag avgivet utlåtande i anledning av en i detta ämne väckt motion. Utskottet framhöll därvid till en början, att skolöverstyrelsen redan nu ägde rätt att — där särskilda omständigheter prövades föreligga — medgiva, att inackorderingsbidrag finge utgå även för barn under åtta år. De skäl, framhöll utskottet vidare, som i motionen anförts till stöd för förslaget, hade emellertid syntes utskottet beaktansvärda. Dock torde det vara en fråga som — i likhet med vad som varit fallet beträffande den nu gällande föreskriften — ankomme på Kungl. Maj:t att i administrativ väg avgöra, sedan närmare utredning i ämnet förebragts. Därest de i saken intresserade hos Kungl. Maj:t gjorde framställning om en ändring av angiven innebörd, torde Kungl. Maj:t icke underlåta att taga spörsmålet under övervägande. Vid angivna förhållanden syntes det utskottet ej erforderligt, att från riksdagens sida vidtoges någon åtgärd för ändamålet.

I anslutning till vad under denna punkt anförts hemställer utskottet,

a) att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra det ordinarie reservationsanslaget till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, med oförändrat belopp, 548,000 kronor;

b) att herrar Sandströms och Asplunds samt herr Hages m. fl. ovannämnda motioner (I: 218 och II: 162) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

c) att herrar Brädefors och Hagbergs i Luleå ovannämnda motion (II: 402) icke må av riksdagen bifallas.

143:o) **Inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn i andra delar av riket än de fyra nordligaste länen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 157, sid. 216—217), vilket innebär en anslagsökning med 9,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till inackorderingsbidrag för vissa skolpliktiga barn i andra delar av riket än de fyra nordligaste länen för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

144:o) **Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 158, sid. 217—218), hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det i riksstaten uppförda ordinarie förslagsanslaget till bidrag för anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn, nu 150,000 kronor, med 25,000 kronor till 175,000 kronor.

145:o) **Avlöande av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vissa barnhem intagna barn i skolåldern.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 159, sid. 218—219), vilket innebär en anslagsminskning med 1,500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till avlöande av lärare åt vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern bevilja för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 41,000 kronor.

146:o) **Anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola.** Kungl. Maj:t har (punkt 160, sid. 219) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, nu 2,632,000 kronor, med 1,052,000 kronor till 1,580,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* (I:215) och den andra inom andra kammaren av herrar *G. L. Johnsson* i Kalmar och *D. Gustavson* i Sala (II:160), i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att lärare, som av skoldistrikt är anställd för undervisning i slöjd vid folkskola, mindre folkskola och särskild slöjdskola skall, därest statsbidrag utgår till lärarens avlöning, i arvode erhålla minst 1 krona 20 öre för undervisningstimme ävensom att skoldistrikt, som i dylik läroanstalt anordnat undervisning i slöjd, skall på av Kungl. Maj:t närmare angivna villkor av statsmedel erhålla bidrag till lärares avlöning efter 1 krona 8 öre för undervisningstimme, dock högst med 146 kronor 88 öre för slöjdavdelning under ett läsår; samt att de härav betingade höjningarna av det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av berörda undervisning måtte av riksdagen beviljas.

I här förevarande sammanhang har utskottet vidare till behandling förehåft en inom första kammaren av herr *W. Björck* väckt motion (I:102), vari hemställts, att av det å riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola må enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, utgå bidrag jämväl till undervisning i slöjd, som av barnhem, vilket av Kungl. Maj:t tillerkänts statsbidrag till avlönande av lärare för vid barnhemmet intagna barn i skolåldern, för sådana barn anordnas i samband med nämnda statsunderstödda skolverksamhet.

Beträffande vad som anförts till stöd för det i förstnämnda båda motioner framförda yrkandet hänvisar utskottet till motionen I:215.

Till stöd för det i motionen I:102 framförda yttrandet har anförts huvudsakligen följande:

På grund av kungl. proposition till 1926 års riksdag (nr 89) medgav riksdagen, att ur nu ifrågavarande anslag finge utgå bidrag jämväl till slöjd, som av sjukvårdsanstalt, vilken av Kungl. Maj:t tillerkänts statsbidrag till avlönande av lärare för vid anstalten intagna barn i skolåldern, för sådana barn anordnas i samband med nämnda statsunderstödda skolverksamhet. Föreskrift i sådant hänseende utfärdades därefter av Kungl. Maj:t genom kungörelse den 18 juni 1926 (nr 311) angående statsbidrag för undervisning i slöjd till sjukvårdsanstalter.

Sedermera har riksdagen medgivit, att statsbidrag måtte ur det särskilda anslaget till avlönande av lärare vid sjukvårdsanstalternas skolor få utgå även till avlönande av lärare vid sådana folk- och småskolor, som äro anordnade vid vissa barnhem. Det gäller bland andra barnhem för s. k. psykopatiska barn samt dispensärbarnhem. På grund av avfattningen av ovannämnda kungörelse nr 311 den 18 juni 1926 torde dock icke statsbidrag kunna erhållas till undervisning i slöjd vid skola, som inrättats vid dylika barnhem. De skäl, som tidigare anförts för understödjande av slöjdundervisningen vid sjukvårdsanstalternas skolor (se propositionen nr 89/1926), synas emellertid i lika hög grad vara tillämpliga beträffande slöjden vid barnhemsskolorna. Då dessa båda typer av skolor i övrigt blivit av statsmakterna likställda med vanliga kommunala folkskolor i fråga om statens understödjande av desamma, bör enligt min mening genom en författningsändring det formella hinder undanröjas, som nu för de statsunderstödda barnhemsskolorna omöjliggör att erhålla bidrag till slöjdundervisningen. Då dessa skolor endast äro åtta till antalet i hela riket, synas några vittgående ekonomiska konsekvenser av ett bifall till motionen icke vara att befara. I varje fall erfordras ingen höjning i det av Kungl. Maj:t föreslagna förslagsanslaget till slöjdundervisningen.

Utskottet. För 1933 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om en avsevärd beskäring av här ifrågavarande anslag dels genom skärpning av villkoren för statsbidrags åtnjutande, i vad angick lärjungeantalet, dels ock genom nedsättning av den till lärarna utgående ersättningen. Riksdagen fann det vara ett beklagligt förhållande, att åtgärderna för inskränkning av statsutgifterna kommit att så hårt drabba detta anslag, enär enligt riksdagens mening slöjden, särskilt vad de kvinnliga eleverna anginge, hörde till de mest

nyttiga och såsom uppfostringsmedel mest värdefulla bland skolämnena, åtminstone för de lärjungar, som tillhörde det egentliga folkskolestadiet. Vidare komme de föreslagna ändringarna otvivelaktigt att på många håll medföra olägenheter av ekonomisk art för skoldistriktet. Å andra sidan vore det nödvändigt att under de rådande förhållandena tillmätta besparingssynpunkterna synnerlig vikt. Riksdagen funne sig därför icke kunna motsätta sig att inskränkningar gjordes även på detta område.

De skäl, som föranledde 1933 års riksdag att i huvudsak biträda Kungl. Maj:ts då framlagda förslag, föreligga enligt utskottets uppfattning allt fortfarande, och med hänsyn härtill finner sig utskottet icke kunna tillstyrka motionerna I:215 och II:160.

De skäl, som i motionen I:102 anförts till förmån för förslaget att bidrag må utgå till undervisning i slöjd vid vissa barnhem, hava synts utskottet övertygande. Då vidare ett bifall till denna motion endast kan komma att medföra obetydliga ekonomiska konsekvenser, tillstyrker utskottet vad i denna motion föreslagits.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Wagnssons samt herrar Johnssons i Kalmar och Gustavsons i Sala ovannämnda motioner (I:215 och II:160), för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola, nu 2,632,000 kronor, med 1,052,000 kronor till 1,580,000;

b) med bifall till herr Björcks ovannämnda motion (I:102) medgiva, att av det å riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i folkskola, mindre folkskola eller särskild slöjdskola må enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, utgå bidrag jämväl till undervisning i slöjd, som av barnhem, vilket av Kungl. Maj:t tillerkänts statsbidrag till avlönande av lärare för vid barnhemmet intagna barn i skolåldern, för sådana barn anordnas i samband med nämnda statsunderstödda skolverksamhet.

147:o) Anordnande av undervisning i hushållsgöromål i egentlig folkskola. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 161, sid. 219) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av undervisning i hushållsgöromål i egentlig folkskola, nu 295,000 kronor, med 118,000 kronor till 177,000 kronor.

148:o) **Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 162, sid. 219—220) hemställer utskottet, att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaga det ordinarie reservationsanslaget till undervisningsmateriel m. m. för folkskolor utan angivet belopp.

149:o) **Svensk undervisning för svenska barn i utlandet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 163) hemställer utskottet, att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 15,800 kronor, att utgå till upprätthållande av svensk undervisning åt svenska barn: i Berlin med högst 2,700 kronor, i London med högst 6,000 kronor, i Hamburg med högst 2,700 kronor och i Paris med högst 4,400 kronor, samtliga beloppen enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa.

150:o) **Understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskolor.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t upptagit det ordinarie förslagsanslaget till understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskolor med oförändrat belopp, 4,190,000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Wagnsson* (I: 212) och den andra inom andra kammaren av fru *Vira Eklund* (II: 405) har hemställts, att riksdagen måtte dels för budgetåret 1934/1935 fastställa arvodet till lärare i fortsättningsskola och ersättningsskola för undervisningstimme i fortsättningsskola till minst 2 kronor och 50 öre och för undervisningstimme i ersättningsskola till minst 1 krona och 50 öre, dock att arvodet för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd skall utgöra för undervisningstimme i fortsättningsskola minst 1 krona och 75 öre och för undervisningstimme i ersättningsskola minst 1 krona och 25 öre samt arvodet för undervisning i hushållsgöromål i fortsättningsskola minst 2 kronor för undervisningstimme, ävensom att för undervisning i ämnet arbetskunskap, i den mån undervisningen i kvinnlig slöjd och hushållsgöromål ej ingår däri, till lärare, som förklarats därtill berättigad, arvodet skall utgå med minst 3 kronor för undervisningstimme, samt att statsbidragen till avlönande av dessa lärare måtte utgå med belopp, motsvarande minimiarvodena; dels ock besluta den av ett bifall till detta yrkande betingade höjningen av det ordinarie förslagsanslaget till avlönande av lärare vid fortsättningsskolor.

I här förevarande sammanhang har utskottet vidare till behandling upptagit två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *A. Sundberg* (I: 194) och den andra inom andra kammaren av herr

F. Hansson i Höno *m. fl.* (II: 177), i vilka motioner hemställts, att riksdagen ville besluta att i arbetskunskap i yrkesbestämd fortsättningsskola i anslutning till fiskerinäringen må få införas undervisning i engelska språket i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Beträffande vad som anförts till stöd för det i förstnämnda båda motioner framförda yrkandet hänvisar utskottet till motionen I: 212. Till stöd för det i motionerna I: 194 och II: 177 framförda yrkandet har i motionen I: 194 anförts bland annat följande:

Inom ramen av gällande bestämmelser för fortsättningsskolan har en anpassning av dess anordning kunnat ske efter olika orters behov. Fördelarna av en sådan anpassning ligga i öppen dag. De äro så betydande, att möjligheterna därtill synas böra utvidgas, där detta skulle innebära en verklig hjälp för en ortsbefolkning i allmänhet i dess arbete, även om den sålunda beredda möjligheten skulle tillgodose ett jämförelsevis ringa antal fall.

Bland fiskarbefolkningen vid västkusten förefinnes en önskan, att i fortsättningsskolan undervisning i engelska språket måtte meddelas. Denna önskan härrör därav att kännedom om detta språk är oundgänglig för yrkesutövningen, under vilken fiske i Nordsjön i allt större utsträckning begynt idkas och fångsterna avsättas i brittiska hamnar.

I fisklägena har fortsättningsskolan allmänt anordnats såsom yrkesbetonad med undervisning i navigation och fiskerilära. Denna undervisning upptager hälften av de 180 timmar, som en årskurs omfattar, eller 90, och övriga ämnen ha exempelvis: medborgarkunskap 37, modersmålet 38 och räkning 15 timmar.

Om engelska språket skulle bli undervisningsämne i dessa fortsättningsskolor, finge man träffa en sådan anordning, att ett tillräckligt timantal vunnnes, för att grund kunde läggas för en praktisk bekantskap med detta språk i och med talövningar och ordförråd, som hör till affärsspråk *m. m.* Om härtill användas 40 timmar per årskurs, således sammanlagt cirka 80 timmar för båda årskurserna, kunna dessa timmar vinnas t. ex. genom utökning av de 180 till 200, så att navigation *m. m.* får 90, medborgarkunskap 30, modersmålet 30, engelska 20 och räkning 10 under sex veckors dagskola, samt därefter genom 20 timmars eftermiddagsundervisning i engelska under de första dagarna av folkskolans vårtermin; eller i det närmaste — med bibehållet antal av 180 timmar i årskursen, så att navigation *m. m.* får 90 timmar, medborgarkunskap 25, modersmålet 30 och engelska 35 timmar.

För att sådan undervisning skall kunna anordnas, erfordras lärare, vilkas kompetens i vederbörlig ordning godkänts, i likhet med vad som gäller för lärare i arbetskunskap; och dit torde undervisningen i engelska också ur avlöningssynpunkt böra räknas. Bland de folkskollärare, som tjänstgöra inom de distrikt, som härvidlag äro i fråga, lär det emellertid finnas flera, som torde äga nämnda kompetens, och allteftersom nytillsättningar äga rum, kan en successiv ökning av deras antal emotes.

För en fortsatt utbildning i engelska språket, på den genom här föreslagna undervisning lagda grunden, må nämnas att Bohusläns havsfiskeförening är verksam, i det att den lämnar bidrag till genomgående av korrespondenskurser i ämnet. Till en nu beramad sådan kurs lära anmälningar hava inkommit i stort antal.

Utskottet.

I huvudsaklig överensstämmelse med ett av Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag vidtog 1933 års riksdag vissa nedsättningar i de tidigare utgående arvoden till lärare vid fortsättningsskolor. Med hänsyn till att denna fråga så nyligen prövats av Kungl. Maj:t och riksdag och då vidare ett bifall till vad i motionerna I: 212 och II: 405 yrkats skulle medföra en betydligt ökad belastning av riksstatens utgiftssida avstyrker utskottet dessa motioner.

Det i motionerna I: 194 och II: 177 framförda yrkandet har synts utskottet väl motiverat med hänsyn till de speciella förhållandena i de orter, där den ifrågasatta undervisningen i engelska språket skulle medgivas. Ett bifall till dessa motioner torde på grund härav ej kunna tagas till intäkt för liknande framställningar från andra håll. Utskottet anser sig böra tillstyrka här förevarande motioner, varvid det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga närmare villkor och bestämmelser.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med avslag å herr Wagnssons och fru Eklunds ovan nämnda motioner (I: 212 och II: 405) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till understöd för avlönande av lärare vid fortsättningsskolor med oförändrat belopp, 4,190,000 kronor;

b) med bifall till herr Sundbergs och herr Hanssons i Hönö m. fl. ovan nämnda motioner (I: 194 och II: 177), medgiva, att i ämnet arbetskunskap vid yrkesbestämd fortsättningsskola i anslutning till fiskerinäringen må i enlighet med de villkor och bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas, införas undervisning i engelska språket.

151:o) Utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 164, sid. 221—223), vilket innebär en anslagsminskning med 24,800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till utbildningskurser för lärare vid fortsättningsskolor anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 3,500 kronor att utgå enligt Kungl. Maj:ts bestämmande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

152:o) Understöd åt högre folkskolor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 165, sid. 223—225) hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslags-

anslaget till understöd åt högre folkskolor, nu 915,000 kronor, med 37,000 kronor till 878,000 kronor;

2) besluta,

a) att enahanda villkor, som för budgetåret 1933/1934 gälla ifråga om statsbidrag till högre folkskolor, skola äga tillämpning även under budgetåret 1934/1935;

b) att till sådana yrkesbestämda högre folkskolor, vilka jämlikt 1933 års riksdags beslut försöksvis anordnas såsom praktiska mellanskolor, statsbidrag skall utgå från förslagsanslaget till understöd åt högre folkskolor i enlighet med de grunder, som äro eller varda bestämda beträffande yrkesbestämda högre folkskolor.

153:o) Provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid högre folkskolor. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 166, sid. 225), vilket innebär en anslagsminskning med 4,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till provisorisk avlöningsförbättring åt lärare vid högre folkskolor, att utgå enligt samma grunder, som av riksdagen beslutats för budgetåret 1929/1930, bevilja för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 96,000 kronor.

154:o) Anordnande av slöjd i högre folkskolor. Kungl. Maj:t har (punkt 167, sid. 225—226) föreslagit riksdagen att dels för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i högre folkskolor, nu 80,000 kronor, med 32,000 kronor till 48,000 kronor, dels ock besluta, att under budgetåret 1934/1935 skola gälla enahanda grunder ifråga om statsbidrag till anordnande av slöjd i högre folkskola, som äga tillämpning för budgetåret 1933/1934.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *W. Björck* väckt motion (I: 95), vari, såvitt nu är i fråga, hemställt, att riksdagen ville besluta sådan ändring i de för undervisning i manlig och kvinnlig slöjd vid allmänna högre folkskolor fastställda bidragsgrunderna, att statsbidrag till undervisning i manlig slöjd vid ifrågavarande läroanstalter må utgå allenast i sådana fall, då den för undervisningen anställde läraren har sin väsentliga utkomst av denna anställning.

Beträffande de av motionären till stöd för hans framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen.

Under hänvisning till vad utskottet under punkt 113:o) i det föregående anfört avstyrker utskottet motionen I: 95 såvitt nu är ifråga. Utskottet.

Vad Kungl. Maj:t under här förevarande punkt föreslagit har, med den ståndpunkt utskottet sålunda intagit, icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Björcks ovannämnda motion (I: 95), i vad densamma avser förevarande anslag och skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag,

a) för budgetåret 1934/1935 sänka det ordinarie förslagsanslaget till anordnande av slöjd i högre folkskolor, nu 80,000 kronor, med 32,000 kronor till 48,000 kronor,

b) besluta, att under budgetåret 1934/1935 skola gälla enahanda grunder ifråga om statsbidrag till anordnande av slöjd i högre folkskola, som äga tillämpning för budgetåret 1933/1934.

155:o) **Understöd åt folkhögskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 168) föreslagit riksdagen angående understöd åt folkhögskolor avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed anmäles.

156:o) **Ökat understöd åt folkhögskolor. Provisorisk avlösningsförbättring åt lärare vid folkhögskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 169 och 170) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till ökat understöd åt folkhögskolor anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 44,000 kronor;

b) till provisorisk avlösningsförbättring åt lärare vid folkhögskolor, att utgå enligt samma grunder, som av riksdagen beslutats för budgetåret 1929/1930, bevilja för budgetåret 1934/1935 ett extra förslagsanslag av 85,000 kronor.

157:o) **Stipendier åt elever vid folkhögskolor.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 171) föreslagit riksdagen angående stipendier åt elever vid folkhögskolor ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Wagnsson m. fl.* (I: 220) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Karlsson* i Munkedal *m. fl.* (II: 387), om höjning av stipendierna för elever vid folkhögskolor m. m., avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed anmäles.

158:o) **Understöd åt den svenska folkhögskolan i Birkas inom republiken Estland.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 172) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till understöd åt den svenska folkhögskolan

i Birkas inom republiken Estland för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.

159:o) **Befrämjande av dövstumundervisningen.** Kungl. Maj:t, som i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 uppfört det ordinarie förslagsanslaget till befrämjande av dövstumundervisningen med oförändrat belopp, 165,000 kronor, har (punkt 173, sid. 230) föreslagit riksdagen att medgiva, att ur nämnda förslagsanslag må för budgetåret 1934/1935 för anskaffande av lämplig litteratur åt dövstamma, under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer, utgå ett belopp av högst 1,000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *A. Sundberg m. fl.* (I: 195) och den andra inom andra kammaren av herr *S. Bengtsson* i Norup *m. fl.* (II: 100) har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t göra det uttalandet, att riksdagen förväntar, att ett förslag om statens övertagande av dövstumundervisningen framlägges för 1935 års riksdag.

Till stöd för den i motionerna gjorda framställningen har i motionen II: 100 — efter återgivande av en tablå rörande landstingsskatten inom olika landstingsområden för vissa år — anförts bland annat följande:

Av denna tablå kan med avseende på den enligt 1933 års landstingsbeslut fastställda uttaxeringen konstateras, att av rikets 25 landsting 22 sett sig nödsakade att höja skatten och endast 3 fastställt samma uttaxering som förut.

Genom dessa från år till år ständigt skeende skattehöjningar har den genomsnittliga uttaxeringen för landets samtliga landsting stigit på ett synnerligen markant sätt — enligt uppgifter från Sveriges landstingsförbund utgjorde den genomsnittliga förhöjningen av debiteringssatsen per skattekrona en stegring från kronor 2: 22 år 1930 till kronor 2: 48 år 1932 samt till kronor 2: 68 år 1933.

Men därutöver kan förtjäna framhållas, att de *särskilt skattetyngda* länen (främst Norrlandslänet) visa en ännu mycket större höjning av skattebelastningen. Härtill kommer dessutom, att även *kommunerna* i många län till den övervägande delen utgöras av fattiga, synnerligen skuld- och skattetyngda sådana, där arbetslösheten i allmänhet drabbat befolkningen synnerligen hårt.

Med hänsyn till nu refererade omständigheter bör det ej kunna väcka förvåning, om undertecknade anse sig ha anledning att påminna om nödvändigheten av en avlastning från landstingens budget av vissa utgifter. Denna avlastning bör kunna i första hand åstadkommas med avseende på utgifterna för *dövstumundervisningen*, eftersom denna avlastning sedan flera år tillbaka ställts i utsikt genom uttalanden från riksdagens sida.

Vi vilja här endast erinra därom, att en utredning i nämnda fråga framlades redan år 1921 samt att 1932 års riksdag på grund av en motion uttalade, att riksdagen förväntade, att förslag i detta spörsmål framlades till 1933 års riksdag.

Det torde också på alla håll, där man sysslat med denna fråga, vara en allmän uppfattning, att staten bör taga på sig utgifterna för detta slag av undervisning — en sådan uppfattning har också framförts från de sakkunniga, som sysslat med skatteutjämningsfrågan. Då härtill kommer, att den allmänna tendensen i lagstiftningen under den senaste tiden varit den, att landstingen i viss utsträckning pålagts betydande bördor, som överförts från primärkommunerna, måste det anses som synnerligen önskligt, att landstingen fortast erhålla en effektiv kompensation i form av något minskade utgifter på *andra* områden. Ty det skedda avlyftandet av utgifterna för småskoleseminarierna och veterinärväsendet har endast i ringa grad inneburit en sådan utgiftsminskning.

Trots ovan nämnda uttalande från 1932 års riksdag har frågan, enligt vad som framgår av statsverkspropositionen, ej forcerats på sådant sätt, att den kunnat framläggas varken för 1933 eller för innevarande års riksdag, trots att förstnämnda riksdag ytterligare underströk kravet. Då ej heller några uttalanden göras i statsverkspropositionen, att regeringen kommer att inrikta sig på att söka åstadkomma ett framförande av frågan till nästa års riksdag, ha vi ansett det önskligt, att denna riksdag nu gör ett uttalande därom, att riksdagen *bestämt* förväntar, att ett förslag i frågan äntligen efter de många årens utredningar framlägges för 1935 års riksdag — oavsett om ett förslag i skatteutjämningsfrågan i sin helhet eller med avseende på någon del framföres vid nämnda riksdag eller ej.

Som motiv för detta yrkande vilja vi — utöver vad här ovan anförts — även framhålla, att det här är fråga om ej blott ett överflyttande av vissa utgifter från landstingen till staten, utan även en omorganisation av verksamheten, som torde kunna innebära en differentiering av undervisningen, samt en rationalisering av densamma med ett bättre utnyttjande av de anstalter, som nu ej äro fullt utnyttjade — eventuellt kanske ett nedläggande av någon anstalt. Den nuvarande organisationen förhindrar tydligen en sådan omläggning av verksamheten, vilket även påpekats av 1933 års statsrevisor (Del 1, sid. 148), där det även sagts ifrån, att åtminstone vid en av skolorna »utrymmena blivit synnerligen starkt tagna i anspråk», och att alltså en överflyttning av lärjungar skulle kunna ifrågasättas till en annan skola, som ej är fullt utnyttjad.

Undertecknade motionärer ha alltså den uppfattningen, att ett statens övertagande av anstalterna fortast möjligt även skulle kunna i någon mån åstadkomma en bättre effekt av de anslagna medlen samt minska det allmännas utgifter i sin helhet för verksamheten — till detta sistnämnda resultat skulle åtminstone medverka att de nu i vissa fall utgående kostnaderna för sammankomster mellan landstingens delegerade samt för revision m. m. skulle komma bort.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad angår det i motionerna I: 195 och II: 100 framförda yrkandet vill utskottet erinra, att riksdagen vid flera tillfällen uttalat önskvärdheten av en omorganisation av dövstumundervisningsväsendet. Starka skäl tala också enligt utskottets förmenande för att denna fråga snarast bringas till sin lösning. Förutom den av motionärerna anförda ekonomiska betydelsen för landstingen av att ansvaret för dövstumundervisningsväsendet överflyttas från landstingen på staten, vill utskottet särskilt understryka de fördelar

för själva undervisningen, som stå att vinna genom en omorganisation. Med hänsyn härtill finner sig utskottet böra tillstyrka, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att förslag till omorganisation av dövstumundervisningsväsendet om möjligt må föreläggas 1935 års riksdag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra det ordinarie förslagsanslaget till befrämjande av dövstumundervisningen med oförändrat belopp, 165,000 kronor;

b) medgiva, att ur nämnda förslagsanslag må för budgetåret 1934/1935 för anskaffande av lämplig litteratur åt dövstamma, under de villkor Kungl. Maj:t bestämmer, utgå ett belopp av högst 1,000 kronor;

c) i anledning av herr Sundbergs m. fl. och herr Bengtssons i Norup m. fl. ovannämnda motioner (I: 195 och II: 100), i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag till omorganisation av dövstumundervisningsväsendet må om möjligt föreläggas 1935 års riksdag.

160:o) Tidning för dövstamma. Tysta skolan å Lidingön. Understöd åt Svenska föreningen för dövas väl. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 174—176) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till understöd för utgivande av Tidning för dövstamma anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 1,000 kronor att utgå enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäl meddela;

b) till understöd åt Tysta skolan å Lidingön anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 5,000 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva;

c) till understöd åt Svenska föreningen för dövas väl anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 6,000 kronor att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

161:o) Förstärkande av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas m. m. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 177, sid. 232—233) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till förstärkande av det ordinarie anslaget till institutet och förskolan för blinda å Tomteboda för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 48,300 kronor;

b) till anskaffande av skrivmaskiner åt avgående elever vid nämnda institut för samma budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000 kronor.

162:o) **Förstärkande av det ordinarie anslaget till förskolan för blinda i Växjö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 178) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till förstärkning av det ordinarie anslaget till förskolan för blinda i Växjö anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 4,700 kronor, därav 600 kronor till hyresersättning åt en lärarinna vid nämnda skola, utan rätt för henne att å hyresersättningen åtnjuta dyrtidstillägg.

163:o) **Förstärkande av det ordinarie reservationsanslaget till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 179, sid. 234—235) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) till förstärkande av det ordinarie reservationsanslaget till materialier, expenser m. m. för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 8,600 kronor;

b) till anskaffande av skrivmaskiner åt avgående elever, vilka överflyttas till hantverksskolan från institutet för blinda å Tomtebodas, för samma budgetår anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor;

c) till beredande av fria frakter för arbetsmaterialier, som från hantverksskolans materialdepå sändas blinda hantverkare, anvisa för nämnda budgetår ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor.

164:o) **Extra ordinarie lärarpersonal och vaktmästare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte. Understöd åt hantverksskolan i Uppsala för blinda kvinnor. Understöd åt blindlärarelever. Tryckning av blindskrifter. De blindas förening.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 180—184) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till avlöning av extra ordinarie lärarpersonal och vaktmästare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 5,700 kronor;

b) till understöd åt hantverksskolan i Uppsala för blinda

kvinnor anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 25,000 kronor att utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva;

c) till understöd åt blindlärarelever anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 1,000 kronor;

d) till tryckning av blindskrifter anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 7,000 kronor;

e) till understöd åt De blindas förening anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 100,000 kronor att utgå på de villkor och enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Yrkesundervisningen.

165:o) **Tekniska läroverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 185, sid. 238—239) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie reservationsanslaget till tekniska läroverk, nu 476,600 kronor, med 13,400 kronor till 490,000 kronor.

166:o) **Fjärde parallellavdelning vid tekniska gymnasiet i Örebro.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 186, sid. 239—240) hemställer utskottet,

att riksdagen må till uppehållande av en fjärde parallellavdelning vid tekniska gymnasiet i Örebro anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 16,000 kronor.

167:o) **Vissa anslag till tekniska läroverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 187—190) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) såsom bidrag till upprätthållande av undervisning i färgeriteknik vid tekniska elementarskolan i Norrköping anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 1,600 kronor att utgå under villkor att enahanda belopp för samma ändamål tillskjutes av annan eller andra bidragsgivare;

b) av det till laboratorietrustning och undervisningsmateriel vid tekniska elementarskolan i Norrköping av 1932 års riksdag beviljade beloppet, 50,000 kronor, för budgetåret 1934/1935 såsom extra reservationsanslag anvisa 5,000 kronor;

c) till uppehållande av parallellavdelningar vid tekniska fackskolan i Eskilstuna anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 6,300 kronor;

d) till stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid de tekniska fackskolorna för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000 kronor att utgå enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser.

168:o) **Förhöjt understöd åt handelsgymnasier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 191) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till beredande av förhöjt understöd åt handelsgymnasierna i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hälsingborg, Örebro och Norrköping, utöver till dem redan anslagna belopp, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 120,000 kronor att utgå under förutsättning att kommun, där handelsundervisningsanstalt åtnjuter statsunderstöd, själv eller genom enskilda donatorer såväl tillhandahåller erforderliga lokaler för undervisningen som ock årligen lämnar ett kontant bidrag, motsvarande minst en tredjedel av statsunderstödet, samt med den fördelning och under de villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

169:o) **Understöd för avlöning av lärare vid kommunala anstalter för yrkesundervisning m. m.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 192) föreslagit riksdagen ifråga om anslag till understöd för avlöning av lärare vid kommunala anstalter för yrkesundervisning ävensom vad angår anslag till understöd för undervisningsmateriel åt kommunala anstalter för yrkesundervisning, anslag till understöd för avlöning åt lärare vid enskilda anstalter för yrkesundervisning samt anslag till understöd för undervisningsmateriel åt enskilda anstalter för yrkesundervisning, vilka tre sistnämnda anslag Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 uppfört med oförändrade belopp, avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

170:o) **Stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 193) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till stipendier åt obemedlade och mindre bemedlade elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning ävensom beträffande två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *N. S. Norling* (I: 217) och den andra inom andra kammaren av herr *H. Hallén* (II: 408), angående ökat anslag till understöd åt elever vid vissa kommunala och enskilda skolor för yrkesundervisning, avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

171:o) **Uppehållande av verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm.** Kungl. Maj:t har (punkt 194, sid. 245—246) föreslagit riksdagen att till upprätthållande av verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 33,000 kronor under villkor att Stockholms stad för samma tid utöver förut anslagna medel, 7,500 kronor för år, för berörda ändamål bidrager med samma belopp som statsanslaget samt med beräkning, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

För ifrågavarande ändamål utgår under innevarande budgetår ett statsanslag med enahanda belopp.

Den år 1907 av Kungl. Maj:t tillsatta kommittén för den lägre tekniska undervisningens ordnande föreslog i sitt år 1912 avgivna betänkande bland annat, att maskin- och byggnadsyrkesskolorna vid tekniska skolan skulle utbrytas och ombildas till tekniska fackskolor av närmare angiven typ. Av Kungl. Maj:t år 1916 tillkallade sakkunniga för fortsatt utredning angående vissa undervisningsfrågor uttalade i sitt år 1917 avgivna betänkande sin anslutning till syftet med förutberörda kommittés förslag men ansågo att det borde uppdragas åt tekniska skolans styrelse eller ock åt särskilda sakkunniga att ytterligare utreda frågan i samråd med den då föreslagna överstyrelsen för yrkesundervisningen. Efter därom gjord framställning erhöll skolöverstyrelsen år 1919 Kungl. Maj:ts bemyndigande att för ändamålet tillkalla särskilda sakkunniga. Såväl dessa sakkunniga som skolöverstyrelsen kommo enhälligt till samma uppfattning som 1907 års tekniska kommitté, nämligen att byggnadsyrkes- och maskinyrkesskolorna borde avskiljas och omorganiseras till motsvarande tekniska fackskolor. Förslag i sådant avseende framfördes av skolöverstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1920. Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 11 mars 1921 av fråga om anslag till tekniska skolan för år 1922 anförde föredragande departementschefen (proposition nr 225) bland annat, att en förutsättning för genomförandet av den föreslagna omorganisationen av tekniska skolan i Stockholm hade varit den, att frågan om lokaler för de nya tekniska fackskolorna kunde erhålla en nöjaktig lösning. Då emellertid Stockholms stad ansett sig förhindrad att godtaga ett av byggnadsstyrelsen framlagt förslag och det i övrigt av vad vid ärendets behandling förekommit syntes departementschefen föga troligt, att en för båda parterna, staten och Stockholms stad, tillfredsställande överenskommelse rörande den ifrågasatta lokalupplåtelsen för det dåvarande skulle kunna träffas, hade departementschefen nödgats avstå från att fullfölja planen på omorganisationens genomförande.

Mot det av Kungl. Maj:t för här ifrågavarande ändamål för budgetåret 1934/1935 äskade anslaget har utskottet icke funnit något att erinra.

Utskottet.

Emellertid har utskottet uppmärksammat, att frågan om tekniska skolans i Stockholm omorganisation, som under de senaste nära trettio åren varit underkastad upprepade utredningar, alltjämt väntar på sin lösning. Med hänsyn till vikten av att de praktiska utbildningslinjerna tillrättaläggas på ett ändamålsenligt sätt har utskottet velat ifrågasätta, huruvida icke en omprövning av denna organisationsfråga bör företagas.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till upprätthållande av verksamheten vid *tekniska skolan i Stockholm för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 33,000 kronor under villkor att Stockholms stad för samma tid utöver förut anslagna medel, 7,500 kronor för år, för berörda ändamål bidrager med samma belopp som statsanslaget samt med beräkning, att 480 kronor tillskjutas av Sjöstedtska fonden.

172:o) **Bergsskolan i Filipstad m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 195) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) såsom bidrag till uppehållande av verksamheten vid bergsskolan i Filipstad, anordnad i huvudsaklig överensstämmelse med vad under punkt 243 i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 3 januari 1930 angivits, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 20,000 kronor att utgå under villkor att järnkontoret ansvarar för den del av kostnaderna för verksamhetens uppehållande, som ej täckes genom statsbidraget, samt med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare föreskrifter i fråga om nämnda anslag, som av Kungl. Maj:t prövas erforderliga;

b) såsom bidrag med $\frac{3}{5}$ av kostnaderna för ersättning åt befattningshavare vid bergsskolan i Falun efter dennas nedläggning anvisa för nämnda budgetår ett extra anslag av 8,050 kronor att utgå under förutsättning att återstoden av sagda kostnader bestrides av järnkontoret samt under de ytterligare villkor och enligt de bestämmelser i övrigt, som Kungl. Maj:t i huvudsaklig anslutning till nu gällande grunder finner skäligt föreskriva.

173:o) **Vävs skolan i Borås.** Kungl. Maj:t har (punkt 196, sid. 247—250) föreslagit riksdagen att dels till uppehållande av verksamheten vid vävskolan i Borås anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 16,250 kronor att utgå med de belopp, till de ändamål och under de villkor, som statsrådsprotokollet angivits, dels ock till utrustning av ett textiltekniskt

laboratorium vid vävskolan i Borås anvisa för samma budgetår ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor att utgå under villkor att bidrag för samma ändamål lämnas av enskilda till värde, motsvarande minst samma belopp, samt att Borås stad tillhandahåller för laboratoriet erforderliga lokaler med möblering och inredning.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. Björnsson m. fl.* (I: 103) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Leffler m. fl.* (II: 187), i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta att till utrustning av ett textiltkniskt laboratorium vid vävskolan i Borås anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor, att utgå under villkor att bidrag för samma ändamål lämnas av enskilda till värde, motsvarande minst samma belopp, samt att Borås stad tillhandahåller för laboratoriet erforderliga lokaler med möblering och inredning.

För innevarande budgetår utgår ett extra anslag av 13,050 kronor till uppehållande av verksamheten vid vävskolan i Borås.

Skolans styrelse har anhållit om ett anslag för detta ändamål av 16,250 kronor. Som skäl för anslagsökningen har anförts, att en ny laboratoriebyggnad, till vars uppförande och inredning Borås stadsfullmäktige anslagit 250,000 kronor, förväntades kunna tagas i bruk i början av år 1935. Den årliga kostnaden för uppehållande av skolans verksamhet beräknades härigenom komma att ökas med 9,600 kronor, av vilket belopp med tillämpning av sedvanliga fördelningsgrunder 6,400 kronor skulle tillskjutas av staten och återstoden av Älvsborgs läns landsting. Eftersom kostnadsökningen icke skulle inträda förr än under senare hälften av budgetåret 1934/1935, komme ökningen av statsbidraget för detta budgetår att uppgå till endast hälften av nyss angivna belopp, alltså till 3,200 kronor, vadan alltså statsbidraget för sagda budgetår skulle behöva ökas till 16,250 kronor.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt detta förslag och därvid anført bland annat:

Då det måhända ej vore alldeles visst, att den nya laboratoriebyggnaden kunde tagas i bruk vid angiven tid, torde det vara lämpligt att dela på anslaget så, att riksdagen anvisade dels samma belopp som föregående år, 13,050 kronor, till uppehållande av vävskolans verksamhet under hela budgetåret 1934/1935 i oförändrad omfattning och dels det belopp, 3,200 kronor, som ytterligare skulle behövas, därest laboratoriebyggnaden kunde tagas i bruk och den mera omfattande undervisningen komma i gång vid början av år 1935.

Departementschefen har anført:

»I likhet med skolöverstyrelsen vill jag tillstyrka föreliggande framställning om ökade medel till vävskolans verksamhet. Jag har intet att erinra mot de av skolans styrelse i detta hänseende gjorda beräkningarna. Förevarande anslag å 13,050 kronor synes sålunda böra ökas med 3,200 kronor till 16,250 kronor. Tillskott, motsvarande hälften av denna anslagshöjning, skulle så-

som antytts lämnas av Älvsborgs läns landsting. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid anvisande av medel från anslaget meddela de närmare villkor m. m., varunder anslaget skall utgå. Därvid torde även hänsyn böra tagas till de omständigheter, som föranlett skolöverstyrelsen att hemställa om uppförande i riksstaten av ett särskilt anslag å nämnda belopp av 3,200 kronor.»

Samtidigt har skolans styrelse hemställt om ett anslag av 100,000 kronor för budgetåret 1934/1935 för anskaffande av maskinell utrustning m. m.

Styrelsen anför, att en förhållandevis stor laboratorieutrustning och maskinpark vore behövlig för att kunna tillgodose den textiltkniska undervisningen i en omfattning, som motsvarade den nutida textilindustriens behov. Komplettering i betydande omfattning av skolans maskinella utrustning vore nödvändig. I samråd med sakkunniga inom textilindustriella områden hade utarbetats ett förslag till nyanskaffning av maskiner. Detta förslag slutade på sammanlagt 333,580 kronor. Efter avdrag av ett belopp, som motsvarade värdet av erbjudna gåvor och erhållna prisreduktioner återstode att anskaffa 209,630 kronor. Vävskolan kunde icke på ett fullt tillfredsställande sätt fylla sin viktiga uppgift i näringslivets tjänst, förrän hela denna maskinutrustning erhållits. Emellertid ansåge sig styrelsen med hänsyn till det statsfinansiella läget böra hemställa, att nämnda belopp måtte fördelas på två budgetår och därav för nästa budgetår anvisas 100,000 kronor.

Skolöverstyrelsen har ifrågasatt, om icke, innan nyanskaffningen av maskiner slutfördes, ytterligare bidrag skulle kunna erhållas från enskilda, eventuellt även från de landsting, som tidigare lämnat understöd till vävskolan. Med hänsyn härtill ansåge sig överstyrelsen icke nu böra förorda beviljandet av hela det erforderliga beloppet, 200,000 kronor. Då det emellertid vore av stor vikt, att nyanskaffningen redan från början bleve så pass fullständig, att undervisningen kunde bedrivas utan allt för stora inskränkningar, ansåge överstyrelsen angeläget, att det av skolans styrelse äskade beloppet, 100,000 kronor, beviljades för nästa budgetår.

Departementschefen har beträffande denna framställning anfört bland annat följande:

»Den av skolans styrelse gjorda framställningen har övertygat mig om nödvändigheten av en förnyelse och komplettering av skolans maskinella utrustning. Jag anser mig därför böra förorda anslag för detta ändamål. Emellertid torde, såsom skolöverstyrelsen framhållit, eventuellt möjligheter kunna yppa sig till ytterligare bidrag till ändamålet från enskilda eller från de landsting, som tidigare lämnat understöd till vävskolan. Med hänsyn härtill och jämväl till den statsfinansiella situationen synes anslaget för nästkommande budgetår böra begränsas till 30,000 kronor.»

Till stöd för det motionsvis framförda yrkandet har i motionen I: 103 anförts bland annat följande:

Tyvärr lär det för närvarande icke finnas några som helst möjligheter att från annan än staten få erforderliga medel utöver de ganska betydande

de summor, uppgående sammanlagt till ungefär 120,000 kronor, vilka redan erhållits, och som till betydande del bestå i utfästelser om rabatt å offerrade maskiner. Om förutsättningarna i allo varit desamma nu som vid tiden för anslagskravets tillkomst, skulle vi därför utan tvekan motionsledes bragt under riksdagens prövning vävskolans anslagsbegäran åtminstone i den omfattning, som skolöverstyrelsen tills vidare på utomordentligt välgrundade skäl förordnat.

Men så är icke förhållandet. Även vid den tidpunkt, då skolöverstyrelsen avgav sitt yttrande kunde man hoppas, att byggnadskonflikten skulle vara avvecklad före årsskiftet och att man därefter skulle hinna få laboratoriebyggnaden färdig att tagas i bruk fr. o. m. vårterminen 1935. Men då denna konflikt allttjämt är olöst, torde det ej vara uteslutet, att byggnadens färdigställande kommer att fördröjas så avsevärt, att riksdagens ständpunktstagande till frågan om vävskolans totala anslagsbehov utan alltför stor olägenhet skulle kunna uppskjutas till nästa år.

De utfästelser, som vissa utländska firmor gjort angående betydliga rabatter å eller fullständigt efterskänkande av begärt pris å behövliga maskiner, äro av den art, att de synas böra utnyttjas snarast möjligt. En sammanställning av erhållna anbud visar, att maskiner för ett sammanlagt inköpsvärde av 66,000 kronor kunna fås alldeles gratis av vederbörande leverantörer, under förutsättning, att vävskolan betalar tull, frakt o. d. Kostnaderna för dessa maskiners hittransport och montage beräknas uppgå till 19,400 kronor. Men för att kunna utnyttja dessa skänkta maskiner, till övervägande del spinnmaskiner och vävstolar, måste man nödvändigtvis förfoga över ett minimibestånd av maskiner för de stadier i tillverkningsproceduren, vilka ligga före spinningen samt mellan spinning och vävnad. Därjämte är en befuktningsanläggning för en kostnad av 10,000 kronor omedelbart behöblig för laboratorieundersökningar på olika textila material. Det har beräknats, att man genom ett statsanslag i år på minst 50,000 kronor skulle sättas i stånd att tillgodogöra sig gjorda utfästelser av gåvor och, ifall byggnadskonflikten inom de närmaste månaderna kan bli bilagd, även utnyttja de erhållna maskinerna för undervisningen redan under vårterminen nästa år.

Vi tro oss icke kunna bättre ange värdet av ett dylikt anslag än genom att citera vad en för vävskolans utveckling nitiskt verksam industriledare skrivit i ett brev med anledning av Kungl. Maj:ts förslag: »men jag är för min del övertygad om, att ju förr vi kunna få denna skola komplett, ju förr skola vi bliva i tillfälle att på ett effektivt sätt verka för att giva ökade arbetstillfällen inom svensk textilindustri för arbetare och tekniker. Vad de senare beträffar torde Du lätt genom Socialstyrelsen kunna konstatera, att icke minst under de senare åren en hel del utländska tekniker och förmän av industrien måst intagas».

Vad Kungl. Maj:t föreslagit rörande anslag till uppehållande av vävskolans verksamhet har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag finner utskottet vidare, att staten bör bidra till utrustning av ett textilt tekniskt laboratorium vid vävskolan. Vad i motionerna anförts synes emellertid utskottet giva vid handen, att anslag för detta ändamål för nästkommande budgetår bör beräknas högre än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Såväl Borås stad som enskilda hava för

ändamålet iklätt sig betydande uppoffringar. Det i motionerna föreslagna statsbidraget skulle sätta vederbörande vid skolan i stånd att tillgodogöra sig gjorda utfästelser av gåvor, och eventuellt skulle de erhållna maskinerna kunna utnyttjas för undervisningen redan under vårterminen 1935. Med hänsyn härtill anser sig utskottet böra tillstyrka, att riksdagen, på sätt i motionerna yrkats, för ändamålet för nästkommande budgetår anvisar ett belopp av 50,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a), med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till uppehållande av verksamheten vid vävskolan i Borås anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 16,250 kronor att utgå med de belopp, till de ändamål och under de villkor, som i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 196 angivits;

b), i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herr Björnssons m. fl. och herr Lefflers m. fl. ovan nämnda motioner (I: 103 och II: 187), till utrustning av ett textilt tekniskt laboratorium vid vävskolan i Borås anvisa för samma budgetår ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor att utgå under villkor att bidrag för samma ändamål lämnas av enskilda till värde, motsvarande minst samma belopp, samt att Borås stad tillhandahåller för laboratoriet erforderliga lokaler med möblering och inredning.

174:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vissa statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 197) föreslagit riksdagen i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare vid vissa statsunderstödda anstalter för yrkesundervisning, avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

Folkbildningsåtgärder i övrigt.

175:o) **Understöd åt folkbiblioteksväsendet.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t uppfört det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt folkbiblioteksväsendet med oförändrat belopp, 800,000 kronor.

I en inom första kammaren av herr *Oscar Olsson* väckt motion (I: 33) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för nästa budgetår låta understödet till Bokstugan utgå med samma belopp som det till övriga folkbildningstidskrifter eller 3,000 kronor.

Till stöd för det i motionen framställda yrkandet har anförts bland annat följande:

I samband med de vid 1931 års riksdag på grund av granskningsnämndens uttalanden vidtagna besparingarna på folkbiblioteksanslaget sänktes de sedvanliga understöden till de tre folkbildningstidskrifterna. Alla hade till dess åtnjutit statsanslag om 4,000 kronor. Nu föreslogs i kungl. propositionen och beslutades av riksdagen en beskärning av 1,000 kronor för Biblioteksbladet och Studiekamraten, 2,000 kronor för Bokstugan. Denna olikhet i behandlingen av de olika tidskrifterna motiverades utslutande med att Bokstugan skulle ha en starkare ekonomisk ställning än de båda övriga, varför den under depressionstiden skulle kunna reda sig med lägre statsunderstöd.

Till förra årets riksdag hade i samband med motion om Bokstugans jämställande med de övriga tidskrifterna till vederbörande avdelnings i statsutskottet förfogande i god tid ställts handlingar som visade att granskningsnämndens uttalande om Bokstugans goda ekonomiska ställning varit oriktig. Då statsutskottets utlåtande förelåg för kamrarna, befanns det att vederbörande avdelning inte tagit del av det till förfogande ställda materialet. Under debatten i första kammaren upplystes att både avdelningens ordförande och en annan medlem av avdelningen, som före diskussionen genomgått handlingarna, beklagat att de inte i tillräcklig god tid fått tillfälle därtill, i vilket fall deras inställning skolat bli en annan. Detta vitsordades senare under debatten av avdelningens ordförande, men då det nu vore för sent att vidtaga några förändringar i utskottets förslag, rådde han motionären att återkomma med sitt förslag, så att rättelse nästa riksdag kunde åstadkommas.

Bokstugan har under året kunnat hållas uppe endast genom att man skurit ned omfånget med ungefär en fjärdedel mot föregående år, men det är tydligt att den därigenom blivit mindre skickad att fylla sin uppgift som allmän folklig kulturtidskrift för landets mest omfattande folkbildningsrörelse.

När riksdagen år 1933 hade att pröva Kungl. Maj:ts förslag om anslag till folkbiblioteksväsendet för innevarande budgetår, uttalade riksdagen bland annat, att riksdagen av statsfinansiella skäl icke ansett sig böra — bortsett från vissa ändringar i fråga om anslagsposterna till arvoden åt extra personal inom skolöverstyrelsen och till centralbiblioteken — göra någon annan avvikelse från Kungl. Maj:ts förslag än att det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida understöd borde för budgetåret 1933/1934 utgå även till sådana bibliotek av hithörande slag, som förut icke åtnjutit statsbidrag.

Utskottet.

De skäl, som lågo till grund för 1933 års riksdags omförmälda beslut, föreligga enligt utskottets uppfattning allt fortfarande. Med hänsyn härtill vill utskottet tillstyrka, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida understöd må för budgetåret 1934/1935 utgå även till sådana bibliotek av hithörande slag, som förut icke åtnjutit statsbidrag. Någon höjning vid bifall till detta utskottets förslag av här förevarande anslags belegg finner utskottet icke påkallad.

Av vad i motionen I: 33 anförts ävensom av i övrigt av utskottet kända förhållanden har utskottet funnit motiverat, att understödet till tidskriften Bokstugan må för budgetåret 1934/1935 utgå med samma belopp som till övriga folkbildningstidskrifter eller 3,000 kronor, vilket skulle innebära en höjning av det nu utgående statsbidraget med 1,000 kronor. Ej heller av denna anledning finner utskottet en höjning av förslagsanslagets belopp bliva erforderlig.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herr Oscar Olssons ovannämnda motion (I: 33), i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till understöd åt folkbiblioteksväsendet med oförändrat belopp, 800,000 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av 1933 års riksdag ävensom av utskottet i det föregående angivits, utgå i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t må äga meddela.

176:o) Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 198) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor;

b) medgiva, att av detta anslag må enligt av Kungl. Maj:t fastställda villkor användas

högst 700 kronor till en amanuens som biträde åt skolöverstyrelsen i frågor rörande föreläsningsverksamheten,

högst 18,000 kronor till understöd åt centralbyråer för förmedling av populärvetenskapliga föreläsningar,

högst 10,000 kronor till understöd åt föreläsningsförbund,

högst 10,000 kronor till understöd åt vissa anstalter och föreningar för av dem havda resekostnader för föreläsare samt

det belopp, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt till understöd för utgivande av Tidskrift för föreläsningsverksamheten;

c) medgiva, att för tiden den 1 juli 1934—den 30 juni 1935 ej mindre det lägsta understöd, som av statsmedel må utgå till lokal föreläsningsanstalt, skall utgöra 100 kronor för helt budgetår räknat än även det minsta antal föreläs-

ningar, som för åtnjutande av statsbidrag skall för budgetår räknat anordnas av dylik anstalt, må utgöra 5;

d) medgiva, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att under samma tid, på framställning av skolöverstyrelsen, bevilja de ytterligare lättnader i fråga om villkoren för understöds åtnjutande, som må finnas erforderliga.

177:o) **Anordnande av s. k. flyttande folkhögskolekurser. Bidrag till arbetarnas bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 199 och 200) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till anordnande av folkbildningskurser (flyttande folkhögskolekurser) för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor att utgå efter de grunder, Kungl. Maj:t äger bestämma;

b) såsom bidrag till arbetarnas bildningsförbund för bestridande av dess organisations- och administrationskostnader anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 30,000 kronor att utgå i den mån förbundet visar sig för ändamålet för samma tid disponera från annat håll bekomna medel till minst lika stort belopp som statsbidraget och i övrigt enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

178:o) **Anslag till svenska landsbygdens studieförbund.** I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Anton Pettersson* och *E. von Heland* (I: 35) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Nyblom m. fl.* (II: 14) har hemställts, att riksdagen måtte såsom bidrag till svenska landsbygdens studieförbund för bestridande av dess organisations- och administrationskostnader anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 5,000 kronor att utgå i den mån förbundet visar sig för ändamålet för samma tid disponera från annat håll bekomna medel till minst lika stort belopp som statsbidraget och i övrigt enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställning anförda skälen hänvisar utskottet till motionen II: 14.

Utskottet har funnit det ändamål, för vilket i här förevarande motioner anslag begärts, behjärtansvärt. Ett beslut om statsunderstöd åt en sammanslutning av här förevarande art lär emellertid böra föregås av en undersökning rörande icke blott sammanslutningens verksamhet och ekonomiska förutsättningar härför utan även förefintliga möjligheter till samarbete eller

Utskottet.

sammanslagning med andra på samma område verksamma, eventuellt redan med statsbidrag i en eller annan form utrustade organisationer. En sådan undersökning synes lämpligast kunna utföras av Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill synas här förevarande motioner icke böra till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Utskottet hemställer alltså,

att herrar Anton Petterssons och von Helands samt herr Nybloms m. fl. ovannämnda motioner (I: 35 och II: 14) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

179:o) **Anordnande av s. k. universitetscirklar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 201) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till anordnande av s. k. universitetscirklar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor att fördelas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t finner gott meddela.

180:o) **Undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.** Kungl. Maj:t har (punkt 202, sid. 256—261) föreslagit riksdagen att till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 239,000 kronor att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, samt till de av departementschefen i statsrådsprotokollet omförmälda ändamålen med högst de av departementschefen angivna belopp.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. Bergman m. fl.* (I: 47) och den andra inom andra kammaren av herr *C. O. Johanson* i Huskvarna *m. fl.* (II: 202), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m. (se punkten nr 3 å sid. 258 i bilagan till årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln) anslå det av skolöverstyrelsen tillstyrkta beloppet 95,000 kronor samt att vid bifall till detta förslag öka det av Kungl. Maj:t åskade extra reservationsanslaget å 239,000 kronor för undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande med 45,000 kronor till 284,000 kronor;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *A. Bårg m. fl.* (I: 48) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Olsson* i Gävle *m. fl.* (II: 94), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1934/1935 anvisa 95,000 kronor till föreläsnings- och instruktionsverksamheten för nykterhetens främjande samt att vid bifall till

detta förslag öka det av Kungl. Maj:t äskade extra reservationsanslaget å 239,000 kronor för undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande med 45,000 kronor till 284,000 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisar utskottet, i den mån redogörelse ej lämnas här nedan, till motionerna I: 47 och I: 48.

Till undervisnings- och upplysningsverksamhet för nykterhetens främjande utgår för budgetåret 1933/1934 ett extra reservationsanslag av 281,000 kronor. Anslaget täckes av avkastningen av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Skolöverstyrelsen har, då överstyrelsen ansåge det utsiktslöst att få anslaget till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande uppbringat till det belopp å 140,000 kronor, varmed det av centralförbundet för nykterhetsundervisning föreslagits bära utgå, förordat det belopp å 95,000 kronor, som riksdagen beviljat för innevarande budgetår.

Departementschefen har — under hänvisning till en i statsrådsprotokollet intagen tabell rörande till förevarande ändamål under vart och ett av budgetåren 1933/1934 utgående anslagsbelopp m. m. — anført bland annat följande:

»Jag saknar anledning att förorda ändring av de i förevarande anslag ingående poster, sådana desamma bestämts av 1933 års riksdag, utom i två fall. I likhet med skolöverstyrelsen förordar jag en höjning av anslaget till motorförarnas helykterhetsförbund med 3,000 kronor till 18,000 kronor. Med hänsyn till önskvärheten att begränsa den totala anslagssumman vill jag vidare föreslå en sänkning av anslagsbeloppet till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande å 95,000 kronor med 45,000 kronor till 50,000 kronor. Jag vill erinra, att den s. k. granskningsnämnden på sin tid föreslog, att för budgetåret 1933/1934 anslag för ändamålet antingen icke måtte beräknas eller bestämmas till högst 50,000 kronor. Anslaget i sin helhet skulle alltså bära uppföras med (281,000 + 3,000 — 45,000 =) 239,000 kronor.

Ifrågavarande anslag bör liksom för innevarande budgetår täckas av avkastningen av statsverkets fond av rusdrycksmedel.»

I motionerna I: 47 och II: 202 har yrkats den ändring i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag, att anslaget till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande icke ytterligare nedsättes utöver de starka nedsättningar, som successivt ägt rum de bägge senaste åren.

Till stöd för det i motionerna I: 48 och II: 94 framförda yrkandet rörande samma anslagspost har i motionen I: 48 anförts i huvudsak följande:

Det ifrågavarande anslaget användes visserligen delvis till anordnande av spridda föreläsningar, som vanligen rekvireras av nykterhetsföre-

ningar, men ofta också av andra organisationer, exempelvis för anordnande av föreläsningar vid lärarmöten, präst- och predikantmöten, av nykterhetsnämnder, nykterhetsnämndssammanslutningar o. s. v. Men även en del av dessa enstaka föreläsningar äro av det slag och förekomma i sådana sammanhang, att de icke utan större rubbningar av nykterhetsarbetet kunde avvaras. Det finns också en hel rad av återkommande årsmöten och konferenser, som pläga förses med föredrag med tillhjälp av detta anslag: årsmöten med nykterhetsorganisationer, med nykterhetsnämndssammanslutningar, länskonferenser anordnade av rikskommittén mot den olagliga rusdryckshanteringen, av motorförarnas helnykterhetsförbund etc. I stor utsträckning skulle detta nykterhetsarbete, som alltså delvis är en kommunal verksamhet (nämligen genom nykterhetsnämnderna), komma att avtaga, därest det nu utgående anslaget komme att nedsättas så kraftigt, som i statsverkspropositionen blivit ifrågasatt.

Men det är icke endast så, att redan en inskränkning av de enstaka statsunderstödda föreläsningarna i nykterhetsfrågan på många punkter rubbar vad man vid närmare bedömande måste räkna som fasta traditioner i svenskt nykterhetsarbete. I om möjligt ännu högre grad måste rubbningen göra sig gällande i fråga om den del av anslaget, som använts till nykterhetsarbete i former, som man även i rent yttre avseende omedelbart måste räkna som institutioner eller hävdvunna och regelbundet återkommande anordningar inom svensk nykterhetsverksamhet. Med användning bland annat av medel från detta anslag har centralförbundet för nykterhetsundervisning åstadkommit de allmänna upplysningskurser, som förbundet årligen anordnat i skilda delar av landet. Och dessa kurser ha som bekant i betydande utsträckning varit inriktade på att stödja den av Kungl. Maj:t påbjudna nykterhetsundervisningen i skolorna. Dessutom äro dessa kurser också anlagda på att främja nykterhetsnämndernas verksamhet och andra myndigheters samt systembolagens arbete till upprätthållande av föreskrifterna i alkohollagstiftningen. Likaså ha dessa kurser stundom särskilt inriktats på att främja reformarbetet i fråga om alkoholbruk och trafiksäkerhet eller på att stödja kampen mot den olagliga rusdryckshanteringen. Vid dessa kurser har man även sökt främja hälsovårdssträvanden av annat slag eller velat stödja det fria folkbildningsarbetet m. m. Representanter för länsstyrelser, nykterhetsnämnder och systembolag, landsfiskaler etc. ha närvarit vid dessa kurser, och helt visst har den i flera stycken väl ganska vanskliga tillämpningen av vår nuvarande alkohollagstiftning haft stor fördel av det utbyte av insikter och erfarenheter, som sålunda kunnat äga rum tack vare dessa allmänna upplysningskurser.

Nykterhetsnämndssammanslutningarna ha även med bidrag från detta anslag kunnat anordna hela serier eller turnéer med instruktionsföredrag för nykterhetsnämnderna inom sina respektive verksamhetsområden.

Vidare må nämnas, att Sveriges lärares nykterhetsförbund och Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund tack vare det ifrågakvarande statsanslaget kunnat termin efter termin anordna lektionsföredrag i skolorna, och denna under årens lopp omsorgsfullt utbildade form av nykterhetsundervisning har säkerligen åstadkommit en värdefull insats vid det uppväxande släktets fostran.

I fråga om nykterhetsundervisningen och lärarkårernas utbildning för densamma må påpekas, att i statsverkspropositionen (sid. 258) helt ute-

lämnats en av skolöverstyrelsen tillstyrkt, i viss mån gammal anslagspost till anordnande av instruktionskurser för lärare beträffande nykterhetsundervisningen. Men om det anslaget helt slopas, blir det ju desto mera angeläget att här ifrågasvara anslag, som också använts för att stärka lärarkårernas intresse och kompetens för nykterhetsundervisning, bibehållas vid storlek, som möjliggör att i någon mån användas för nyssnämnda samhällsviktiga ändamål.

Om statsanslaget i fråga skulle nedskäras i den omfattning som av Kungl. Maj:t blivit ifrågasatt, uppstår frågan vilket av de ovan nämnda eller antydda användningssätten bör drabbas av nedsättningen. Vid bedömandet av den frågan framstår tydligare vikten av beloppets höjning, så att en inskränkning av den nuvarande omfattningen icke behöver ske. Man bör nämligen komma ihåg, att detta anslag tidigare undergått kraftiga beskärningar, och samtliga de med anslaget främjade formerna av nykterhetsarbete ha blivit lidande därpå. Men de ha dock kunnat hållas vid liv, och den av centralförbundet och staten själv (huvudsakligen genom kungl. skolöverstyrelsen) för detta anslags fördelning skapade organisationsapparaten har kunnat bevaras. Centralförbundet utgav också häromåret (1932) en ny av skolöverstyrelsen fastställd katalog för hithörande föreläsningssyftighet med detaljerade bestämmelser om hur ansökan om föreläsare skall göras, hur mycket som i olika fall eventuellt kan erhållas i statsbidrag, hur föreläsning bör anordnas etc. Hela denna organisationsapparat med därtill hörande arbeten vedervägas genom en nedsättning av anslaget i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Ett ytterligare skäl att nu låta anslaget få förbliva vid dess nuvarande storlek är att chefen för ecklesiastikdepartementet har (statsverkspropositionen sid. 260) ifrågasatt ett sammanförande av centralförbundet för nykterhetsundervisning och Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrå, och han förebådar en utredning på denna punkt i avsikt att förslag i ämnet må kunna föreläggas ett kommande års riksdag. Det synes välbetänkt att avvakta denna utredning, innan rubbande ändring företages i fråga om anslaget.

Anslagsposten till föreläsning- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m., som för budgetåret 1931/1932 utgick med 200,000 kronor men för budgetåret 1932/1933 sänktes till 140,000 kronor och för innevarande budgetår till 95,000 kronor, har nu föreslagits skola sänkas ytterligare med 45,000 kronor till 50,000 kronor.

Av vad i motionerna anförts har utskottet funnit ådagalagt, att den nu föreslagna sänkningen måste komma att medföra avsevärda svårigheter för uppehållande av den verksamhet, som under en följd av år bedrivits med stöd av här förevarande anslag. Med hänsyn härtill kan utskottet ej tillstyrka, att anslagsposten nedsättes under det belopp, med vilket den utgår för innevarande budgetår, d. v. s. 95,000 kronor. Utskottet tillstyrker alltså vad i motionerna yrkats.

Härvid vill utskottet emellertid uttala den bestämda förväntan, att det av skolöverstyrelsen och dess konsulent för nykterhetsundervisningen bedrivna arbetet för höjande av kvaliteten hos de föreläsningar m. m., som anordnas

Utskottet.

med stöd av här förevarande anslag, fullföljes och vinner förståelse bland vederbörande organisationer.

Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt ej givit utskottet anledning till erinran skulle, vid bifall till vad sålunda föreslagits, här förevarande anslag för budgetåret 1934/1935 utgå med ett belopp av 284,000 kronor eller 3,000 kronor mera än innevarande budgetår, vilken ökning faller på anslagsposten till motorförarnas helnykterhetsförbund. I den mån täckning för detta belopp icke kan beredas av avkastningen av statsverkets fond av rusdrycksmedel, lär — på sätt Kungl. Maj:t ifrågasatt beträffande ett anslag under femte huvudtiteln — överskjutande belopp få bestridas av andra statsinkomster.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herr Bergmans m. fl. och herr Johanssons i Huskvarna m. fl. ävensom herr Bärge m. fl. och herr Olssons i Gävle m. fl. ovannämnda motioner (I : 47 och II : 202 samt I : 48 och II : 94), till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 284,000 kronor att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, samt till de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ekklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 202 omförmälda ändamålen med högst de av departementschefen angivna beloppen, dock med iakttagande av den ändring härutinnan, som föranledes av vad utskottet ovan tillstyrkt.

181:o) **Musikföreställningar för allmänheten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 203) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till understöd åt föreningar, som anordna god orkestermusik för allmänheten, samt till inspektion av ifrågasvarande föreningars och orkestrars verksamhet anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag å 56,500 kronor.

182:o) **Folkliga musikskolan i Arvika.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 204) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till folkliga musikskolan i Arvika för en minst 20 veckor lång kurs under verksamhetsåret 1934/1935 bevilja för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 6,000 kronor att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

183:o) **Statens biografbyrå.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 205, sid. 263—264) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta sådan ändring i personalstaten för statens biografbyrå, att i stället för en kassör med placering i lönegraden B 8 uppföres en kassör med placering i lönegraden B 11;

b) med anledning härav öka den i nuvarande ordinarie stat för biografbyrån ingående anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu 28,000 kronor, med 600 kronor till 28,600 kronor;

c) minska den i samma stat ingående anslagsposten bränsle och diverse expenser m. m., nu 10,300 kronor, med 600 kronor till 9,700 kronor;

d) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra det ordinarie förslagsanslaget till statens biografbyrå med oförändrat belopp, 61,000 kronor.

184:o) **Befrämjande av vissa i samband med biografväsendet stående ändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 206) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till befrämjande av vissa i samband med biografväsendet stående ändamål för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag å 10,000 kronor, att utgå med den fördelning och enligt de närmare villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

185:o) **Vissa kostnader för utdelning av statens studielån.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 207) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för budgetåret 1934/1935 anvisa

a) till ersättning åt postverket för dess bestyr med statens studielån ett extra förslagsanslag av 1,850 kronor;

b) till bestridande av kostnaderna för den nämnd, som under år 1935 må komma att handlägga ärenden rörande omförmälda lån, ett extra anslag av 5,000 kronor.

Atgärder för fysisk utbildning.

186:o) **Gymnastiska centralinstitutet.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 208) föreslagit riksdagen ifråga om vissa anslag till gymnastiska centralinstitutet avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande; vilket härmed

anmäles.

187:o) **Understödjande av gymnastik och idrott.** Kungl. Maj:t har (punkt 209, sid. 266—267) föreslagit riksdagen att till understödjande av gymnastik och idrott anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 80,000 kronor, därav till svenska gymnastikförbundet 40,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *G. A. Björkman m. fl.* (I: 104) och den andra inom andra kammaren av herr *N. Holmström m. fl.* (II: 190), i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta, att det under åttonde huvudtiteln, avd. L, punkt 2 (209) upptagna anslaget till understödjande av gymnastik och idrott måtte för budgetåret 1934/1935 utgå med ett belopp av 90,000 kronor, varav 50,000 kronor till svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *J. H. Brädefors* och *H. Hagberg* i Luleå väckt motion (II: 198), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om ett anslag till arbetarnas idrottsförbund på 10,000 kronor, vilket anslag skulle av förbundet användas dels till bestridande av kostnader för administrations- och instruktionsverksamhet, dels till bestridande av kostnader för tävlingsrepresentation i utlandet samt dels till anslag åt förbundet tillhörande föreningar, som under 1934—1935 byggde egna idrottsplatser.

Till understödjande av gymnastik och idrott utgick under ett vart av budgetåren 1925/1928 ett anslag med 110,000 kronor, därav till svenska gymnastikförbundet 55,000 kronor. Anslaget höjdes år 1928 till 120,000 kronor, därav till svenska gymnastikförbundet 55,000 kronor, men sänktes år 1933 till 80,000 kronor, därav till svenska gymnastikförbundet 40,000 kronor.

Genom beslut den 12 maj 1933 meddelade Kungl. Maj:t föreskrifter rörande användningen av det för budgetåret 1933/1934 beviljade anslaget. Därvid anvisades till svenska gymnastikförbundet för dess verksamhet 40,000 kronor, till Sveriges militära idrottsförbund högst 2,000 kronor, till understödjande av skididrotten bland skolungdomen högst 4,000 kronor och till

Sveriges akademiska idrottsförbund högst 2,000 kronor, varjämte föreskrevs att svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund skulle äga att av anslaget åtnjuta högst 32,000 kronor.

Till stöd för det i motionerna I: 104 och II: 190 framförda yrkandet har i motionen I: 104 anförts i huvudsak följande:

Den stora nedskärningen av anslaget till riksidrottsförbundet från effektivt 57,000 kronor till endast 32,000 kronor har medfört, att en del anslag för viktiga verksamhetsgrenar numera icke kunna utgå. Sålunda har under budgetåret 1933/1934 dels anslaget till »instruktionskurser, upplysnings- och propagandaverksamhet» måst nedsättas från 10,000 kronor till 5,000 kronor, dels anslaget till »föreningars verksamhet», förut 5,000 kronor, måst helt indragas, dels ock »anslag till idrottsanläggningar», förut ung. 15,000 kronor, även måst indragas, vilket sammanlagt utgör 25,000 kronor, eller en summa motsvarande minskningen av statsanslaget från föregående till innevarande budgetår.

För administrationen av riksidrottsförbundets verksamhet, geografiskt sett, finnas 22 s. k. distriktsförbund, vars verksamhetsområden i allmänhet sammanfalla med landskapsgränserna. Dessa distriktsförbund åtnjuta för sina förvaltningskostnader vissa anslag, vars storlek är beroende på antalet anslutna föreningar, till en sammanlagd summa av 18,000 kronor. Sålunda har Stockholms idrottsförbund med 355 föreningar erhållit 1,235 kronor och Gotlands idrottsförbund (det minsta distriktet) med 26 föreningar erhållit endast 300 kronor, vilken summa är det fastställda minimianslaget.

Man kan nog med fullt fog säga, att de sålunda anslagna medlen till distriktsförbunden knappast täcka de nödvändigaste administrationskostnaderna, såsom porton, trycksaker, telefon, ofrånkomliga resekostnader och i vissa fall även en blygsam hyra för kansli. För så viktiga verksamhetsgrenar som instruktionskurser, upplysningsverksamhet och inspektioner saknas f. n. medel, vilka förut kunnat fördelas av riksidrottsförbundet, innan statsanslaget så kraftigt beskurits.

Icke minst viktigt är det, att varje distrikt genom sakkunnig person kan sättas i tillfälle att på ett effektivt sätt övervaka skötseln och vården av de många idrottsanläggningar, som dels förut funnits och dels under de senaste åren anlagts, huvudsakligen såsom statskommunala eller statliga reservarbeten, samt därjämte kunna lämna vissa råd och anvisningar vid nyanläggning, omändringar och förbättringar av äldre anläggningar. Härför kan nämligen icke riksförbundets idrottsplatskommitté ensam räkna till, särskilt som även anslaget för dess verksamhet är otillräckligt och personalen härtill för knapp, utan verksamheten måste i viss mån decentraliseras — dock under kontroll och ledning av idrottsplatskommittén.

För att i nödvändigaste mån tillgodose de här nämnda behoven skulle erfordras dels en höjning av anslaget till »instruktionskurser, upplysnings- och propagandaverksamhet» med minst 5,000 kronor, dels ett anslag — i viss mån en höjning av anslaget till idrottsplatskommitténs verksamhet — för »övervakandet och inspektion av idrottsanläggningar» med minst 5,000 kronor. Tilldelningen per distrikt (22 st.) skulle då bli mellan 400 och 500 kronor, en visserligen ringa summa, men dock gott bidrag för denna verksamhet.

Beträffande de skäl, som anförts till förmån för det i motionen II: 198 gjorda yrkandet, hänvisar utskottet till motionen.

Utskottet.

Vid 1933 års riksdag vidtogs en betydande nedsättning i det tidigare för här ifrågavarande ändamål utgående anslaget. Givet är, att denna nedsättning kommit att för de olika förbunden medföra betydande svårigheter i deras arbete. Särskilt hårt synas vissa för landet i dess helhet gagneliga grenar av riksförbundets verksamhet hava drabbats av denna nedsättning; i detta hänseende vill utskottet särskilt peka på förbundets arbete med idrottsplatsanläggningar. Betydelsen för det uppväxande släktet av en sund idrottsrörelse har av ingen förnekats, och det synes då ej vara mer än rimligt att jämväl staten i ej alltför ringa omfattning lämnar denna rörelse ekonomiskt stöd. Med hänsyn till vad sålunda anförts finner sig utskottet böra med anledning av vad i motionerna I: 104 och II: 190 hemställts tillstyrka, att här förevarande anslag ökas med 5,000 kronor till 85,000 kronor, varvid den sålunda förordade ökningen skall komma riksförbundet till godo.

I anledning av vad i motionen II: 198 yrkats vill utskottet erinra om det av statsutskottet vid 1933 års riksdag i anledning av då väckt motion av samma innebörd som den nu föreliggande gjorda uttalandet, att utskottet hölle före, att statsunderstödd idrottsrörelse liksom hittills borde vara organiserad utan hänsynstagande till klassynpunkter eller medlemmarnas politiska åskådning. Under återopande härav avstyrker utskottet här förevarande motion.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herr Björkmans m. fl. samt herr Holmströms m. fl. ovannämnda motioner (I: 104 och II: 190), till understödjande av gymnastik och idrott anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 85,000 kronor, därav till svenska gymnastikförbundet 40,000 kronor, att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma;

b) avslå herrar Brädefors och Hagbergs i Luleå ovannämnda motion (II: 198).

Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

188:o) **Förstärkande av reservationsanslaget till utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 210) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till ytterligare medel för utgivande av tidsskrifter, lärda verk och läroböcker för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 20,000 kronor.

189:o) **Understöd åt inhemska skönlitterära författare.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 211, sid. 268—269) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för nästföregående treårsperiod ägt rum, till understöd under tiden den 1 juli 1934—den 30 juni 1937 åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst bevilja ett anslag av 60,000 kronor att efter grunder och på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas, efter sakkunnigas hörande av Kungl. Maj:t fördelas mellan därav förtjänta vitterhetsidkare dels såsom fasta, dels i form av för viss tid givna understöd, samt att av ifrågasvarande anslag för budgetåret 1934/1935 såsom extra anslag anvisa ett belopp av 20,000 kronor.

190:o) **Ortnamnskommissionen. Bestridande av med landsmålsundersökningarna i riket förenade kostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 212 och 213) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till ortnamnskommissionen för bestridande av med ortnamnsundersökningarna i riket förenade kostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 6,500 kronor att utgå med den närmare fördelning och enligt de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva;

b) till bestridande av med landsmålsundersökningarna i riket förenade kostnader för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 70,880 kronor att utgå i enlighet med den närmare fördelning och enligt de grunder, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

191:o) **Nusvensk ordbok.** Kungl. Maj:t har (punkt 214, sid. 270—271) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1934/1935 anvisa dels såsom understöd åt docenten O. Östergren för fortsatt utgivande av hans arbete »Nusvensk ordbok» ett extra anslag av 8,000 kronor, dels ock för bestridande av kostnader för teknisk hjälp vid ordbokens utgivning samt för böcker och materiel ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor, allt att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

Mot Kungl. Maj:ts här förevarande förslag har utskottet icke funnit något att invända.

Utskottet.

Utskottet vill emellertid erinra, att med anledning av ett utav 1929 års riksdag gjort uttalande för 1930 års riksdag framlades en plan för här ifrågavarande arbetes fortsatta bedrivande, enligt vilken — om intet oförutsett inträffade samt under iakttagande av vissa tidsbesparande arbetsmetoder — arbetet skulle kunna slutföras inom en tid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1930. Utskottet har ansett önskvärt att, därest anslag för här förevarande ändamål skulle äskas jämväl för tid efter nästkommande budgetår, för riksdagen må framläggas en översikt över arbetets hitillsvarande fortskridande ävensom, därest så kan ske, en utredning rörande möjligheterna att inom den år 1930 förutsatta tiden slutföra arbetet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) såsom understöd åt docenten O. Östergren för fortsatt utgivande av hans arbete »Nusvensk ordbok» anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 8,000 kronor;

b) för bestridande av kostnader för teknisk hjälp vid ordbokens utgivning samt för böcker och materiel anvisa för samma budgetår ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor, allt att utgå på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott bestämma.

192:o) **Föreningen Pietas. Svenska naturskyddsföreningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 215 och 216) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till främjande av föreningen Pietas' verksamhet under år 1934 anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra anslag av 1,000 kronor under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt överlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivningar över behandlade föremål;

b) till främjande av svenska naturskyddsföreningens verksamhet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas.

193:o) **Arbetsbord vid den zoologiska stationen i Neapel.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 217, sid. 272—273) hemställer utskottet,

att riksdagen må till förhyrande för en tid av tre år från och med den 1 juli 1934 av ett arbetsbord vid den zoolo-

giska stationen i Neapel bevilja ett extra anslag å 5,400 kronor samt därav för budgetåret 1934/1935 anvisa ett belopp av 1,800 kronor.

194:o) **Understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande av hans Rosa-forskningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 218, sid. 274) föreslagit riksdagen att till understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande av hans Rosa-forskningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 3,675 kronor.

1929 års riksdag beviljade såsom understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande under budgetåren 1929/1934 av hans Rosa-forskningar ett belopp av 24,000 kronor. Härav ha under berörda femårsperioder anvisats sammanlagt 20,325 kronor, nämligen för vart och ett av budgetåren 1929/1931 4,800 kronor och för vart och ett av budgetåren 1931/1934 3,575 kronor, motsvarande i huvudsak de avdrag å lön, Matsson fått vidkännas under tjänstledighet för bedrivande av ifrågavarande forskningsarbete.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har Matsson hemställt om fortsatt anslag för ändamålet antingen för en ny femårsperiod med 3,575 kronor årligen eller med det belopp, vartill avlöningen åt hans tjänstevikarie kunde komma att bestämmas, eller ock, därest Kungl. Maj:t för närvarande icke ville ingå på en prövning av anslaget utgående under så lång tid, för budgetåret 1934/1935 med 3,675 kronor, motsvarande vad som under innevarande femårsperiod besparats av det ursprungligen för perioden beviljade anslaget.

Vetenskapsakademien har tillstyrkt anslag till understöd åt Matsson för budgetåret 1934/1935 med 3,675 kronor.

Departementschefen anför:

»Jag anser önskvärt, att åt kontraktsprosten Matsson beredes fortsatt understöd, för att han må kunna fullfölja sina Rosa-forskningar. Då det torde vara vanskligt att avgöra, hur lång tid som skulle erfordras för forskningarnas slutförande, synes mig lämpligt, att anslaget beviljas för ett år i sänder. I likhet med vetenskapsakademien förordar jag bifall till Matssons alternativa förslag om ett anslag av 3,675 kronor för budgetåret 1934/1935.»

Mot det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1934/1935 för här ifrågavarande ändamål äskade anslaget har utskottet icke funnit något att erinra. Utskottet.

Därest emellertid anslag för ändamålet skulle äskas jämväl för tid efter nästkommande budgetår, förutsätter utskottet, att ett dylikt anslagsäskande åtföljes av ej mindre en redogörelse för det hittills utförda arbetet än även en utredning rörande den tid, som ytterligare kan bli erforderlig för dess slutförande.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till understöd åt kontraktsprosten L. P. R. Matsson för fullföljande av hans Rosa-forskningar för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 3,675 kronor.

195:o) **Understöd åt doktor Paul Rosenius för hans arbete »Sveriges fåglar och fågelbon».** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 219) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, av det av 1931 års riksdag till understöd åt doktor Paul Rosenius för fullföljande under budgetåren 1931/1937 av hans arbete »Sveriges fåglar och fågelbon» beviljade beloppet av 24,000 kronor för budgetåret 1934/1935 anvisa såsom extra anslag ett belopp av 4,000 kronor.

Diverse.

196:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 220, sid. 276) hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det i riksstaten under åttonde huvudtiteln uppförda ordinarie reservationsanslaget till extra utgifter, nu 70,000 kronor, med 30,000 kronor till 100,000 kronor.

197:o) **Tryckningskostnader.** På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 221, sid. 277) hemställer utskottet,

att riksdagen må minska det i riksstaten under åttonde huvudtiteln upptagna ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 67,689 kronor, med 22,600 kronor till 45,089 kronor; dock att i anslaget må göras den ändring, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

198:o) **Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen. Provisorisk avlösningsförbättring i vissa fall för lärare vid de allmänna läroverken m. fl.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkterna 222 och 223) föreslagit riksdagen angående anslag till ifrågasvarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtanden; vilket härmed

anmäles.

199:o) **Tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 224, sid. 278—279) föreslagit riksdagen att för beredande av tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befatt-

ningshavare för budgetåret 1934/1935 under åttonde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 4,600 kronor.

För budgetåret 1933/1934 utgår för här ifrågavarande ändamål ett anslag med samma belopp, som nu äskats för budgetåret 1934/1935.

I anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare har riksdagen med bifall till utskottets i dess utlåtande nr 29 gjorda hemställan, såvitt angår dylika befattningshavare, tillhörande institutioner under åttonde huvudtiteln, dels beslutat, att till ordinarie vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte, tekniska läroverken i Örebro, Malmö och Härnösand, tekniska elementarskolorna i Norrköping och Borås samt elektrotekniska fackskolan i Västerås skola under budgetåret 1934/1935 utgå tillfälliga lönetillägg enligt enahanda bestämmelser som för budgetåret 1933/1934, dels ock förklarar, att i fråga om tillerkännande av tillfälliga lönetillägg åt icke-ordinarie befattningshavare skall för budgetåret 1934/1935 gälla vad i sådant hänseende blivit för budgetåret 1933/1934 beslutat.

Utskottet.

I anslutning härtill skall under åttonde huvudtiteln ett extra förslagsanslag uppföras för ändamålet. Mot det av Kungl. Maj:t härför beräknade beloppet, 4,600 kronor, har utskottet icke något att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för beredande av tillfälligt lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare för budgetåret 1934/1935 under åttonde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 4,600 kronor.

200:o) **Provisoriskt dyrortstillägg och dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisningsanstalter.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkterna 225—227) föreslagit riksdagen angående anslag till ifrågavarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtanden; vilket härmed anmäles.

201:o) **Reglering av vissa kursförluster.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 228) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till reglering av vissa kursförluster för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 32,000 kronor.

202:o) **Övriga ordinarie anslag.** I avseende å de i nu gällande rikstat uppförda ordinarie anslag, som icke här ovan blivt särskilt omnämnda, har någon förändring icke ifrågasatts.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under åttonde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivt särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptagas med oförändrade eller i förekommande fall utan angivna belopp.

Stockholm den 6 mars 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Lindblad*, *Bergqvist*, *Svensson* i Kompermåla, *Kvarnzelius*, *Nilsson* i Malmö, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson*, *Asplund*, *Theelin*, *Pålsson*, *Pauli* och *Tham*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson*, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Holmdahl*, *Norsell*, *Andersson* i Ovanmyra, *Olsson* i Staxäng, *Weijne* och *Danielsson*,

med undantag därav att i behandlingen av

punkterna 1—25 deltagit herr *Bergström* i stället för herr *Asplund*;

punkterna 1—87 deltagit herr *Wallen* i stället för herr *Oscar Olsson*;

punkt 87 deltagit herr *Borell* i stället för herr *Theelin*;

punkterna 160—202 deltagit herr *Norling* i stället för herr *Jansson*; samt

punkterna 175—202 deltagit herr *Olof Olsson* i stället för herr *Pauli*.

Reservationer:

vid *punkt 2:o*) (riksarkivet) av herrar *Bergqvist, Svensson* i Kompersmåla, *Kvarnzelius, Thelin, Pauli, Tham, Persson* i Falla, *Holmdahl* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort i nedan angivna delar hava följande lydelse:

»Av den — — — — —
till del. Med hänsyn härtill finner utskottet ett bifall till det motionsvis framförda yrkandet väl motiverat, samtidigt som ett dylikt bifall knappast torde kunna tagas till intäkt för likartade framställningar i andra fall.

I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran.

Den i staten för riksarkivet uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare bör alltså ökas från 27,100 kronor till 30,100 kronor, varigenom anslaget i sin helhet synes böra upptagas i riksstaten med 167,800 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herr *Sjödahls* och herr *Andersons* i Norrköping ovannämnda motioner (I:31 och II:97), öka den i staten för riksarkivet uppförda anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., nu 27,100 kronor, med 3,000 kronor till 30,100 kronor samt förty öka det i riksstaten uppförda ordinarie förslagsanslaget till riksarkivet, nu 164,800 kronor, med 3,000 kronor till 167,800 kronor.»

vid *punkt 53:o*) (bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Uppsala) av herrar *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Ovanmyra och *Weijne*.

vid *punkt 59:o*) (bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Lund) av herrar *Svensson* i Grönvik, *Andersson* i Ovanmyra och *Weijne*.

vid *punkt 72:o*) (ökade medel för upprätthållande av serafimerlasarettets verksamhet) av herrar *Bergqvist, Svensson* i Kompersmåla, *Asplund, Thelin, Pauli, Tham, Persson* i Falla, *Holmdahl* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Vad serafimerlasarettets direktions och motionärerna anfört synes utskottet utvisa, att behovet av de föreslagna nya läkarbefattningarna är trängande. För att i någon mån tillgodose detta behov synes en höjning av det utav Kungl. Maj:t äskade anslaget ofrånkomlig.

Utskottet har vid prövning av de olika motionsvis framförda önskemålen icke ansett sig böra giva företräde åt något av dem utan funnit det ändamålsenligaste vara, att här förevarande anslag ökas något utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, varefter det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom den sålunda vidgade anslagsramen tillgodose de mest trängande behoven.

I anslutning härtill förordar utskottet, att här förevarande anslag ökas med 5,000 kronor utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. För budgetåret 1934/1935 skulle alltså anslaget utgå med ett belopp av 475,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom herr Sam Larssons m. fl., herrar Petréns och Wagnssons samt fröken Wellins m. fl. ovannämnda motioner (I: 87, I: 208 och II: 193), för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 475,000 kronor till beredande av ökade medel för upprätthållande under samma tid av serafimerlasarettets verksamhet.»

vid *punkt 136:o*) (utjämning av kostnaderna för uppehållande av folkskoleväsendet) av herrar *Kvarnzelius* och *Danielsson*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

vid *punkt 180:o*) (undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande)

dels av herr *Lindblad*, som ansett, att utskottet bort med avstyrkande av de i ämnet väckta motionerna i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i ämnet;

dels ock av herrar *Bergqvist*, *Svensson* i Kompersmåla, *Nilsson* i Gränebo, *Thelin*, *Pålsson*, *Tham*, *Anderson* i Råstock, *Persson* i Falla, *Holmdahl* och *Olsson* i Staxäng, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Anslagsposten till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande m. m., som för budgetåret 1931/1932 utgick med 200,000 kronor men för budgetåret 1932/1933 sänktes till 140,000 kronor och för innevarande budgetår till 95,000 kronor, har nu föreslagits skola sänkas ytterligare med 45,000 kronor till 50,000 kronor.

Av vad i motionerna anförts har utskottet funnit ådagalagt, att den nu föreslagna sänkningen måste komma att medföra avsevärda svårigheter för uppehållande av den verksamhet, som under en följd av år bedrivits med stöd av här förevarande anslag. Med hänsyn härtill har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att för nästkommande budgetår ett belopp av 80,000 kronor eller 30,000 kronor mera än enligt Kungl. Maj:ts förslag ställes till förfogande för ändamålet.

Härvid vill utskottet emellertid uttala den bestämda förväntan, att det av skolöverstyrelsen och dess konsulent för nykterhetsundervisningen bedrivna

arbetet för höjande av kvaliteten hos de föreläsningar m. m., som anordnas med stöd av här förevarande anslag, fullföljes och vinner förståelse bland vederbörande organisationer.

Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt ej givit utskottet anledning till erinran skulle, vid bifall till vad sålunda föreslagits, här förevarande anslag för budgetåret 1934/1935 utgå med ett belopp av 269,000 kronor. I den mån täckning för detta belopp icke kan beredas av avkastningen av statsverkets fond av rusdrycksmedel, lär — på sätt Kungl. Maj:t ifrågasatt beträffande ett anslag under femte huvudtiteln — överskjutande belopp få bestridas av andra statsinkomster.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt herr Bergmans m. fl. och herr Johansons i Huskvarna m. fl. ävensom herr Bärge m. fl. och herr Olssons i Gävle m. fl. ovannämnda motioner (I:47 och II:202 samt I:48 och II:94), till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande anvisa för budgetåret 1934/1935 ett extra reservationsanslag av 269,000 kronor att utgå under de villkor, som av Kungl. Maj:t prövas lämpliga, samt till de av departementschefen i statsrådsprotollet över ecklesiastikärenden för den 3 januari 1934 under punkten 202 omförmälda ändamålen med högst de av departementschefen angivna beloppen, dock med iakttagande av den ändring härutinnan, som föranledes av vad utskottet ovan tillstyrkt.»
